

Elif DEMİR

İSKENDERUN TEKNİK

ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**GASTRONOMİ ALANINDA
YAYIMLANAN MAKALELERİN
BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

Elif DEMİR

**TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ
ANABİLİM DALI**

HAZİRAN 2020

HAZİRAN 2020

**GASTRONOMİ ALANINDA YAYIMLANAN MAKALELERİN
BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

Elif DEMİR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI**

**İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2020

ETİK BEYAN

İskenderun Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Yükseköğretim Kuruluna gönderilen kopya ile tarafından Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü'ne verilen basılı ve/veya elektronik kopyaların birebir aynı olduğunu,
- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Elif DEMİR

25/06/2020

GASTRONOMİ ALANINDA YAYIMLANAN MAKALELERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Elif DEMİR

İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran 2020

ÖZET

Gastronomi kavramı günümüzde çok popüler bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu popülerlik hem kültürel alanda hem de bilimsel alanda kendini göstermektedir. Bu araştırma popüler bir kavram olan gastronominin bilimsel çalışmalarını bibliyometrik olarak incelemek, bilimsel gelişim sürecini ve mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla TR turizm dizininde yer alan gastronomi dergileri araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Araştırmada 2013-2019 yılları arasında gastronomi alanıyla ilgili yayımlanan makalelerin bilgileri kullanılmıştır. Bu kapsamda yer alan makaleler yıl, üniversiteler, yazarlar, araştırma yöntemi, örneklem yöntemi ve grubu, veri analizi toplama ve analiz tekniği, yazar, anahtar kelime ve kaynak sayıları, dergi gibi çeşitli parametrelere göre bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Araştırma da 444 makale tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre en çok 2018 yılında makale yayımlanmıştır. Ayrıca Gazi Üniversitesinin en verimli üniversite olduğu, araştırma yöntemi olarak nitel yöntemin daha sık tercih edildiği gibi bir takım sonuçlar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Gastronomi, bibliyometrik analiz, gastronomi turizmi, kelime bulutu analizi
Sayfa Numarası : 132
Danışman : Doktor Öğretim Üyesi Cemil SÜSLÜ

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ARTICLES PUBLISHED IN GASTRONOMY

(M. Sc. Thesis)

Elif DEMİR

ISKENDERUN TECHNICAL UNIVERSITY

SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

July 2020

ABSTRACT

The concept of gastronomy emerges as a very popular concept today. This popularity shows itself both in the cultural and scientific fields. This research was carried out to examine the scientific studies of gastronomy, which is a popular concept, in a bibliometric way and to reveal the scientific development process and current status. For this purpose, the gastronomy journals included in the TR tourism index are the journals included in research. In the research, the information of the articles published about the field of gastronomy between 2013-2019 was used. The articles in this scope were subjected to bibliometric analysis according to various parameters such as year, universities, authors, research method, sampling method and group, data analysis collection and analysis technique, author, keyword and number of sources, journal. In the research, 444 articles were identified. It was determined that the article was published most in 2018 in the research. In addition, it has been determined that Gazi University is the most productive university and the qualitative method is preferred more frequently as the research method.

Key Words : Gastronomy, bibliometric analysis, gastronomy tourism, word cloud

Page Number : 132

Supervisor : Assist. Prof. Cemil SÜSLÜ

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimimin başından bu yana emeğini, hoşgörüsünü ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, tez konusunun seçiminden tezin tamamlanmasına kadar, her türlü bilgi birikimini benimle paylaşan, bana her konuda yol gösteren ve beni motive eden tez danışmanım sayın Dr. Öğretim Üyesi Cemil SÜSLÜ 'ye en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Gerek yüksek lisans eğitim sürecimde gerekse araştırma sürecimde desteğini ve görüşünü benden esirgemeyen, değerli bilgilerini paylaşarak beni yönlendiren, her soruma sabırla cevap veren, enerjisinden hep destek aldığım sayın Dr. Öğretim Üyesi Gamze ERYILMAZ' a çok teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Yüksek lisans eğitim sürecinde bilgi ve birikimlerinden yararlandığım, bana fikirleriyle yol gösteren, kendisinden değerli bilgiler edindiğim Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi'nden sayın Dr. Öğretim Üyesi Tolga GÖK' e teşekkürü bir borç bilir, saygılarımı sunarım.

Tez yazım sürecinde her durumda yanımda olan, karşılaştığım tüm sıkıntılarında ümidimi tazeleyen, öğrenme sürecime katkıda bulunan sevgili dostlarım Tuğba ÇÖMELEKLİ, Kübra PEKTAŞ ve Fatma KILIÇ'a çok teşekkür ederim.

Yaşamımın her anında yanımda olan, beni büyütüp bugünlere getiren, desteğini ve dualarını hiçbir zaman esirgemeyen canım annem Durşen DEMİR'e, kardeşlerim Halime KILINÇ ve Aras Yiğit DEMİR'e teşekkürlerimi sunarım. Son olarak maddi manevi desteğini hep hissettiğim, her zaman arkamda olacağına emin olduğum ve motivasyon kaynağım olan sevgili babam Bilal DEMİR'e teşekkürlerimi sunarken bu tez çalışmasını ona armağan ediyorum.

Elif DEMİR
Saygılarımla

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xii
RESİMLERİN LİSTESİ.....	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiv
1.GİRİŞ	1
2. TURİZM ve İLİŞKİLİ KAVRAMLAR.....	3
2.1. Turizm Kavramı	3
2.2. Turizmin Tarihsel Gelişimi	6
2.3. Turizm Şekilleri ve Çeşitleri	9
2.3.1. Turizmin Şekilleri.....	9
2.3.1.1. Katılan kişi sayısına göre turizm şekilleri	10
Bireysel Turizm	10
Kitle Turizmi.....	10
Grup (Kolektif) Turizmi	10
2.3.1.2. Ziyaret edilen yere göre turizm şekilleri	11
İç Turizm.....	11
Dış Turizm	11
2.3.1.3. Katılanların yaşlarına göre turizm şekilleri	11
Gençlik Turizmi	11
Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi	11
Üçüncü Yaş Turizmi	12
2.3.1.4. Katılanların sosyo-ekonomik durumlarına göre turizm şekilleri	12

Sosyal Turizm	12
Lüks Turizm.....	12
2.3.1.5. Seçilen mevsime göre turizm şekilleri	13
Yaz Turizmi	13
Kış Turizmi	13
2.3.1.6. Kullanılan ulaşım aracına göre turizm şekilleri	13
Karavan Turizmi	13
Gemi (Kurvaziyer) Turizmi	14
Yat Turizmi.....	14
Demir Yolu Turizmi	14
2.3.1.7. Katılım süresine göre turizm şekilleri	14
Kısa Süreli Turizm.....	15
Uzun Süreli Turizm.....	15
2.3.2. Turizm çeşitleri.....	15
Av Turizmi.....	15
Hızlı Turizmi (Dark)	16
Botanik Turizm	16
Alışveriş Turizmi	16
Eğitim Turizmi.....	17
Deniz Turizmi	17
Eğlence Turizmi.....	17
Eko Turizm	18
Etnik Turizm	18
İnanç Turizmi.....	18
Kongre Turizmi.....	19
Kültür Turizmi	19
İş Turizmi.....	20
Golf Turizmi	20
Seks Turizmi	20
Macera Turizmi.....	21
Uzay Turizmi	21
Kuş Gözlemciliği	21
Kamp ve Karavan Turizmi.....	22
Kırsal Turizm.....	22

Mağara Turizmi	23
Sağlık Turizmi	24
Tarım Turizmi.....	24
Spor Turizmi	25
Yayla Turizmi	25
Şarap Turizmi.....	25
Gastronomi Turizmi.....	26
3.GASTRONOMİ TURİZMİ	26
3.1.Gastronomi Kavramı ve Gelişimi	26
3.2.Gastronomi Turizmi Kavramı	31
4.LİTERATÜR TARAMASI.....	36
4.1. Turizm Literatüründe Yapılmış Bibliyometrik Çalışmalar	36
4.2. Gastronomi Literatüründe Yapılmış Bibliyometrik Çalışmalar	57
5.YÖNTEM	63
5.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi	63
5.2.Evren ve Örneklem.....	64
5.3.Araştırmanın Kapsamı.....	64
5.4.Araştırma Sınırlılıkları	64
5.5. Araştırmanın Yöntemi ve Analizler	65
5.5.1.Bibliyometrik Analizi.....	66
5.5.2.Kelime Bulutu Analizi.....	68
5.6.Araştırma Soruları	69
6. VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR	70
6.1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	70
6.2. Makalelerin Üniversitelere Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	71
6.3. Makalelerin Katkıda Bulunan Bilim Alanlarının Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	73
6.4. Makalelerin Katkıda Bulunan Yazarlara Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	75
6.5. Makalelerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	77
6.6. Makalelerin Yazarlarının Unvanlarına Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	78

6.7. Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	79
6.8. Makalelerin Veri Toplama Tekniğine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi.....	80
6.9. Makalelerin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi.....	82
6.10. Makalelerin Örnekleme Yöntemine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi.....	85
6.11. Makalelerin Örnekleme Grubuna Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	87
6.12. Makalelerde Kullanılan Kaynakların Dağılımı	89
6.13. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler, Konular ve Kelime Bulutu Analizi..	90
6.14. Makalelerin Anahtar Kelime Sayılarına Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	95
6.15. Makalelerin Dillerine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	96
6.16. Makalelerin İllere Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi.....	97
6.17. Makalelerin Dergilere Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi	99
SONUÇ.....	100
ÖZGEÇMİŞ	130
DİZİN.....	131

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 1.1. Dünya Turizmine Katılanların Sayısı ve Turizm Gelirleri	1
Çizelge 2.2.1. Turizmin Gelişimindeki Dönüm Noktaları.....	7
Çizelge: 3.2.1. Gastronomi Turizmi Alanları	34
Çizelge 6.1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı.....	70
Çizelge 6.2. Makalelerin Üniversitelere Göre Dağılımı	71
Çizelge 6.3. Makalelere Katkıda Bulunan Bilim Alanlarının Dağılımı.....	73
Çizelge 6.4. Makalelere Katkıda Bulunan Yazarların Dağılımı	75
Çizelge 6.5. Makalelerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı.....	77
Çizelge 6.6. Makalelerin Yazarlarının Unvanlarına Göre Dağılımı	78
Çizelge 6.7. Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı.....	80
Çizelge 6.8. Makalelerin Veri Toplama Tekniğine Göre Dağılımı	81
Çizelge 6.9. 1. Makalelerin Veri Analizine Göre Dağılımı	82
Çizelge 6.9. 2. Makalelerin Veri Analizine Göre Dağılımı	84
Çizelge 6.10. Makalelerin Örneklem Yöntemine Göre Dağılımı	86
Çizelge 6.11. Makalelerin Örneklem Grubuna Göre Dağılımı.....	87
Çizelge 6.12. Makalelerin Kullanılan Kaynakların Dağılımı	90
Çizelge 6.13.1. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler ve Konular (Türkçe).....	91
Çizelge 6.13.2. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler ve Konular (İngilizce).....	93
Çizelge 6.14. Makalelerin Anahtar Kelime Sayılarına Göre Dağılımı	95
Çizelge 6.15. Makalelerin Dillerine Göre Dağılımı.....	96
Çizelge 6.17. Makalelerin Dergilere Göre Dağılımı.....	99

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.3.1. Turizm Şekilleri.....	9
Şekil 3.1.1. Gastoronomi Bilimi İçin Çok Disiplinlerarası Bir Model.....	30
Şekil 6.1. Makalelerin Yayımlandığı Yıllara İlişkin Kelime Bulutu Analizi	71
Şekil 6.2. Makalelere Katkıda Bulunan Üniversitelere İlişkin Kelime Bulutu Analizi.....	72
Şekil 6.3. Makalelere Katkıda Bulunan Bilim Alanlarına İlişkin Kelime Bulutu Analizi ..	75
Şekil 6.4. Makalelere Katkıda Bulunan Yazarlara İlişkin Kelime Bulutu Analizi.....	76
Şekil.6.5. Makalelerin Yazar Sayılarına İlişkin Kelime Bulutu Analizi	78
Şekil 6.6. Makalelerin Yazarlarının Unvanlarına İlişkin Kelime Bulutu Analizi	79
Şekil 6.7. Makalelerin Araştırma Yöntemlerine İlişkin Kelime Bulutu Analizi	80
Şekil 6.8. Makalelerin Veri Toplama Tekniğine İlişkin Kelime Bulutu Analizi.....	82
Şekil 6.9.1. Makalelerin Veri Analizine İlişkin Kelime Bulutu Analizi	84
Şekil 6.9.2. Makalelerin Veri Analizine İlişkin Kelime Bulutu Analizi	85
Şekil 6.10. Makalelerin Örneklemeye Yöntemlerine Göre İlişkin Kelime Bulutu Analizi	87
Şekil 6.11. Makalelerin Örneklemeye Grubuna İlişkin Kelime Bulutu Analizi	89
Şekil 6.12.1. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler, Konular ve Kelime Bulutu Analizi (Türkçe).....	93
Şekil 6.12.2. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler, Konular ve Kelime Bulutu Analizi (İngilizce)	95
Şekil 6.13. Makalelerin Anahtar Kelime Sayılarına İlişkin Kelime Bulutu Analizi	96
Şekil 6.14. Makalelerin Dillerine İlişkin Kelime Bulutu Analizi.....	97
Şekil 6.15. Makalelerde Araştırılan İllere İlişkin Kelime Bulutu Analizi.....	98
Şekil 6.16. Makalelerin Dergilere İlişkin Kelime Bulutu Analizi.....	99

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 3.1.1. Gastronominin Aşamaları.....	29

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AIEST	: Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği
H&T	: Otelcilik ve Turizm
IUCN	: Uluslararası Doğayı Koruma Birliği
JOTAGS	: Journal of Tourism and Gastronomy Studies
M.Ö	: Milattan Önce
M.S	: Milattan Sonra
OECD	: Ekonomik Kalkınma Ve İşbirliği Örgütü
SAGE	: Sage Savunma Sanayii Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü
SJR	: Scimago Journal Rank
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TDK	: Türk Dil Kurumu
TR	: Türkiye
ULAKBİM	: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
UNWTO	: Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YÖKTEZ	: Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi
WOS	: Web of Science

1.GİRİŞ

Turizm insanların yaşadıkları yer dışına çıkarak, dinlenme, iş ve diğer sebeplerle gerçekleştirdikleri seyahat olarak tanımlanmaktadır (Çakıcı, 2019: 3). Ticari kazanç amacı güdülmeyen, yirmi dört saati aşan ya da minimum bir gecelmeden meydana gelen geçici seyahat ve konaklamaların oluşturduğu sosyal, ekonomik nitelikli olaylar bütünü turizm olarak nitelendirilmektedir (Usta, 2016: 7). Turizm olayı, çevre üzerinde etkisi olan ve çevreden etkilenen, insanların talep ve beklentilerine göre değişiklik gösteren, ülke için gelir kaynağı oluşturan bir olgudur (Tanç, 2020: 2). Günümüzde turizm, ekonomik, sosyal, çevresel, kültürel ve psikolojik değişimlerin etkisiyle ve ulaştığı boyutlar sayesinde yatırımların ve iş hacminin gelişimini sağlayan, gelir yaratan, istihdam ve döviz girdisi sağlayan, sosyal ve kültürel hayatı etkileyen, çevreyi koruyan bir olaya dönüşmüştür (Çakıcı, 2009: 7). Sektörün günümüzde ki bu gelişimi ve turizme duyulan ilgiyle Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) raporunun paralellik gösterdiği görülmektedir. UNWTO'nun 2019 yılı için yayınladığı rapora göre turist sayısı % 3,8 artışla (54 milyon turist artışı) 1,5 milyar seviyeye ulaşmıştır (UNWTO, 2020). Çizelge 1.1 incelendiğinde UNWTO'nun açıkladığı rapora göre 2018 yılı uluslararası turizm geliri ise 2017 yılına göre % 4,9 artarak 1.462 trilyon dolara ulaşmıştır. Türkiye ise 2018 yılında bir önceki yıla göre % 22 artışla 45,8 milyon uluslararası turisti ağırlayarak % 12 artışla 25,2 milyar dolar turizm geliri elde etmiştir (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), 2020; UNWTO, 2019). Buradan hareketle turizm sektörünün gösterdiği gelişmenin dünya ve ülkelerin ekonomisine katkı sağladığı söylenebilir.

Çizelge 1.1. Dünya Turizmine Katılanların Sayısı ve Turizm Gelirleri			
Yıllar	Turist Sayısı (milyon)	Değişim (%)	Turizm Gelirleri (milyar Dolar)
2010	952.000.000	7	979
2011	947.000.000	5	1.096
2012	104.400.000	5	1.135
2013	109.700.000	5	1.224
2014	114.200.000	4	1.285
2015	119.700.000	5	1.227
2016	124.300.000	4	1.253
2017	133.200.000	7	1.350
2018	140.700.000	6	1.462

2019	146.100.000	4	-
------	-------------	---	---

Kaynak: UNWTO, 2019

Turizmin sağladığı ekonomik katkılar dikkate alındığında sektörün ülkeler için önem arz eden, sürekli gelişen ve büyüyen bir sektör olduğu söylenebilir. Turizm, ülkeye gelir sağlayıcı etkisiyle, bölgesel ve ekonomik kalkınmayı sağlayan önemli bir sektördür. Ülkeler, turizm sektörünün bu avantajından yararlanmak için turizm değerlerini kullanarak daha fazla turist çekmeyi amaçlamaktadırlar. Bu amaca yönelik turizm faaliyetlerini çeşitlendirmektedirler. Ülkeler, turizmin çeşitlendirilmesiyle, sürekliliğinin sağlanması ve dünya turizm pastasından payını artırmak amacıyla turistik ürünlerin bileşenlerinde cazibeçekicilik ögesini yetersiz bulup, kültürel unsurları bilhassa da gastronomi kültürünü öne çıkarmaktadırlar (Bucak ve Aracı, 2013: 207). Çünkü insanlar, yaşam standartlarının yükselmesi, teknolojinin gelişmesi buna bağlı olarak boş zaman kavramının artması, ulaşım araçlarının gelişmesiyle farklı yerlere seyahat etmeye ve gidilen yerlerde yeme-içme faaliyetlerine önem vermeye başlamışlardır (Kızılırmak, Ofluoğlu ve Şişik, 2016: 259). Günümüzde yemek yeme olayı zevk haline gelmiştir. Buna bağlı olarak en güzel ve iyi yemeğe ulaşma araştırmaları gastronominin gün geçtikçe gelişiminin sürdüğünün bir göstergesi olmuştur (Seçim ve Esen, 2020: 280). Hem sektör profesyonelleri hem de konu ile ilgili çalışan bilim insanı sayının çok olması sebebiyle gastronomi değerli bir kavrama dönüşmüştür (Şahin, Akdağ, Çakıcı ve Onur, 2018: 31). Kavram son yıllarda hem kültürel hem de bilimsel alanda popüler bir konu haline gelmiştir (Çuhadar ve Morçin, 2020: 93).

Alana duyulan ilgi, bilimsel çalışmaların sürekli artış göstermesi oluşan bilgi karmaşasının yorumlanmasını ve özetlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu araştırmada gastronomi alanının bilimsel gelişiminin mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla çalışmalar bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Bibliyometrik analiz, çalışmaların, çeşitli unsurlarının sayısal analizler ve istatistikler yardımıyla incelenmesi sonucu, söz konusu alanın bilimsel faaliyetlerinin geçmişini ve mevcut durumunu gösteren analizdir (Çetinkaya Bozkurt ve Çetin, 2016: 32). Son yıllarda gastronomi ve gastronomi turizminin popüler bir konu olması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Sandıkçı ve Mutlu (2019)'a göre gastronomiye ilgi her geçen gün çoğalmakta ve dünya çapında farklı alanlar doğrultusunda araştırmalar yapılmaktadır.

Araştırmada amaç doğrultusunda Journal of Tourism and Gastronomy Studies (JOTAGS), Gastoria: Journal of Gastronomy and Travel Research, Aydın Gastronomy, Journal of Gastronomy Hospitality and Travel dergilerinde 2013-2019 yılları arasında yayınlanan makaleler araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. “Gastronomi”, “Mutfak”, “Beslenme”, “Yemek”, “Yiyecek-içecek”, “Gıda”, “Hijyen”, “Lezzet”, “Aşçı” “Restoran”, “Coğrafi işaret”, “Pişirme”, “Sağlık”, “Tat”, “Yerel”, “Yöresel”, “Mönü” anahtar kelimeleri dikkate alınarak makaleler taranmıştır. Tarama sonucu ulaşılan makaleler ile ilgili veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programına aktararak çeşitli parametreler açısından incelenmiştir. Bununla birlikte elde edilen verilerin analizlerini görselleştirmek için kelime bulutu analizi yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde gastronomi alanına ilişkin bulgular sunulmuş olup alanın gelişim seyri, mevcut durumu ve eksiklikleri ortaya koyulmuştur.

Araştırmanın alan yazın kısmında öncelikle turizm ile ilişkili kavramları turizm çeşitleri ve şekilleri daha sonra gastronomi ve gastronomi turizmi kavramı anlatılmıştır. Daha sonra turizm ve gastronomi alanında yapılmış bibliyometrik çalışmalar anlatılmıştır. Yöntem bölümünde ise araştırmanın yöntemi, amacı ve önemi, kapsamı, evreni ve örnekleme, sınırlılıkları, araştırma soruları, verilerin nasıl elde edildiği, verilerin analizleri ve analiz yöntemleri açıklanmıştır. Bulgular bölümünde araştırma da elde edilen verilerden ulaşılan bulgular ve yorumlar sunulmuştur. Sonuç ve öneriler kısmında ise analizler ışığında ulaşılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

2. TURİZM ve İLİŞKİLİ KAVRAMLAR

Araştırmanın bu kısmında turizm kavramı ve bu kavramla ilişkili kavramlar, turizmin tarihsel gelişimi, turizm şekilleri ve çeşitleri sunulmuştur.

2.1. Turizm Kavramı

Literatürde turizm ile ilgili çok fazla tanım yer almaktadır. Turizm olayının diğer disiplinlerle ilişkili olması ve karmaşık yapısı turizm ile ilgili net bir kavram ortaya koymayı zorlaştırmıştır. Turizm kelimesinin kökeninin ise hareket edilen yere geri dönmek şartıyla yapılan seyahatleri tanımlayan, İngilizce bir kelime olan ‘*tour*’ kelimesinden gelmektedir (Çakıcı, 2019: 2). ‘*Tour*’ kelimesinin kökeninin ise dönme hareketini ifade eden ‘*tornus*’ kelimesine dayandığı ve Latince bir kelime olduğu belirtilmektedir (Denk, 2018: 2). Başka

bir kaynağa göre ise ‘tour’ kelimesinin, İbranicede öğrenme ve araştırma anlamına gelen ‘torah’ kelimesinden türetildiği ifade edilmektedir. Ayrıca ‘tour’ kelimesinin Fransızca da ‘kule’ anlamına gelen ‘tour’ kelimesinden de türemiş olabileceği dikkat çekmektedir (Çakıcı, 2019: 2). Ancak en yalın haliyle, seyahate çıkılan yere geri dönmek koşuluyla kısa ya da uzun süreli seyahatler şeklinde tanımlanabilir (Olalı ve Timur, 1998:5). Tur kelimesinin günümüzdeki anlamıyla kullanılmasına 1700’lü yıllarda İngiltere’den Avrupa’ya yapılan yolculuklar esnasında başlandığı bilinmektedir. Ayrıca ‘Tourism’ sözcüğünü ise ilk ez ünlü Oxford sözlüğü tarafından 1811 yılında kullanılmıştır (Çakıcı, 2019: 2).

İlk turizm tanımı 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından ifade edilmiştir. Bu tanıma göre: “ *turizm gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanı tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına imkân veren modern çağa özgü bir olay*” dır (Kozak ve Bahçe, 2012: 1).

Turizm kavramı daha sonraki dönemlerde çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Bunlar (Kozak, Kozak ve Kozak, 2015: 1-2) ;

1910 yılında Avusturyalı ekonomist Hermann Von Schullar’a göre turizm farklı bir ülkeden, şehir ya da bölgeden yabancıların bölgeye gelmesi ve/veya geçici süreliğine kalmaları sonucu oluşan hareketin ekonomik tarafını inceleyen faaliyetler bütünüdür.

Edmood Picard (1910) ise “turizmin ana fonksiyonlarını, ülkeye döviz girdilerinin oluşumunu sağlamak ve turist harcamalarının ekonomiye sağladığı katkıları araştırmak” şeklinde tanımlamıştır.

M. Meyer’ göre her insanda farklı seviyelerde bulunan, kaçma ve uzaklaşma isteklerinden oluşan psikolojik sebeplere dayanan yer değiştirme faaliyetidir.

Hunziker ve Krapf (1959)’ a göre ise turizm gelir sağlayıcı hiçbir faaliyette bulunmamak ve sürekli kalışa dönüşmemek koşuluyla yabancıların geçici olarak kalışlarından ortaya çıkan ilişkiler bütünüdür.

Bu tanımlamalardan sonra Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği (AIEST) tarafından 1980'li yıllarda turizm tanımı tekrardan düzenlenmiştir. Bu tanıma göre turizm, insanların sürekli olarak yaşadıkları, çalıştıkları ve her zamanki gereksinimlerini giderdikleri bölgelerin dışında seyahatleri ve bu yerlerdeki, genel olarak turizm işletmelerinin oluşturduğu mal ve hizmetleri isteyerek, geçici konaklamalarından oluşan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Tengilimoğlu, 2013: 19).

En güncel tanımı ise UNWTO 2013 yılında yapmıştır. Buna göre turizm; “ insanların kişisel, iş ya da meslekleriyle alakalı amaçlarla genellikle yaşadıkları çevre dışındaki ülke ya da alanlara olan seyahatlerden doğan sosyal, ekonomik ve kültürel olayların bütünüdür. Ziyaretçi, olan bu bireyler, turist ya da günübirlikçi, bölgede yaşayan ya da yaşamayan olarak da adlandırılmakta ve turizm faaliyetlerine katılım gösteren ve turizm harcaması yapanları kapsamaktadır.” (UNWTO, 2013)

Bu tanımlamalardan sonra turizm kavramının aşağıdaki özellikleri kapsayan geniş bir anlam ifade ettiği söylenebilir (Korkmaz Özcan ve Aydın, 2015: 40-41) :

- Turizm insanların belli bir süre için farklı amaçlarla yaşadıkları yer dışına gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklamaları kapsayan insanlara has bir olgudur.
- Ziyaret edilen bölgede kazanç sağlamak için faaliyetler söz konusu değildir. Turizm tüketim olayının gerçekleştiği bir faaliyettir.
- İnsanlar seyahat edecekleri ortamları kendi iradeleri ile seçmekte, turizm hareketleri serbest bir ortamda yapılmaktadır.
- Turizm insanların merak, iş, din, sağlık, spor, dinlenme, kültür ve benzeri amaçlarla kongre ve seminerlere katılma dost akraba ziyareti gibi nedenlerle yapılan seyahatleri kapsamaktadır.
- Turizm insanların bireysel ya da grup halinde yaptıkları seyahatleri kapsamaktadır.
- Turizme katılan bireylerin karar vermeleri birçok etkenle gerçekleşeceğinden karar alma süreci uzun bir zaman dilimini gerektirir.
- Turizm dinamik bir olaydır.
- Toplum içinde olduğu için sosyal, oluşturduğu olayların izlenebilirliği ve gözlenebilirliği açısından objektif ve sürekli, toplumun diğer fertlerine karşı mahcup olmayarak onları taklit etmeye zorlanması yönünden zorlayıcı bir özelliğe sahiptir. Çünkü toplum içinde “tatil gitmek” bazı bireyler için önemli olabilmektedir.

- Turizme seyahat ve konaklamanın yanı sıra kurum ve işletmelerdeki davranışları kapsamı açısından bir endüstri gözüyle bakılmaktadır.

Yukarıda çeşitli şekillerde tanımlanan turizm faaliyetlerini gerçekleştiren kişilere ise turist denilmektedir. Turizm olayının öznesi olarak kabul edilen turist, “yaşadığı yerden geçici olarak ayrılan ve para kazanma amacı olmadan dinlenme, kültürel, bilimsel, eğlenme, idari, sportif, diplomatik, dinsel, sağlık gibi sebeplerle tüketici olarak belirli bir dönem seyahat edip sürekli kalış haline dönüşmeden tekrar ikamet yerine dönen kişidir (Çakıcı, 2019: 4). Bir insanın turist sayılması için, bir süre, amaç ve ekonomik ölçütleri gerçekleştirmesi gerekmektedir. Dolayısıyla her seyahat eden turist değildir (Kervankıran, 2013).

Bu tanımlara göre turistin özellikleri şu şekilde sıralanabilir; (Yıldız, 2011: 55)

- Turist turizmi yönlendiren bireydir. Aynı zamanda turizm faaliyetlerinin belirleyicisidir.
- Turist, sürekli olarak yerleşme amacı olmadan din, ailevi, ilişki, sağlık, eğlenme, dinlenme ya da boş zamanlarını değerlendirme gibi sebeplerle ticari bir amacı olmadan seyahat eden kişidir.
- 24 saatten az kalsalar dahi gemi (Cruise) veya başka bir ulaşım aracı ile seyahat eden kişiler turist sayılır.
- Turist, temel anlamda psikolojik doyum arayan, sınırlı harcaması ve sınırlı zamanı olan ve tüketimde bulunan bireydir.

2.2. Turizmin Tarihsel Gelişimi

İnsanların farklı sebeplerle, ilk çağlardan bu yana seyahat ettikleri çeşitli kaynaklardan anlaşılmaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere turizm faaliyetlerinin geçmişinin insanlık tarihi kadar eski olduğu düşünülmektedir (Albayrak, 2013: 1). İlk çağlarda insanların sadece yiyecek gereksinimini karşılamak amacıyla seyahat ettikleri söylenmektedir (Hussein ve Saç, 2008: 1). Yerleşik olarak yaşayan insanların, seyahat etmenin tehlikeli olduğunu düşünmelerinden dolayı sadece yiyecek gereksinimini karşılamak için seyahat ettikleri bilinmektedir (Albayrak, 2013: 1). Tarihsel süreç incelendiğinde ise insanların çeşitli sebeplerle seyahat ettikleri bilinmektedir (Çakıcı, 2019: 7). Geçmişte ki seyahatlerin dinsel ve ticari bir amaçla yapılmalarının yanı sıra sağlık amaçlı ziyaretlerinde olduğu

bilinmektedir (Kozak, vd. 2015: 50). Sümerlerin tekerleği, parayı, yazıyı ve ticareti bulmaları sebebiyle, Sümerlerin turizme ilk ve en önemli katkıyı sağladıkları düşünülmektedir (Kozak, Evren ve Çakır, 2013: 12). M.Ö. (Milattan Önce) 4000 yıllarında Sümerlerin seyahat tarihini başlattığı ve M.Ö. 3000 yıllarında Eski Mısır'a piramit ve tapınakları görmek amacıyla ziyaretlerin yapıldığı bilinmektedir (Hussein ve Saç, 2008: 1). Bununla birlikte Antik dönemde olimpiyat oyunlarının düzenlenmesi Yunanistan'da turizm hareketlerini ortaya çıkartırken, zengin Romalıların Avrupa çapında seyahatler gerçekleştirdikleri bilinmektedir. Turistik hareketler toplumsal yapı ve güvenlik sebebiyle, karanlık Ortaçağ dönemlerinde oldukça durağan bir hal almıştır. Ancak, turizm hareketleri ve turizm bilinci endüstri devrimi sonrasında büyük bir ilerleme kat etmiştir (Çakıcı, 2019: 8). Turizm sanayi devrimi ile beraber hızlı bir biçimde gelişmiştir. İnsanların boş zamanlarının çoğalması, ücretli tatil hakkının verilmesi, teknolojik gelişmelerin artması, kentleşme, nüfusun artması, insan ömrünün uzamış olması, seyahat özgürlüğü ve sosyal güvenlik gibi unsurlar turizmin günümüzdeki düzeye ulaşmasında etkili olmuştur (Özök, 2008). Turizmin tarihsel gelişimi ile ilgili dönüm noktalarını çizelge 2.2.1. de özetlenmektedir.

Çizelge 2.2.1. Turizmin Gelişimindeki Dönüm Noktaları	
Dönem	Olaylar
MÖ 4850-715	Mısırlılar merkezi devlet bölgelerine doğru seyahat etmeye başlamışlardır.
MÖ 500-MS 300	Romalılar iş, macera ve keyif için yolları, yasal sistemleri ve hanları geliştirmişlerdir.
1096-1295	Avrupalılar, kutsal topraklarını Müslümanlardan almak, yeni yerler ve kültürleri kontrol etmek için askeri güdlerini uzun seferlere yollamışlardır.
1613-1785	Büyük Tur Dönemi
18 ve 19. Yy	Sanayi Devrimi (Endüstri Dönemi)
1841	Thomas Cook modern anlamda ilk yurt dışı grup tur organizasyonunu düzenlemiştir.
1903	Wright Kardeşler ilk uçak uçuşunu başarıyla tamamlayarak uçuş döneminin müjdeleyicileri olmuşlardır.
1919	Gerçekleştirilen ilk tarifeli hava uçuşu Londra ve Paris arasında gerçekleşmiştir.
1945	2. Dünya Savaşı sona ermiş ve birçok insanın seyahat ve ticaretle uğraşmalarını sağlayacak para, zaman ve ilginin ortaya çıktığı yeni bir dönem ortaya çıkmıştır.

1952	Jet yolcu servisi ilk resmi açılışını Londra ve Johannesburg (Güney Afrika) arasındaki uçuş ile gerçekleştirmiştir.
1984	Çin Devlet Meclisi kendi vatandaşlarının akrabalarını ziyaret edebilmek için Hong- Kong ve Macao'ya ziyaretlere izin vererek Çin vatandaşlarının ilk dış seyahatlerini başlatmıştır.
2001	Dennis Titto Uluslararası Uzay İstasyonu içinde 8 günlük uzay seyahatine 20 milyon dolar ödeyerek uzay turizminin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
2004	Bir Harvard Üniversitesi öğrencisi olan Mark Zuckerberg, sosyal medya servisi olan facebook. com'u kurmuştur.

Kaynak: Cook, Yale ve Marqua, 2006 Aktaran: Çakıcı, 2019

Çizelge 2.2.1 incelendiğinde M.Ö. 4850-715 döneminde Mısırlılar merkezi devlet bölgelerine doğru seyahat etmeye başlamışlardır. Romalılar ise M.Ö 500-300 de iş macera ve keyif amacıyla yolları, yasal sistemleri ve hanları geliştirmişlerdir. 1096-1295 döneminde Avrupalılar düşman topraklarını Müslümanlardan almak, yeni kültürleri ve yerleri denetim altına almak için askeri güçlerini uzun sefere göndermişlerdir. 1613-1785 dönemi ise Büyük Tur Dönemi olarak bilinmektedir. 18. Ve 19. yy Sanayi Devrimi ortaya çıkmıştır. Tarihi süreç perspektifinden incelendiğinde turizmin sanayi devrimi ve sonrasında önemli gelişmeler gösterdiğini söylemek mümkündür (Çakıcı, 2019: 11).

Çizelge 2.2.1 de belirtildiği üzere 1841 yılında Thomas Cook tarafından modern anlamda ilk yurt dışı grup tur düzenlenmiştir. Daha sonra 1903 yılında Wright kardeşler, ilk uçak uçuşunu başarıyla tamamlayarak uçuş döneminin müjdeleyicileri olmuşlardır. 1919 tarihinde ise ilk tarifeli hava uçuşu Londra ve Paris arasında gerçekleşmiştir. 1945 yılında 2. Dünya savaşının sonlanmasıyla insanların seyahat ve ticaretle uğraşmalarını sağlayacak boş zaman, para ve ilginin ortaya çıktığı yeni bir dönem başlamıştır. 1952 yılında Jet yolcu uçuş servisi resmi açılışı Londra ve Johannesburg (Güney Afrika) arasında gerçekleşmiştir. 1984 yılında Çin Devlet Meclisi kendi vatandaşlarına Hong-Kong ve Macao'ya ziyaretlerine izin vererek Çin vatandaşlarının ilk dış seyahatini başlatmıştır. 2001 yılında Dennis Titto Uluslararası Uzay İstasyonu içinde 8 günlük uzay seyahatine 20 milyon dolar ödeyerek uzay turizmini oluşmasını sağlamıştır. 2004 yılında Harvard üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg sosyal medya servisi olan facebook.com'u kurmuştur. Bu olayların turizmin tarihi gelişiminde dönüm noktaları olduğu düşünülmektedir.

2.3. Turizm Şekilleri ve Çeşitleri

Araştırmanın bu kısmında turizm şekilleri ve çeşitleri açıklanmıştır.

2.3.1. Turizmin Şekilleri

Turizm şekilleri, seyahati gerçekleştiren turiste göre sınıflandırılır. Buna göre turizm şekilleri turistin sayısına, ziyaret edilen yere, katılım yaşına, katılanların sosyo-ekonomik düzeyine, seçilen mevsime, ulaşım aracına ve katılım süresine göre sınıflandırılabilir. (Çakıcı, 2019: 41).

Şekil 2.3.1. Turizm Şekilleri

Kaynak: Çakıcı, (2019)'nın kitabından yararlanılarak oluşturulmuştur.

Şekil 2.3.1. dikkate alındığında turizm şekilleri katılan birey sayısına göre turizm; bireysel, kitle ve grup turizmi; ziyaret edilen yere göre iç ve dış turizm; katılım yaşına göre, gençlik, orta yaş ve üçüncü yaş turizmi; sosyo ekonomik duruma göre sosyal ve lüks turizm; seçilen mevsime göre yaz ve kış turizmi; ulaşım aracına göre karavan, gemi (kurvaziyer), yat ve

demiryolu turizmi; katılım süresine göre ise kısa süreli ve uzun süreli olarak sınıflandırılmıştır.

2.3.1.1. Katılan kişi sayısına göre turizm şekilleri

Katılan kişi sayısına göre turizm şekilleri Bireysel turizm, Kitle Turizmi ve Grup turizmi olarak üçe ayrılmaktadır.

Bireysel Turizm

Bireysel turizm, insanların yeni yerler görmek, macera aramak ya da başka sebeplerle tek başına gerçekleştirdikleri turizm hareketidir şeklinde tanımlanmaktadır (Hayta, 2008: 32). Bireysel olarak turizm hareketine katılan kişiler dikkate alındığında bu kişilerin genel olarak üst gelir grubunda bulunan gençler, genelde öğrenciler veya okulu yeni bitirmiş kişiler olduğu görülmektedir (Çakıcı, 2009: 43).

Kitle Turizmi

20. yüzyılın ilk yarısında başlamış olan ve turizm sektöründe bir başlangıç olarak kabul edilen kitle turizmi, daha sonraları gelir düzeyi ve boş zamanlarda artışın olmasıyla özellikle hava taşımacılığının topluma kazandırılması, kitlelerin seyahat etmesine maliyetin azalmasına imkân tanımış ve bu turizm türü kendine has bir organizasyon ve pazar oluşturmuştur (Kısa Ovalı, 2007: 66). İnsanların turizme geniş ölçüde büyük kitleler olarak katıldıkları turizm faaliyetleri kitle turizmi olarak tanımlanmaktadır (Denk, 2018: 18). Önceden belirlenmiş bir ulaştırma aracıyla düzenlenen tur şeklidir. Ayrıca günümüzdeki modern turizm hareketinin temelinde kitle turizmi olduğu söylenebilir (Hayta, 2008: 32).

Grup (Kolektif) Turizmi

Bir işletme ya da dernek tarafından organize edilen, genellikle birbirini tanıyan bireylerin belirli bir program doğrultusunda gerçekleştirdikleri seyahatlerdir (Çakıcı, 2019: 43). Toplumsal gruplardaki bireylerin turizm hareketlerine birlikte katılma istekleri söz konusudur. Dernek üyeleri, öğrenci grupları, meslek grupları gibi katılımcılardan oluşan bu turizm şeklinde kişi sayısı 11-16 arasındadır ve katılan kişi sayısının belirli sayılarla sınırlı olması, grupların devamlılığı yönüyle grup turizmi kitle turizminden ayrılmaktadır (Kozak vd., 2015: 22).

2.3.1.2. Ziyaret edilen yere göre turizm şekilleri

Turizm şekilleri ziyaret edilen yerlere göre turizm, iç turizm ve dış turizm olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

İç Turizm

İç turizm, ülke bireylerinin kendi ülkeleri içindeki destinasyonları ziyaret etme, iş seyahatlerine katılma, konserler ve sportif faaliyetlere katılma, aile ve/veya akraba ziyaretleri gibi faaliyetleri kapsamaktadır. (Güzel, 2011: 128) Bu turizm şekli ile turistler kendi ülke sınırları içerisinde diğer bölgelerde yaşayan kişilerin gelenek, görenek ve kültürlerini tanıma ve kültürlerarası etkileşim imkânı sağlamaktadır (Özdemir, 1999: 160).

Dış Turizm

İnsanların kendi ülkesi dışına yapmış oldukları turizm amaçlı seyahatlerdir (Solmaz, Erdoğan ve Sönmez, 2014: 99). Dış turizm, bir ülkede ikamet eden insanların çeşitli turizm türlerinden birini ya da bir kaçını gerçekleştirmek amacıyla başka bir ülkeye seyahat etmeleri şeklinde tanımlanır (Hussein ve Saç, 2008: 39). Bu turizm şeklinin, yabancı sermaye girişi ve döviz akışı gibi katkıları vardır. Ayrıca değişik kültürlere sahip kişilerin birbirlerine yakınlaşmalarına ve etkileşime girmelerine sebep olmaktadır. Bunun sonucunda dış turizmin sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmeyi hızlandıran bir unsur olduğu söylenebilir (Kozak vd., 2015: 24).

2.3.1.3. Katılanların yaşlarına göre turizm şekilleri

Turizm yaş kriterine göre gençlik turizmi, yetişkin (orta yaş) turizmi, üçüncü yaş turizmi olmak üzere üç gruba ayrılmıştır.

Gençlik Turizmi

Gençlik turizmi, 15-24 yaş arası bireylerin aileleri ya da diğer akrabaları olmadan turizm hareketlerine katılmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Değişgel ve Bingöl, 2018: 381). Gençlerin spor, eğlence, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmak için gerçekleştirdikleri seyahatleri kapsamaktadır (Çalık, 2010: 74).

Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi

25-60 yaş arası bireylerin katıldıkları turizm şeklidir. Bu kişilerin genel olarak aile ve iş hayatı gibi sorumlulukları seyahat türünü ve zamanını etkilemektedir. Bu grubun turizm

hareketleri genel olarak yaz döneminde ve kendi akrabalarıyla tatil yapma şeklinde olmaktadır (Denk, 2018: 20-21).

Üçüncü Yaş Turizmi

60 ve üzeri yaş grubunda yer alan insanların gerçekleştirdikleri turizm faaliyetleri üçüncü yaş turizmi kapsamında tanımlanmaktadır (Denk, 2018:21). Bu kişiler boş zamanlarını değerlendirmek ve emeklilik dönemlerini farklı tatil deneyimleri yaşayarak geliştirmek istemektedirler (Cengiz ve Kantarcı, 2009: 31). Bireyler çalışma döneminde elde edemedikleri doyumunu kazanmaya çalışmaktadırlar. Dolayısıyla üçüncü yaş turizmi, edilgen bir dinlenme yaşamı yerine aktif, insan geliştirici, hayatı renklendiren faaliyetler olma eğilimindedir (Çakıl, 2010: 195). Bu grup içerisindeki bireylerin seyahatleri daha çok dinlenme, sağlık kültür ve dini amaçlı olduğu için bu kişilerin termal ve sağlık turizmine talep oldukça fazladır bu türlerin yanı sıra kültür ve inanç turizmi de tercih edilmektedir (Kozak vd., 2015: 26).

2.3.1.4. Katılanların sosyo-ekonomik durumlarına göre turizm şekilleri

Bireylerin gelir düzeylerine göre sosyal ve lüks turizm olmak üzere iki tane turizm şekli mevcuttur.

Sosyal Turizm

Sosyal turizm, iktisadi güçleri nispeten zayıf olan grupların bazı teşvikler ve kolaylıklar yoluyla turizm faaliyetlerine katılmaları ve bu durumdan doğan ilişkiler bütünüdür (Ak, Bıçkı ve Özgökçeler, 2013: 51). Bu turizm, günümüzde yoğun ve strestli ortamlarda çalışanların bakış açısının genişlemesi, toplumda sosyal birlikteliğin oluşması ve toplum içindeki her kesimin turizme katılımının sağlanmasını amaçlamaktadır (Kızılırmak ve Mugan Ertuğral, 2012: 35).

Lüks Turizm

Gelir seviyesi yüksek olan bireylere ya da gruplara özgü turizm şeklidir. Bu bireyler beklentilerinin yüksek olmasından dolayı her türlü konfora sahip tesisleri tercih etmektedirler (Denk, 2018: 23). Lüks turizmi oluşturan bireylerin turizm anlayışı, diğer gruplara göre farklı yönlere sahiptir çünkü bu bireyler her daim konforu tercih etmektedirler (Kozak vd., 2015: 28-29).

2.3.1.5. Seçilen mevsime göre turizm Şekilleri

Turizm Şekilleri, konaklama ve seyahat için hangi mevsimin tercih edilmesine göre yaz turizmi ve kiŐ turizmi olarak sınıflandırılmaktadır.

Yaz Turizmi

Yaz turizmi, yaz mevsimi süresince gerçekleşen turizm faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu faaliyetler kültürel faaliyetlere katılma, denizden yararlanma, doğa içinde gerçekleşen trekking, rafting gibi faaliyetlerdir (Husein ve Sa, 2008: 40). Türkiye’de yaz turizminin gelişimi amacıyla teşvikler 1980’li yıllardan itibaren verilmeye baŐlanmış, sağlanan teşvikler ile geliştirilen alt ve st yapı olanakları sayesinde yaz turizminin tanıtımı yapılmış olup oldukça yüksek oranda turizm talebi oluşturulmuştur (akıcı, 2019: 44)

Kış Turizmi

Kış turizmi kış mevsiminde oluşan turizm faaliyetlerini kapsamaktadır. Kış turizmine konu olan en önemli faaliyet kayak sporudur. Kış turizmi, odak noktasında kayak sporlarının bulunduğunu ve bu sporu yapmaya müsait olan karlı ve eğimli alanlara gerçekleştirilen seyahatleri, konaklamayı ve diğer hizmetlerden faydalanmayı içeren etkinlikler ve ilişkiler bütün dr (akıcı, 2019: 44; Albayrak, 2013: 195). Kış turizminin en önemli yararlarından birisi var olan turizm potansiyelini tüm sezona yaymaktır. Bu durumun en önemli sebebi kış turizmine uygun dağlarda kışın spor turizmi yapılırken yazın da etkileyici manzara eŐliĐinde turizm hareketlerinin devam etmesidir. Bu doğrultuda kış turizm merkezlerinde yazın yayla turizmi, dağ turizmi, gençlik kampları, kongre turizmi, doğa turizmi gibi faaliyetler içinde kullanılmaktadır (Yanaşık, 2018: 15).

2.3.1.6. Kullanılan ulaşım aracına göre turizm Şekilleri

Ulaşım aracına göre turizm Şekilleri karavan turizmi, gemi (kurvaziyer) turizmi, yat turizmi, demir yolu turizmi olmak üzere dört tanedir.

Karavan Turizmi

TDK’nin tanımına göre karavan bir otomobilin arkasına takılan, hem taŐıt hem konut olarak kullanılan üstü kapalı araçtır (TDK, 2020). Karavan turizmi ise insanların karavanlarla seyahat ettikleri ve istedikleri yerde konaklama imkânı buldukları turizm türüdür (akıcı, 2019: 46). Günümüzde karavan turizmi artık alterbatif turizm kapsamında bulunan ve özellikle çevreci yaklaşım sebebiyle önem verilen bir turizm türüdür (Kaya, 2015: 161).

Gemi (Kruvaziyer) Turizmi

Kruvaziyer kavramı, uluslararası literatürde ‘cruise’ olarak adlandırılmaktadır. Kruvaziyer gemiler; gezi, spor ve eğlence için önceden belirlenmiş program ve rotayı takip eden, deniz turizmiyle, ticaretinde kullanılmaya uygun olan yeme, içme, eğlence, konaklama, dinlenme, spor faaliyetlerine uygun olan üniteleri bulunan, deniz turizmi aracıdır (Çakmak ve Dinçer, 2016: 36). Kruvaziyer kelimesi ise basit anlamda boş vakitleri daha verimli geçirmek, dinlenmek ve eğlenme amacıyla limanlar arasında gerçekleştirilen deniz seyahati şeklinde tanımlanmaktadır (Özgezmez, 2018: 31). Kruvaziyer turizmi ziyaretçilerin, temel fonksiyonu yolcu taşımacılığı olan bir gemiye, para ödeyerek katıldıkları denizde gerçekleştirilen bir seyahat şeklinde tanımlanmaktadır (Çakıl, 2010: 157). Bu turizm, deniz temelli turizm çeşitleri arasında yer almaktadır. Deniz ve gemiyle yapılan seyahatle birlikte liman ziyaretleri, limana yakın bölgelerin ziyareti, alışveriş gibi faaliyetleri kapsamaktadır (Kadıoğlu, 2019: 37). Kruvaziyer seyahatlerinde insanlar hem seyahat ettikleri geminin olanaklarından yararlandıkları gibi hem de görmeyi arzuladıkları destinasyonları aynı tur programı içerisinde ziyaret etmektedirler (Çakmak ve Dinçer, 2016: 158).

Yat Turizmi

Yat turizmi, insanların yata ulaşması ile belirli bir gezinti sonunda tekneyi terk etmesi arasında gerçekleşen faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Çakıcı, 2019: 47) Daha geniş bir ifadeyle yat turizmi, insanların gezi, dinlenme, eğlenme amacıyla kendi yatlarıyla veya kiraladıkları yat ile doğal, tarihi, turistik değerleri bünyesinde barındıran destinasyonlara bir güzergâh boyunca yaptıkları gezilerdir (Çakmak ve Dinçer, 2016: 90).

Demir Yolu Turizmi

Alışılmış trenlerden farklı olarak, bir ya da birkaç farklı özelliği olan trenlerle veya başka güzergâhlardaki tren yolculuklarını tercih eden bireylerin oluşturdukları turistik faaliyetlerdir. Başka bir ifadeyle, bireylerin hem konaklama hem kısmen yeme-içme hem de ulaşım aracı olarak seyahatlerinde trenleri tercih etmesidir (Çakıcı, 2019: 47).

2.3.1.7. Katılım süresine göre turizm şekilleri

Turizm şekilleri katılım şekilleri açısından sınıflandırıldığında kısa ve uzun süreli olarak iki gruba ayrılmaktadır.

Kısa Süreli Turizm

Hafta sonu tatili ya da başka bir bölgeye yolculuk esnasında genel olarak dört gecedan az olarak gerçekleşen turistik faaliyetlerdir. Hafta sonu faaliyetleri, günlük turlar, sportif aktiviteler, festivaller, kongre ve toplantılar, dini ziyaretler gibi etkinlikler kısa süreli turizm kapsamındadır (Çakıcı, 2019: 44).

Uzun Süreli Turizm

Sürekli olarak konaklanan bölge dışında en az dört gece konaklamayı gerektiren turizm şeklidir. Deniz turizmi, kültür turizmi, sağlık turizmi, yaya turizmi ve seyahat acentelerinin düzenledikleri paket turlar uzun süreli turizm kapsamında değerlendirilmektedir (Çakıcı, 2019: 44)

2.3.2. Turizm çeşitleri

Turizm çeşitleri bireylerin seyahat amaçlarına göre sınıflandırılmaktadır. Bireylerin neden ya da hangi amaçlar için seyahate katılmış olduklarını tespit etmek, turizmi sezonunu uzatmak ve turizm gelirlerini ile turizm yatırımlarını artırmak için turizm çeşitleri artırılmıştır (Çeken, 2016: 18). Turizm çeşitleri literatürde (Kozak, Kozak ve Kozak, 2015; Albayrak, 2013; Kozak ve Bahçe, 2012; Çalık, 2010) farklı kaynaklarda, farklı şekillerde belirtilmektedir. Bu çalışma da (Çakıcı, 2019) genel turizm kitabında yer alan turizm çeşitleri dikkate alınmıştır.

Av Turizmi

Geçmişte insanların beslenme ihtiyacını gidermek için yapılan avcılık, günümüzde zevk için meraklıları tarafından yapılan bir faaliyete dönüşmüştür (Albayrak, 2013: 220). Avcıların ikametinin bulunduğu yer dışında başka bir ülke ya da bölgede avlanmak, dinlenmek ve spor yapmak için gerçekleştirdikleri faaliyetler ve bu faaliyet sonucu bölge ekonomisine katkı sağlayan turizm türü olarak bilinmektedir (Çakıcı, 2019: 29). Turizmin farklı bir uygulama biçimi olup avcı özelliğine sahip olan bireylerin avlanma amaçlarını gerçekleştirmek için belirlenmiş ilkeler doğrultusunda gerçekleştirdikleri faaliyetlerdir (Kozak ve Bahçe, 2012: 246). Av turizmi, çiftçilere ve yerel topluluklara vahşi yaşamı korumaları için teşvikler sunmaktadır (Samuelsson ve Stage, 2007: 41). Ayrıca av turizmi, kırsal bölgelerdeki yerel ekonomileri çeşitlendirebilir ve önemli habitatların korunmasını artırabilir (Willebrand, 2009: 210). Av Turizmi bilinçli bir şekilde yapılırsa bölgeye ekonomik katkı sağlar ve bölge

deki yaşam alanlarının korunmasını sağlamaktadır (Albayrak,2013: 220; Küçükaslan, 2007: 235).

Hüzün Turizmi (Dark)

Hüzün turizmi; ölüm, felaket ile alakalı olarak 1990'lar da Lennon ve Foley aracılığıyla turizme kazandırılmış ve 2000 yılında Lennon ve Foley bu turizm türünü '*Dark Turizmi*' olarak isimlendirmişlerdir (Kılıç ve Akyurt, 2011: 211). Genel anlamda, belirli bir topluma bağlı olan insanların, geçmişteki savaş ve terör olaylarından dolayı başka bölgelerde ya da ülkelerde yer alan kendilerine ait anı, mezar ve müzeleri kitle şeklinde veya bireysel şekilde ziyaret etmeleri olarak bilinmektedir (Kozak vd., 2015: 46). Bireyler bu turizme gerçek veya sembolik şekilde ölüm temasının işlendiği bölgeye yönelik kısmen ya da tamamen ölümlerle yüzleşme güdüsüyle katılırlar (Çalık, 2010: 56). Bu turizm günümüzde insanların bu destinasyonlara giderek o anları gözünde canlandırması, yaşanmışlıkları hissetmesi, hüzün, acı, keder gibi duyguları yaşama isteği temeline dayanmaktadır (Varolüneş, 2018: 4444).

Botanik Turizm

Botanik turizm, belirli bir yerde yetişen, özellikle endemik çeşitleri tanımak ve araştırmak için gerçekleştirilen bir turistik faaliyet olarak tanımlanmaktadır (Ray, Demirtaş ve Pirçek, 2019: 464). Dünya çapında yaklaşık 250 milyon kişi botanik bahçelerine yapılan gezilere katılmaktadır (Çakıcı, 2019: 30). Türkiye'nin de botanik turizm faaliyeti yönünden önemli bir coğrafi potansiyeli olduğu görülmektedir (Sayılan, 2008: 474). Türkiye'de yaklaşık 11.000 bitki türü var ve bu sayının yaklaşık 3.649'u endemik bitki özelliği taşımaktadır (Yavuz ve Erdoğan, 2019: 116). Bu doğrultuda Türkiye'nin botanik turizm açısından elverişli olduğu söylenebilir.

Alışveriş Turizmi

Alışveriş ile turizm arasında yakın bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür (Çakıcı, 2019: 28). Alışveriş/tüketim etkinlikleri tek başına, turistleri destinasyona yönelten bir güdü olmasa da genellikle destinasyonda turistlerin dâhil oldukları bir aktivitedir. Bu aktivite ekonomik katkıları açısından göz ardı edilmeyecek boyutlarda olmakla beraber turistlerin seyahat programlarında önemi giderek artmaktadır (Cihangir ve Karakaya, 2016: 113). Alışveriş ve turizm bu nedenle ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır (Henderson, Chee, Mun ve Lee, 2010: 39). Alışveriş turizmi; turistler ve çekici destinasyonlardaki çeşitli yerlerden gerçekleştirilen satın alma ve tüketme olayları ve eğilimlerinin tamamıdır (Çakıl, 2010: 148).

Sonuç olarak Alışveriş turizmi, turizmde yükselen bir eğilimi ifade etmektedir (Dinçer ve Kanay, 2017: 2).

Eğitim Turizmi

Küreselleşme ve uluslararası şletmelerin artması, kariyer gelişimi anlayışının gelişmesi ve değişmesi ile eğitim için kariyer konusundaki önemini fark edilmeye başlanmıştır. Eğitim turizmi, belli bir bölgeden doğrudan herhangi bir öğrenme deneyimine katılma amacıyla seyahat eden birey veya grubun gerçekleştirdiği faaliyettir şeklinde tanımlanmıştır (Kozak ve Bahçe, 2012: 211-212; Çakıcı, 2019: 31). Dolayısıyla eğitim turizminin, eğitim sürecinin bir parçası olduğu söylenebilir (Çalık, 2010: 71).

Deniz Turizmi

En eski turizm çeşitlerinden olan deniz turizmi Türkiye’de fazla talebin olduğu turizm türlerinden birisidir ve deniz turizmiyle alakalı akla ilk gelen deniz kum-güneş üçlüsüdür (Çakıcı, 2019: 31). İnsanların sürekli yaşadıkları yerlerden denizin ev sahipliğini yaptığı ve odağında deniz çevresine ilişkin unsurların yer aldığı rekreasyonel faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanlara yaptıkları seyahatelerdir şeklinde tanımlanmaktadır (Çakmak ve Dinçer, 2016: 2). Denizde, deniz araçlarıyla yapılan faaliyetler ve onu direk destekleyen diğer faaliyetler deniz turizmi olarak tanımlanmaktadır (Arlı, 2013: 287). Bu doğrultuda çok sayıda faaliyet deniz turizmi kapsamında sayılabilmektedir. Bunlar; balıkçılık, rüzgâr sörfü, tüplü ve şnorkelli dalış, deniz canlılarını ve kuşlarını gözleme, kutup turizmi, kurvaziyer turizmi ve feribot yelkencilik, yat turizmi, deniz müzeleri ve bütün kumsal aktivitelerdir (Kozan, Özdemir ve Günlü, 2014: 116).

Eğlence Turizmi

Latince kökenli olan “Entertain”ın temel manası “tutmak ve yakalamaktır.” İlk manası ise dikkatin tutulması şeklinde açıklanmıştır. Kavram modern anlamda ise “geniş ve heterojen insan grubunu eğlendirmek üzere satılan deneyim” şeklinde tanımlanmaktadır. Bir başka ifade ile eğlence; tatmin edici ve hoşnutluk oluşturan bir deneyim yaşamak şeklinde tanımlanmaktadır (Argan, 2007: 73-74). Günümüzde jogging, rekreasyon faaliyetlerinden, disko ve barlardan düzenlenen eğlence, konsere gitme gibi bir çok faaliyeti kapsamaktadır. Bu şekilde eğlence amacıyla gerçekleştirilen seyahatler eğlence turizmi olarak tanımlanmaktadır (Çakıcı, 2019: 32).

Eko Turizm

Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin (IUCN- International Union for Conservation of Nature) tanımına göre eko turizm; ziyaretçi etkisinin düşük olduğu ve yöre halkına sosyo-ekonomik katkılar sunan, doğayı ve kültürel peyzaj değerlerini korumayı destekleyen, bozulmamış doğal bölgelere çevresel açıdan sorumlu bir şekilde seyahat ve ziyaret olarak açıklanmaktadır (Nayim ve Yaman, 2019: 338). Eko turizm, sürdürülebilir turizmin alt bileşenlerinden birisidir (Sarmah ve Sharma, 2019: 745). Doğallığından ödün vermemiş, ekolojik yapısını zarara uğratmamış bölgelere gerçekleştirilen turları kapsamaktadır. Bu turizm türü günümüzde artarak konuşulmaktadır ve doğal alanları koruyarak bu alanlarla iç içe yaşam sürme, kendine has bir kültür oluşturarak bölge kültürünü bilme gibi amaçlarla doğal bölgelere gerçekleştirilen seyahat olarak bir bütünü açıklamaktadır (Haberal, 2015: 20).

Etnik Turizm

Etnik turizmin ilk tanımı, yerel ve otantik insanlara ait 'ilginç' geleneklerin pazarlanması şeklindedir. Başka bir ifadeyle etnik veya yerel miras, doğal kaynakların geleneksel kullanımı ve doğal yerel yerleşimler, geleneksel yaşam tarzları, adetler, dil beslenme, etnik mimari, folklor ve geleneksel yerel kültürün deneyimlenmesi için yapılan seyahatler olarak ifade edilmektedir (Diker, 2019: 674). Etnik turizm ifadesi turist aracılığıyla tüketilen, etnik lokantalar, etnik müze, mahalle ve pazar yerleri, turistik köyler ve konu parkı gibi yerel kültürle desteklenen birçok turizm bileşenini kapsamaktadır (Jamontaite ve Akova, 2016: 33). Sonuç olarak etnik turizm, etnik değerlerin çekiciliğine dayalı her türlü turizm faaliyetlerinin bütünü olarak adlandırılabilir (Gül ve Gül, 2019: 1239).

İnanç Turizmi

İnanç Turizmi; kutsal bölgelerin farklı dinlere ilişkin turistler tarafından ziyaret edilmesinin, turizm olayı kapsamında değerlendirilmesi olarak belirtilmektedir (Öner ve Cansu, 2018: 87). Temelini dini inançlardan alan inanç turizmi, genellikle dini otoritelerin emirleri doğrultusunda kutsal bölgeleri ziyaret etmek, hac gibi dini görevleri yapmak için yapılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan seyahatler ve konaklamaların oluşturduğu turizm hareketleri olarak bilinmektedir (Altun ve Çınar, 2019: 17). Bu doğrultuda İnanç turizmini insanların sürekli yaşadıkları, çalıştıkları ya da her zamanki gereksinimlerini giderdikleri bölgelerin dışında, dini inançlarını gerçekleştirmek ve inanç çekim merkezlerini

görmek için gerçekleştirdikleri turistik amaçlı gezilerdir şeklinde tanımlanabilir (Çakıl, 2010: 58).

Kongre Turizmi

Kongre kelimesi ‘congreuss’ dan gelen ve ‘buluşma’, ‘toplanma’ anlamına gelen Latince bir kelime olan ve yurt içinde ya da dışında, farklı ya da aynı meslek gruplarına sahip bireylerin fikir alışverişinde bulunması ve tartışması için davetli olarak toplanmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Sandıkçı, Çelik ve Yayla, 2014: 423). Kongre turizmi kişilerin genel olarak konakladıkları ya da çalıştıkları yerlerin dışında, uzmanlığı gerektiren bilimsel alanlarda ya da meslek dallarında, belirli bilgi alışverişinde bulunmak için toplanmalarından oluşan seyahat, konaklama olayı ve ilişkiler bütünüdür şeklinde tanımlanmaktadır (Çakıcı, 2019: 36). Kongre turizminin tanımıyla turizmin tanımı karşılaştırıldığında benzerlik fark edilmektedir. Fakat asıl amacın kongreye katılım olduğu vurgulanmaktadır. Kongre düzenlemek, delege olarak katılmak ya da kongreyi izlemek amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler ve yer değiştirme söz konusu olduğundan turizm olayını oluşturan faaliyettir. Ancak tatil yapma amacı yoktur (Eryılmaz, 2011: 2). Türkiye de kongre turizminin önemi ve sosyo-ekonomik etkileri son dönemlerde anlaşılmıştır ve daha fazla pay almak için çeşitli atılımlar yapılmıştır. Ancak İstanbul dışındaki illerde çok fazla gelişim gösterilmemiştir (Ersun ve Arslan, 2009: 140).

Kültür Turizmi

Türk Dil Kurumu (TDK)’ nin tanımına göre kültür ‘*tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin*’ şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Kültür kavramının barındırdığı özellikleri sebebiyle pek çok turist, toplumlara ilişkin kültürleri tanımak amacıyla seyahat etmektedir. Turistlerin diğer kültürleri görüp tanımak amacıyla gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklamalar ‘kültür turizmi’ olarak isimlendirilmektedir (Uygur ve Baykan, 2007: 33). Festival, folklor, tiyatro, sergi gibi sanatsal faaliyetlere katılmak, geçmişte yaşamış uygarlıklarla kültürel değerleri tanımak, tarihi yerleri ve toplumun yaşayış biçimlerini görmek için yapılan gezilerdir (Haberal, 2015: 125). Bir bölgenin somut ve somut olmayan kültürel değerlerinin temel çekim ögesi olarak kültür turizmi ortaya çıkmaktadır (Eser, Dalgın ve Çeken, 2010: 30).

İş Turizmi

İş turizmi, eğlence, dinlenme ikincil bir motivasyon olarak ticari, resmi ya da eğitim amaçlı bir turizm çeşididir (Nicula ve Elena, 2014: 703). Buradan hareketle işleriyle ilgili amaçlar sebebiyle yapılan seyahatler iş turizmi olarak tanımlanabilir (Swarbrooke and Horner, 2001: 3). İş turizmi farklı ülke temsilcileri arasında küresel toplantılar, ekonomik ve ticari müzakere toplantıları, bilimsel ve teknik bilgi alışverişi için toplantılar ve belirli araştırma ve geliştirme projelerinin sonuçlarının iletilmesi, kültürel ve eğitsel toplantılar ve spor müsabakalarına karşılık gelen turizm çeşididir (Nicula ve Elena, 2014: 703). İş amaçlı seyahatler, turizmin çok önemli bir bileşenini oluşturmaktadır ve ekonominin büyümesiyle birlikte yurt içinde ve yurt dışında artış göstermektedir (Çakıcı, 2019: 35).

Golf Turizmi

Golf, birçok doğal ve yapay engelin olduğu çok geniş bir alanda oynan açık hava sporudur (Çakıl, 2010: 142). Golf turizmi ise, golf sporuna aktif ya da pasif katılım amacıyla insanların yaşadıkları yer dışına gerçekleştirdikleri seyahatler aracılığıyla oluşan ilişkiler bütünü şeklinde tanımlanabilir (Çetin, 2008: 15). Golf turizmi dünyadaki turizm hareketlerinde genel turizmin gelişmesine paralel olarak büyük ilgi gören ve spor turizminin bileşenlerinden biri olan turizm çeşididir. Golf turizminde temel motivasyon ise tatildeyken golf oynamaktır (Aksu, Uçar ve Kılıçarslan, 2016: 1). Yıllık 20 milyar dolar ekonomik etki oluşturan ve dünya çapında 56 milyon insanın katıldığı golf turizmi günümüzde gelişen bir pazardır. Golf turizmi amacıyla seyahat eden kişilerin diğer ziyaretçilere kıyasla yerel ekonomiye katkısı daha fazladır (Çetinkaya, Kaplan ve Ömürüş, 2019: 42). Türkiye de başta Antalya olmak üzere, Muğla ve İstanbul da golf sahaları yer almaktadır (Goturkeytourism, 2018).

Seks Turizmi

İnsanlar seyahat ettikleri sürece, çeşitli türlerde romantik ve cinsel karşılaşmalar gerçekleştirirler. Seks, varış noktasında ya da yol boyunca cinsel karşılaşma ihtimalinde, seyahat kararında, varış yeri seçimin de önemli bir rol oynamaktadır ve bu durum seks turizmini ortaya çıkarmaktadır. (Mars ve Yeoman, 2012: 366). Ayrıca seks turizmi, seks işçisi müşteri etkileşimlerini, “seks destinasyonlarını” ziyaret eden turistlerin ilişkilerini inceler ve 1970’lerin sonlarından günümüze meşru turizm çalışma alanı olarak gelişmiştir (Ryan, Hall ve Hall, 2001: 2-12). Seks turizmi genel olarak bireylerin, fuhuşun yasal olduğu bir ülkeye özel olarak seks amaçlı gerçekleştirdiği seyahat olarak da tanımlanmaktadır

(Brooks, Park, Ramos ve Schneider, 2019: 633). Bununla birlikte seks turizmi; turizmde çalışanlar, kadın araştırmaları, toplumsal cinsiyet araştırmaları ve toplumsal değişim açısından önem taşıyan araştırmaları kapsamaktadır (Ryan, Hall ve Hall, 2001: 2).

Macera Turizmi

Macera teriminin genel tanımı, sıradan yaşamdan uzaklaşma şeklinindedir ancak bu kavram kişiden kişiye değişen, öznel bir kavramdır ve macera spesifik faaliyetler tarafından saptanmayan bir kavramdır. Macera seyahatinde az deneyimli seyahatilerin macera gezilerinde hem başarma hem kaybetme fırsatının olduğu çok farklı maceraları denemektir (Garda, 2011: 203). Bu noktada macera turizmi doğada gerçekleşen, içerisinde özel beceriler gerektiren aktiviteler bulunduran risk ögesi taşıyan bir turizm türüdür (etinkaya, 2014: 88). Macera turizmi, değişiklik arayan, tehlikeden ve yüksek riskten hazzeden bireylerin tercih ettikleri bir turizm çeşididir (Haberal, 2015: 135). Dağcılık, vahşi doğa gezileri, rafting, yamaç paraşütü, mağaracılık gibi faaliyetler macera turizmi faaliyetleri içerisinde değerlendirilmektedir (ztrk ve Yazıcıoğlu, 2002: 6).

Uzay Turizmi

Genel anlamda “uzay turizmi” müşterilere uzay yolculuğu ile doğrudan ya da dolaylı olarak deneyim sunan herhangi bir ticari faaliyeti ifade etmektedir (Hobe, 2007: 439). Başka bir deyişle uzay turizmi, insanların yaşadıkları yerküre dışına olan ilgileri, yeni yerler görme istekleri ve uzayın gizeminin çekiciliği gibi sebeplerden ortaya çıkan bir turizm çeşididir (akıl, 2010: 165). Uzay turisti ise zevk ve/veya rekreasyon için uzaya veya gök cismini gezen veya seyahat eden birey olarak tanımlanır (Freeland, 2005: 6). Bir diğer tanıma göre uzay turisti ise kendi isteği ile keşfetme arzusu sonucu dış uzaya giden ve burada rekreasyon faaliyetlerinde bulunan kişilerdir. 2004 yılında ilk olarak uzaya devlet desteği olmadan turist gönderilmesi faaliyeti SpaceShipOne uzay aracı ile gerçekleşmiştir (Kiper ve Batman, 2018: 79).

Kuş Gözlemciliği

Kuş gözlemciliği kuşları yaşamlarını sürdürdükleri yerde gözlemlemek ve tanımlama faaliyeti olarak tanımlanmaktadır. Kuş gözlemleyen bireyler seyahat edince ve seyahat ettikleri bölgede konaklayınca, bu faaliyet ticari hale gelmekte ve turizm sektörü için bir pazara dönüşmektedir (akıcı ve Harman, 2006: 162). Kuş gözlemcileri, eğitimli ve yüksek gelirli eko-turist grubunun önemli bir bölümünü oluşturduğu için turizm gelirinin en iyi

kaynaklarından birisidir (Sert ve Arslan, 2019: 2105). Türkiye'nin özel konumu sebebiyle kıtalar arasında, yıl içinde döngüsel bir şekilde süren kuzey, güney ile doğu batı yönündeki kuş faaliyetlerinin merkezinde bulunmasından ve mevcut kuş zenginliğinden dolayı kuş gözlemciliği turizminin potansiyeli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye'de turizm gelirlerinin ülkenin geneline ve bütün sezona yayma amacıyla turizmi çeşitlendirerek kuş gözlemciliğini alternatif turizm türü olarak belirleyip desteklemiştir (Sevindi, 2013: 64; Çakıl, 2010: 94; Küçükaslan, 2007: 223).

Kamp ve Karavan Turizmi

Kamp, kısa süreliğine konaklamak, dinlenmek gibi amaçlar doğrultusunda doğada rekreatif ya da sportif faaliyetler gerçekleştirmek için baraka, çadır, karavan gibi konaklama araçlarından yararlanılarak gerçekleşen bir aktivitedir (Durukan, 2016: 135). Alternatif turizm çeşitlerinden birisi olan kampçılık, turistlerin doğa ile iç içe olmasını sağlar ve bununla birlikte onlara istedikleri yerde istedikleri zaman, istedikleri süre ile ekonomik tatil yapma fırsatı sağlamaktadır (Haberl, 2015: 182). Karavan turizmi insanların bir dereceye kadar yeme içme ihtiyaçlarını kendilerinin karşılayarak ulaşım, konaklama, gezip tanımak için karavanlarıyla yaptıkları turizm türüdür. Bu turizm türü doğaya ve bölge halkına duyarlı, alanın ekolojik hassasiyetini korurken yöre insanına yarar sağlamayı ilke haline getiren bir turizm türüdür (Doğantan, 2014: 6-7). Kamp ve karavan turizmi temelde ikiye ayrılan turizm türü olmasına rağmen bu iki kavramın beraber tek bir turizm türü gibi kullanılmasının nedeni kamp alanları olmadan karavan turizmi, karavan turizmi olmadan ise kamp alanlarının tek başına incelendiğinde eksik kavramlar olarak kalmalarıdır. Bu sebepten ötürü bu iki kavram bir bütün olarak görülmektedir (Akpur ve Zengin, 2019: 7).

Kırsal Turizm

Günümüzde yaşamın karmaşıklaşması, çalışma hayatının yoğunlaşması, doğa ve doğal kaynaklara olan ilginin artması, betonlaşan kent hayatından uzaklaşma isteği, doğanın çekiciliği gibi dış unsurların oluşturduğu baskıyı düşürme arzusu, doğanın çekiciliği gibi unsurlar bireylerin rahatlayabileceği doğa içerisindeki sakin yerlere yöneltmiştir. İnsanların bu alanlara yaptıkları seyahatlerde kırsal turizm kavramını gündeme getirmiştir (Albayrak, 2013: 132). Bu kavram sürdürülebilirlik tutumlarından hareketle gün geçtikçe daha çok ilgi duyulan ve geliştirilen bir turizm türü olmuştur (Çolak, 2009: 39). Kırsal olarak belirtilen alanlarda, o bölgenin ekonomik, kültürel, tarihi, sosyo-politik, coğrafi, beşeri yapısına elverişli olarak gelişen ve gelişmesi teşvik edilen bir turizm çeşididir (Akimov ve

Yüzbaşıoğlu, 2019: 49). Kırsal turizm, dünyanın çok fazla ülkesinde kültür, doğal çevre tarımla bütün hale gelen ve diğer turizm çeşitleriyle entegre olabilen insanları tatil amacıyla kırsal alanlara çeken bir turizm çeşididir (Kızılaslan ve Ünal, 2013: 11). Kırsal turizm kavramsal olarak, kırsal çevreyi kucaklayan ve sunulan ürün için önem arz eden turizm türü olarak kabul edilebilir (Clarke, Denman, Hickman ve Slovak, 2001: 196). Ekonomik büyüme ve çeşitlilikte bir araç olan turizm, kırsal alanlarda da gelir ve istihdam fırsatları yaratarak, bölge ekonomilerine katkı sağlayabilir (Su, Wall, Wang ve Jin, 2019: 272). Genel anlamıyla tanımlayacak olursak kırsal turizm, temel motivasyonu yerel ya da tarımsal değerlerle birlikte zaman geçirmek olmak olan turistlere, küçük ölçekli işletmeler aracılığıyla konaklama yeme-içme ve eğlenme gibi turistik faaliyetleri kapsamaktadır (Çakıcı,2019: 36). Ülkemizde kırsal turizm denilince genellikle doğa yürüyüşleri, doğa sporlarını kapsayan rekreasyon, ve açık hava etkinlikleri, günübirlik yeme içme, alışverişini içeren köy ziyaretleri düşünülmektedir (Haberal, 2015: 114).

Mağara Turizmi

Karbonatlı ve sülfatlı kayaçların, yeraltı sularına bağlı olarak gelişen fiziki ve kimyasal süreçlerle erimesi sonucu oluşmaktadır (Nazik vd., 2001: 54). Minimum bir bireyin girebileceği kadar geniş olan ve yeraltında bulunan boşluklara mağara denir. Bunlar birkaç metrede, kilometrelerce uzunluk ve yüzlerce metre derinlikte ya da yükseklikte olabilirler (Arpacı, Zengin ve Batman, 2012: 59). Birbirinden farklı boyut ve türde oluşum gösteren karstik çözünme sonucu meydana gelen çeşitli yer şekilleri içerisinde mağaralar dikkat çekmektedir (Zeybek, Aylar ve Dinçer, 2018: 364). Geçmişte mağaralar insanlar tarafından çeşitli amaçlarla kullanılmıştır. Gerek barınak (Karain Mağarası-Antalya), gerek ibadethane (Eyüp Peygamber Mağarası) olarak kullanılmışlar, damlataşların yarattığı gizemli görüntüleri, iç suları, havası ve hayvan varlıkları gibi özelliklerinden dolayı önemli turizm çekim merkezine dönüştürmüştür (Öcal ve Özcan, 2013: 425). Mağara turizmi hobiye dayalı olarak geliştirilen turizm çeşitlerinden birisidir (Arpacı vd., 2012). Mağaraların turizm yönünden en önemli niteliği, mağarada damlama, akma, buharlaşma, durgun su ortamı gibi çökme mekanizmalarının sebebiyle meydana gelen şekillerin renk, şekil, yoğunluk ve boyutları bakımından sergilediği görselliktir (Atsan ve Çetinsöz, 2019: 262). Mağara cenneti olarak isimlendirilen, yaklaşık 40.000 mağaranın olduğu tahmin edilen Türkiye’de mağaraların gelişimi üzerine çalışmalar devam etmektedir (Özşahin ve Kaymaz, 2014: 147).

Sağlık Turizmi

Bireyin sağlığına kavuşması veya sağlığını korumak için yaşadığı ülkeden başka bir ülkeye veya aynı ülke sınırları içinde kalarak farklı bir bölgeye seyahat etmesi ve belirli bir süreliğine o bölgenin sağlık hizmetlerinden yararlanması sağlık turizmi olarak karşımıza çıkmaktadır (Syzdykova ve Abubakirova, 2019: 89). Sağlık turizmi, insanların sağlık sorunlarını gidermek için su, iklim, deniz, çamur, mağara gibi faktörlerden faydalanmak için yer değiştirmeleri ve gittikleri yerde sağlık turizmi arzına katılma faaliyeti ya da sağlığı koruma, iyileştirme gibi amaçlarla belli bir dönem için yer değiştiren bireylerin doğal kaynaklara dayalı tesislerde kür uygulaması, beslenme, konaklama, eğlenme vb. gereksinimlerini gidermesi sonucu oluşan ilişkilerin tamamı olarak tanımlanmaktadır (Ova, Biçer ve Yurcu, 2019: 141). Uluslararası turizm hareketinin hız kazanması, sağlık alanındaki alt yapının ve ulaşım olanaklarının artması ile turizmde ciddi gelişmeler ortaya çıkarması sonucu sağlık turizminin de gelişimine hız kazandırmıştır (Eriş, 2019: 1279). Türkiye de sağlık sektöründe kazanmış olduğu tecrübe, gelişen teknoloji düzeyi ve sunduğu maliyet avantajı ile sağlık sektöründe turistlerin ilgisini çekerek, Türkiye ekonomisi için önemli olan deniz-kum-güneş turizmi, kültür ve şehir turizmi gibi çeşitli turizm faaliyetlerine sağlık turizmini de ilave etmiştir (Gündüz, Gündüz ve Yavuz, 2019: 720). Ayrıca termal turizm ve medikal turizm sağlık turizm kapsamında incelenen sağlık turizmi çeşitleridir (Albayrak, 2013: 111).

Tarım Turizmi

Tarım turizmi yerinde alım, eğlence ve eğitim amacıyla çiftliklere yapılan ziyaretleri kapsamaktadır (Veek, Che ve Veek, 2006: 235). Tarım turizmi kırsal turizmin bir alt dalı olarak ortaya çıkmıştır ve tarımsal konularla ilgili her türlü bilgi ve pratik uygulamalarla beraber gezme, öğrenme ve keşfetmenin zevkine erişebilecekleri farklı kırsal aktiviteler sunar (Özşahin ve Kaymaz, 2014: 242). Tarım ve hayvancılık işleri yapan işletmeleri veya yöreleri ziyaret etmek, buralarda günlük yapılan işleri gözlemlemek, üretilen yiyecek i çecekleri tatmak, konaklama imkânı karşılığında buralarda çalışmak, bölgede gerçekleşen eğlenceler ve festivallere katılmak amacıyla gerçekleşen bir turizm türüdür. Eğitimsel tecrübeler, dış mekân rekreasyonu, çiftlik satışları, eğlence ve konaklama hizmetleriyle beraber diğer aktiviteler tarım turizmi ile ilgili aktivitelerdir (Akkaşoğlu vd., 2019: 1195). Dolayısıyla tarım turizmi, bölgelerin ekonomik kalkınmasında önemli rol oynamaktadır ve kırsal kalkınmaya katkı sağlamaktadır (Lu, Wei ve Jen, 2019: 4835).

Spor Turizmi

Gibson (1998) spor turizmini spor faaliyetlerinde yer almak ya da bu faaliyetleri izlemek için gerçekleştirilen seyahatlerdir şeklinde tanımlamıştır. Spor turizmi uluslararası ya da ulusal sportif faaliyetleri kapsayan turlar, organizasyonlar, şampiyonlar gibi etkinliklere katılanlar, boş zaman değerlendirmek veya yarışma arzusu içinde olma amacı olan turizm faaliyetidir (Aktuna ve Ünlüöner, 2017: 2). Dağcılık, rafting, sörf, golf, tenis, voleybol, basketbol, futbol gibi spor dalları için gerçekleştirilen faaliyetler spor turizmi kapsamındadır (Çakıcı, 2019: 40).

Yayla Turizmi

Yayla kelimesi TDK'ne göre akarsular tarafından derin bir şekilde yarılmış ve parçalara bölünmüş üzerinde düzlüklerin belli bir şekilde yer aldığı, deniz seviyesinden yüksek kara parçası, plato veya dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartlarının zor olması sebebiyle yazın havası serin ve iyi olan hayvan otlatma ya da dinleme yeri olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Bireylerin yaz aylarında yaşadıkları yerler dışında buralara gitmeleri, buralarda günlük hayatlarını devam ettirirken bir taraftan dinlenmeleri, doğayla iç içe zaman geçirerek temiz hava almaları, yaylalarda yapılan faaliyetlere katılmaları ise yayla turizmini ortaya çıkarmaktadır (Albayrak, 2013: 147). Yayla turizmi, doğayla beraber yaşamayı seven bireyler ya da macera tutkunları için genel olarak günübirlik kullanım ya da kısa süreli konaklama için rakımı yüksek yerlerde gerçekleştirdikleri turizm faaliyetleridir (Çakıl, 2010: 108). Günümüzde geleneksel yaşam kültürü, az bozulmuş doğal yapısı, sessiz bir ortam gibi faktörler yaylaları turistik cazibe merkezi haline getirmektedir (Doğanay, 2011: 225). Türkiye'nin, coğrafi olarak dağlık bir konuma sahip olduğu için yaylalar bakımından zengindir. Yüksek dağlar ve iklimsel şartların elverişli olmasından dolayı birçok bölgede yayla alanları mevcuttur. Bununla birlikte doğu Karadeniz ve Akdeniz Bölgesi yayla turizmi açısından öne çıkan bölgelerdir (Kaya, Küçükali ve Kızılırmak, 2019: 309).

Şarap Turizmi

Sadece taze üzüm ve şıranın mayalanmasıyla elde edilen alkollü içkiye şarap denilmektedir (Çakıl, 2010: 143). Şarap turizmini ise, bağların, şaraphanelerin, şarap festivallerini, şarap tadımı için şarap gösterilerini ve şarap üretilen bölgeye şarap özellikleri konusunda bir deneyim yaşamak amacıyla gerçekleştirilen bireysel ya da toplumsal olarak yapılan seyahatler şeklinde tanımlanabilir (Çakıcı, 2019: 40; Çalık, 2010: 144). Sonuç olarak özellikle, insanların şaraba olan ilgi ve merakı, şarap kültürünün, sürecinin ve bölgesel

çekimin etkisiyle seyahat etmeleri gibi nedenler sonucunda ortaya çıktığı söylenebilir (Soydaş ve Gürler, 2019: 2275).

Gastronomi Turizmi

Yemek ve turizm arasındaki ilişkiyi tanımlamak için “Gastronomi Turizmi” kavramı kullanılmaktadır (Özmenli, 2020). Bu doğrultuda gastronomi turizmi kavramı, yöresel mutfak kültürünü tanımak, bölge coğrafyasına ait ürünlerin yetiştirilmesini ve toplanmasını görmek, yöreye özgü bir lezzetin tadımını yapmak, mutfağa ait folklorik araç ve gereçleri tanımak, ünlü restoranların yemeklerini yemek için gerçekleştirilen bir turizm çeşidi olarak tanımlanabilir (Şengül ve Türkay, 2016: 89).

3.GASTRONOMİ TURİZMİ

Araştırmanın bu kısmında Gastronomi kavramı ve gelişimi ile gastronomi turizmi kavramı sunulmuştur.

3.1.Gastronomi Kavramı ve Gelişimi

Gastronomi kavramı, gaster (mide) ve nomas (yasa) sözcüklerinin birleşmesiyle oluşturulmuştur. Basit anlamda yeme içmeden keyif alma anlamına gelmektedir (Scarpato, 2001: 52). Scarpato (2001: 53)’ e göre gastronomi, terim olarak ilk defa “Gastronomie ou L’bomme des champes a table’ (Gastronomi ya da Tarladan Sofraya İnsan) (1800) isimli eserde 1800 yılında Fransız hukukçu ve Şair Joseph de Berchoux aracılığıyla kullanılmıştır. Fakat o günden bu yana gastronomi kelimesi popüler olmasına rağmen, gastronominin tanımının yapılması amacıyla yapılan çalışmalarda, karşılığının tam olarak bulunmadığı belirtilmektedir. Kelime Fransız Akademisi tarafından 1835 yılında Fransız Akademisi Sözlüğüne eklenmiştir (Scarpato, 2001: 53; Oğuz ve Unur, 2018: 411; Karim, 2006: 14-15). Bazı kaynaklarda ise gastronomi teriminin ilk kez Antik Yunanistan da başladığı belirtilmektedir. M.Ö. 4. yüzyılda Akdeniz bölgesi için ilk yemek ve şarap rehberi olma özelliği taşıyan Sicilyalı Yunan Arcestratus tarafından bir kitap yazılmıştır. Kitabın yazar tarafından lüks yaşam sanatı olarak adlandırılan “Lezzet zevki (Hedypatheia)” şeklinde ifade edildiği, kelimenin esasen midenin hazzı (delights of the belly) ile ilgili olduğu ve genellikle gastronomi olarak tercüme edildiği bilinmektedir. Arcestratus bir şairdir, kitabındaki tarifler ve betimlemeleri şiir olarak yazdığı için kitabını ilk yemek kitabı olarak kabul etmeyenlerde vardır. İki yüz yıl sonra ise Athenaeus isimli yazar; tarihçilerin, filozofların, şairlerin yemek yeme şekilleri, içki içilen bardakların şekilleri, yemek yenilen ortamdaki

müzik aletleri ve gıda gemilerinin boyutları gibi yemek yenilen yerlerin iç ve dış çevre faktörlerinin yemek yeme ile arasındaki ilişkiyi açıklayan konular ve mekânlar ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Antik Yunan ve Roma imparatorluğunda birçok yazarın eserleri de yemek çatısı altında gastronomiden ayrı olarak incelenmiştir. Ortaçağda İtalya’ da yapılan çalışmalara bakıldığında ise yeme içme hakkında bilgi arayışı sistematik olarak gelişmiştir. Gastronomi çağının ilk modern araştırması olarak, Platine tarafından 1472 yılında yazılan “De Honesta Voluptate et Valitudine” adlı kitap kabul edilmektedir. Kitabın amacı, yemek yeme ve pişirme sebeplerini, doğal gıdaları tüketmenin niye zevk vermediğini açıklamak ve bugün gastronominin nihai amaçlarından olan iyi bir yaşam planı hazırlamaktır (Sarışık, 2019: 5; Karim, 2006: 15; Santich, 2004:17; Scarpatto, 2002: 3-4; Scarpatto, 2001: 52-53). Gastronomiyle alakalı ilk resmi çalışma ise hukukçu Fransız Brillat-Savarin tarafından *La Physiologie du out* (Tadın Fizyolojisi) isimindeki kitaptır. Bu kitap 1825 yılında İngiltereye “*The Phsigology of Taste*” şeklinde çevrilmiştir. Kitap sadece İngilizce, Almanca ve İspanyolca’ya çevrilmekle kalmamış *As Le Gastronome* (1830-1831), *La Gastronomie* (1839-1841), *Il Gastronomo İtalino* (1866) ve *Le Gastronome* (1872-1873) gibi dergilere ilham kaynağı olmuştur. Bununla beraber eser 19. Yüzyılın ikinci dönemi ve 20. Yüzyılın başlarında basılan bir kitap listesinin ilk başında yer almıştır. Eser yemek seçimi, menü planlama, yemeklerin yanına şarap seçimi ve genel konuk ağırlama gibi konularda gastronomi literatüründe önerilerde bulunmuştur (Santich, 2004: 17; Scarpatto, 2001: 53-54; Scarpatto, 2002: 4). Aynı zamanda kitap 2016 yılında “Lezzetin Fizyolojisi ya da Yüce Mutfak Üzerine Düşünceler” (Brillant-Savarin, 1825) adı altında çevirisi yapılarak Türk Gastronomi yazınına kazandırılmıştır (Sarışık, 2019: 6). Brillat Savarin gastronomiyi “kendimizi sürdürdüğümüz sürece bizi ilgilendiren her şeyin mantıklı anlayışı” şeklinde tanımlamıştır. Ona göre gastronomi, insanı en iyi beslenmeyle korumayı amaçlayan bir bilimdir. Gastronomi, gıdaya dönüştürülebilen maddeleri arayan, bulan ya da hazırlayan herkese rehberlik eden alandır. Buradan yola çıkarak Savarin’in tanımı ile Archestratus’un uyumlu olduğu düşünülmektedir (Santich; 2004: 17).

Türk Dil Kurumu’nun (2020) tanımında, gastronomi sağlığa elverişli, iyi organize edilmiş, yemek düzeni ve sistemi, hoş ve lezzetli mutfak, şeklinde tanımlanmıştır. Gastronomi, alanında ilk zamanlarda “gösteriş için süslü ve kapsamlı yemekler” şeklinde tanım denemesi yapılsa da bu tanım daha sonraki zamanlarda yerini daha kapsamlı ve farklı ifadelere bırakmıştır (Sarışık, 2019: 3). Richards (2001: 17) tarafından ise gastronomi, yemeğin pişirilmesinin, hazırlanmasının, sunumunun ve yenilmesinin yansıması şeklinde

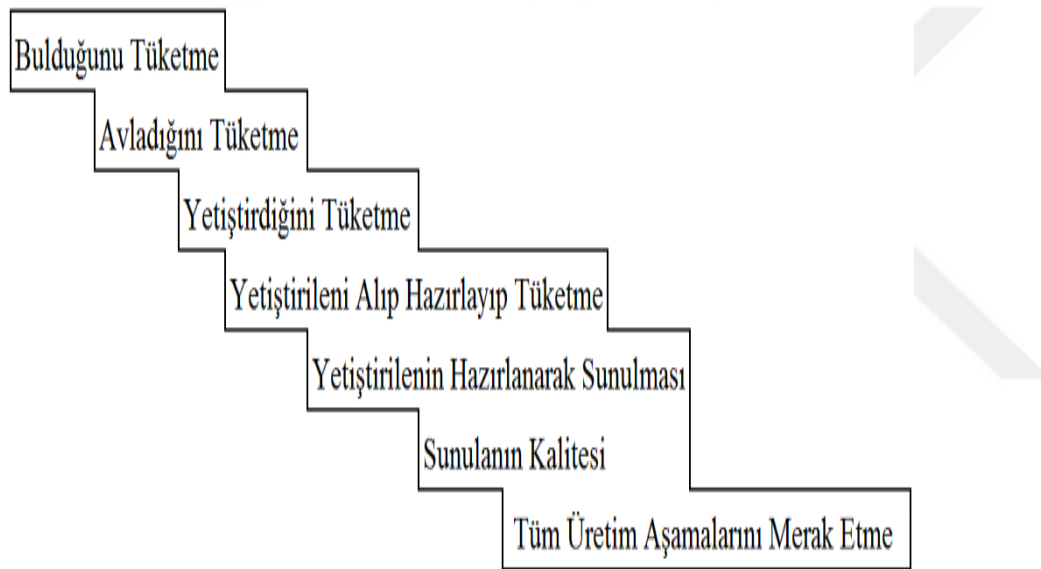
tanımlanmaktadır. Kivela ve Crofts (2006: 354)' a göre ise gastronomi; sadece yemek pişirme ve iyi yemek sanatı şeklinde isimlendirilir; fakat bu disiplininin sadece bir parçasıdır. Kivela ve Crofts (2006: 354-355)'e göre gastronomi:

- Şarap ve diğer içeceklerle ilişkilidir.
- Genel olarak kimya, biyoloji, müzik, edebiyat, jeoloji, tarih, el sanatları, felsefe, antropoloji, psikoloji ve sosyoloji ile alakalı bir kavrayış ve değerlendirmeyi kapsamaktadır. Bu doğrultuda gastronominin disiplinler arası bir faaliyet olduğu görülmektedir.

Gastronomi kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Gastronomi, tarihsel gelişim sürecinde toplumlara ait yiyecek ve içeceklerin bütün özelliklerini araştırarak günümüze uyarlayan ve bilimsel ve sanatsal etkinliklerle desteklenen bir bilim dalıdır (Kargiglioğlu ve Kabacık, 2017: 410). Gastronominin bir bilim dalı olarak değerlendirilmesinin yanı sıra, odağında estetiğin bulunduğu geniş kapsamlı bir konu olması sebebiyle sanat ve kültür felsefesini de gerektirmektedir (Sarışık, 2019: 3). Bu sebeple ideolojik, kültürel, sosyo-ekonomik, politik yapılarla ilişkili olan ve bu yapılar çerçevesinde şekillenebilen bir kavramdır (Çalışkan, 2013: 40). Scarpato (2002: 52) gastronomiyi iki kategoride incelemiştir. Yazar ilk kategoride, gastronominin en iyi yiyecek ve içecekleri tüketmekle ilgili bir kavram olduğunu açıklarken; ikinci kategoride ise insanlarca tüketilen tüm yiyecek ve içecekleri gıda güvenliği, gıda üretimi vb. yönleriyle ele alan disiplinler arası bir bilim olarak tanımlamış ve tüm boyutlarının disiplinler arası bir boyut olduğunu vurgulamıştır. Santich ise (2004: 18) gastronomiyi; tarihi, kültürel çevresel etkisinde, neyin, nerede, ne zaman, nasıl ve ne şekilde yeneceği ve içileceği ile ilgili öneriler sunma ve kılavuzluk etme şeklinde tanımlamaktadır. Nebioğlu (2016: 4) ise bu kavramın gelişiminin üç farklı boyutta geliştiğini belirtmiştir. Buna göre gastronomi; belirli bir bölgeye ait yiyecekleri ilgilendiren bir konu olmaktan çıkıp bölgesel ve yöresel mutfağı da kapsayan, en iyi yemeği aramakla birlikte o yemeği ortaya çıkaran etmenlerin neler olduğunu ve yiyeceklerin tüketim boyutu dışında nasıl hızlandıklarını ve sunulduklarını incelemektedir. Gastronomi kişilerin beslenme, yeme içme yönelimlerini ve alışkanlıklarını, gıdaların fizyolojisi ve mikrobiyolojisi bunların sunulduğu yiyecek içecek işletmelerinin yönetimi şeklini ve süreç içinde oluşan atıkların güvenli bir şekilde yok edilmesini kapsayan tüm norm, kural ve süreçlerden oluşan bir kavramdır. Dolayısıyla gastronomi tarlada yetişen ürünün, üretim anından başlayarak, yiyecek ve içecek olarak tüketimine kadar ki kapsadığı tüm süreçlerdir (Sarışık, 2019: 3). Yukarıda görüldüğü

gibi kavram farklı yazarlar tarafından farklı şekilde tanımlanmış olsa bile tanımların hepsinin odağında gastronominin yiyecek ve içecek zevki ya da hazzıyla alakalı olduğu görülmektedir (Serçeoğlu, Boztoprak ve Tırak, 2016: 95-96). 21. Yüzyılda gastronomi insanlar için birçok farklı bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Resimde görüldüğü gibi bulunduğunu tüketme, avladığını tüketme, yetiştirdiğini tüketme yetiştirileni tüketme, yetiştirileni alıp hazırlayıp tüketmeye, yetiştirilenin hazırlanarak sunulmasında sunulanın kalitesi ve tüm üretim aşamalarını merak etme eğilimlerinin geliştiği söylenebilir (Uçuk, 2017: 17).

Resim 3.1.1. Gastronominin Aşamaları

Kaynak: (Uçuk, 2017: 17) Oluşturan ve Aktaran: Akyol, 2018: 2427

Gastronomi bir sınıflandırma ile üretim ve tüketimin yanı sıra, iki fonksiyon da dikkate alınıp değerlendirildiğinde, aşağıdaki özellikleriyle karşılaşmaktayız (Baysal ve Küçükaslan, 2009: 8-9).

Üretim Açısından Gastronomi:

- Kaliteli yemek hazırlamak, pişirmek, sunmak ve güzel bir masa kurma bilimi ve sanatıdır.
- Kaliteli yemek yeme-i çmeye dair faaliyetler ve bilgi birikimidir.
- Yemek pişirmede aşçılığın prensiplerinin uygulamasıdır.

Tüketim Açısından Gastronomi

- Kaliteli yeme-içmeden hoşlanma,
- Kaliteli yeme-içme konusunda aşırı isteklidir.
- Kaliteli ve lezzetli yiyecekler bir tutkudur.
- Lüks yiyecekler bir tutkudur.

Üretim ve Tüketim Açısından Gastronomi

- Yiyecekleri hazırlama, pişirme ve servis edilme aralığı,
- Doğru kurallar, elverişli araç-gereçler ile yemeğin sunulması ve yenilme sanatı,
- Menüdeki yemek satış fiyatı,
- Kendine özgü bölge ve ülkelerin mutfak kültürü, gelenekleri ve göreneklerini de içeren; kaliteli yemek yeme bilim ve sanatı,
- Tarihsel birikim, kültürel alışkanlıklar, yetenekler, emek ile ihtimamların beğeniye elverişli olarak bir araya gelmesidir.

Şekil 3.1.1. Gastronomi Bilimi İçin Çok Disiplinlerarası Bir Model

Kaynak : Zahari vd., 2009: 71

Şekil 3.1.1 de gastronomi kavramının çok disiplinli modeli gösterilmektedir. Şekil incelendiğinde gastronominin tarım, coğrafya, edebiyat, tıp, ekonomi, teknoloji gibi diğer bilim dallarıyla ilişkili olduğu ve etkilendiğini söyleyebiliriz. Mutfak sanatları, Yiyecek ve içecek hakkındaki çalışmalar son yıllarda artan bir ilgiyle karşılanmaktadır (Sarışık, 2019: 7).

3.2.Gastronomi Turizmi Kavramı

Gastronomi turizmi kavramının kökeni üç unsura dayanmaktadır. Bunlar tarım, kültür ve turizmdir. Tarım, gastronomi turizmine konu olan r n sunmakta; k lt r bu r n n tarihini ve otantikliğini sağlamakta ve son olarak turizm ise gerekli alt yapı ve hizmetleri temin etmektedir (Sökmen, 2018: 7). Gastronomi turizmi kavramından akademik olarak 1998 yılında ilk kez Lucy M. Long bahsetmiştir (Wolf 2006: 1; Karim ve Chi, 2010:532). Long (1998: 181) gastronomi turizmini farklı mutfak kültürüne ait yiyeceklerin hazırlanması, sunulması, tkutilmesi ve tariflerini, mutfağının özelliklerini, öğün sistemlerini, yemek yeme şekillerini keşfetmek için gerçekleştirilen faaliyetler olarak tanımlamıştır. Long gıda ve mutfak turizminin tüm duyuları kullanan duyusal bir deneyim olduğunu ve bu nedenle onu turizm deneyiminin merkezi hale getirdiğini vurgulamaktadır. Hall bunu şu şekilde özetler ve gıda turizmine olan ilginin giderek arttığını iddia eder (Du Rand ve Heath, 2003: 3-4);

- Yerel kültürün bir parçasıdır,
- Bölgesel turizmin tanıtımında önemlidir,
- Bölgenin ekonomik ve tarımsal gelişiminde önemli bir bileşendir,
- Rekabetçi hedef pazarlamanın bir anahtarıdır,
- Hem globalleşme hem yerelleşmenin bir göstergesidir,
- Belirli tüketim modelleri ve tercihleri olan turistler tarafından tkutilen bir ürün ve hizmettir.

Wolf (2002), ise mutfak ve gastronomi turizmini “*hazırlanmış yiyecek ve içecek aramak ve bundan kaynaklanacak haz için seyahat etmek*” olarak tanımlamaktadır (Kivela ve Crots, 2006: 356). Bununla birlikte Wolf (2002)’ ye göre insanların seyahat etmeleri için temel motivasyon, ömürleri boyunca kalıcı bir hafıza sağlayabilecek yiyecek ve içecekleri

deneyimlemek ve tatmaktır (Karim, 2006: 27). Nebioğlu (2016)' ya göre gastronomi turizmi, turistler ve yöre halkı arasında gastronomik ürünlerin paylaşımı yoluyla gerçekleştirilen kültürel bir faaliyettir. Gastronomi turizmi; farklı kültürler tarafından hazırlanan ve sunulan yemekler ve yerel alanda yetişen ürünlerle hazırlanan yemeklerle, ilgi çekici pişirme yöntemleri ve tamamen keyifli ve kaliteli bir yemek deneyimi kazanmayla ilgilidir. Bununla birlikte gastronomi turizmi, genellikle koku ve tat duygusu ile ilişkili turizmi tanımlamak için kullanılmaktadır (Ignatov, 2003: 3). Gastronomi turizmi yalnızca yeme içme değil bununla birlikte yemek festivallerinden çiftlik ziyaretlerine kadar olan tüm olaylarla ilişkilidir (Karim, 2006: 27).

Björk ve Kauppinen (2016: 1263)' e göre yemek yeme alışkanlıkları, olağan üstü deneyimler arayan ve özgünlük arayanlar için cazip gelebilir. Bu tür faaliyetler gıda, mutfak, gastronomi, gurme, tatma ve şarap turizmi olarak adlandırılmaktadır.

Hall ve Mitchell, (2001: 308)'a göre gastronomi turizmin de ilk önce seyahat motivasyonu, kaliteli bir yemeği tatmak ya da spesifik bir yemeğin yapılış şeklini ve sunumunu görmektedir. Ayrıca Hall ve Mitchell (2001) kavramı asıl ve yan yiyecek üreticilerine, yemek festivallerine, restoranlara ve özel bölgelere gerçekleştirilen ziyaretler şeklinde tanımlanmaktadır.

Gastronomi turizmi, özgün ve hatırlanabilir gastronomi deneyimleri yaşamak amacıyla destinasyonlara has yiyecek ve içecekleri bulmak, bunlardan keyif almak için yapılan seyahatler şeklinde tanımlanmaktadır (Kyriakaki, Zagkotsi ve Trihas, 2013: 12).

Gastronomi turizmi, önceden tecrübe edilmemiş bir yiyecek ve içecek deneyimi yaşamak amacıyla seyahat motivasyonu oluşturan ve seyahat davranışlarının oluşmasında önemli miktarda yardımcı olan turizm şekli olarak tanımlanmaktadır (Harrington ve Ottenbacher, 2010: 14). Gastronomi turizmi, turistler aracılığıyla gerçekleştirilen yerel kültüre ait bir parça olan, bölgesel turizmin gelişiminde önemli bir rol oynayan, rekabetçi bölgelerin pazarlanmasında önemli bir unsur olan, yerel tarım ve ekonomik gelişimin bir parçası ve turistler tarafından tüketilen ürün ve hizmetlerdir (Albayrak, 2013: 245). Bu turizm çeşidi yiyecek üreticilerini ziyaret etmeyi, festivalleri, restoranları ve bazı özel yiyeceklerle ilgili özel mekânları, özel bir yemeğin tadına bakmayı, üretim ve hazırlık süreçlerini gözlemlemeyi veya çok ünlü bir şefin elinden özel bir yemek yemeyi bunun nasıl yapıldığını

görmeyi kapsamaktadır (Sormaz vd., 2015). Gastronomi, turiste bir bölgenin kültürü ile temasa geçme ve geçmişiyle, gelenekleriyle, tarihi ve kültürel mirasıyla bir bağ kurma imkânı sağlayarak bir destinasyonun kültürel farklılığını ve kimliğini güçlendirmektedir (Kurgun ve Özşeker, 2016: 36).

Uluslararası Mutfak Turizm Derneği tarafından ise gastronomi turizmi aşağıdaki gibi değerlendirilmektedir (Kivela ve Crotts, 2006: 360):

- Turistler seyahatlerinde yemeklerini dışarıda yemektir. Bu yöresel yiyecekleri ve diğer insanları tanımak için güzel bir fırsat olarak kabul edilmektedir.
- Diğer turizm çeşitlerinin aksine, gastronomi turizmi; günün her saati ile yıl boyunca her türlü iklim koşullarında yapılabilir.
- Gastronomi sanatı insanın beş duyu organına (görme, ses, koku, tat ve dokunma) hitap eden bir sanattır.
- Şarap ve yerel mutfığa ilgi duyan turistlerle müze, film, müzik, alışveriş, festival gibi kültürel etkinliklere ilgi duyan turistler arasında yüksek ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.
- Mutfığa olan ilgi de, herhangi bir yaş, cinsiyet ya da belirli etnik gruba aidiyet yoktur.
- Gastronomi turistleri çoğunlukla kâşiftirler.
- Gastronomi turizmi, deneyimsel olduğundan her yeni turist etkileşim aracılığıyla ya da yaşayarak tecrübe etme isteğini karşılayabilmektedir.

Gastronomi turizminin günümüzdeki konumunu kazanmasında etkili olan unsurlar yer almaktadır. Bunlar (Boniface, 2003: 13-14);

- Tarımın ortaya çıkmasıyla insanların çevreye ve süreçlere uyum sağlaması,
- Kültürel etkileşimlerin ve kültür hâkimiyetinin önem kazanması,
- Bireysellikten küreselliğe geçiş ve standartlaşmaya tepki,
- Gıda güvenliği ile ilgili endişeler,
- Diğer halklara ve kültürlere olan eski ve sürekli bir ilgi ve bunun bir parçası olarak ilgili yiyecek ve içecek ürünlerin araştırılması,
- Romantik, duygulu ve karakteristik yeni bir dilek,

- Kutlama ve ritüel, konfor ve kaçış gibi yiyecek ve içecek dernekleri ile statü ve kültürel farklılıkların oluşması
- Günlük ve tatil arasındaki zaman ve ihtiyaç arasındaki ilişkiler ve farklılıklar

Çizelge: 3.2.1. Gastronomi Turizmi Alanları			
Tesisler	Aktiviteler	Etkinlikler	Organizasyonlar
<u>Binalar/Yapılar</u> Yiyecek işleme tesisleri, Şarap malzemeleri, Bira fabrikaları, Çiftçi pazarları, Yiyecek içecek mağazaları, Gastronomi temalı müzeler, Restoranlar.	<u>Tüketim</u> Restoranda tüketim, Yerel gıdalarda piknik yapma, Perakende yiyecek-içecek satın alma.	<u>Tüketici Gösterileri</u> Yemek ve şarap gösterileri, Mutfak gösterileri, Ürün lansmanları.	<u>Örgütler</u> Restoran sınıflandırma ve sertifikasyon işlemleri, Yemek-Şarap sınıflandırma sistemleri (VAQ), Dernekler (Cuisine Canada, Slow Food gibi).
<u>Arazi Kullanımı</u> Çiftlikler, Meyve bahçeleri, Üzüm bağları, Yiyecek-içecek alanları.	<u>Gezi</u> Şarap bölgelerinde, Tarımsal alanlarda, Kentte bulunan yiyecek-içecek alanlarında.	<u>Festivaller</u> Yemek festivalleri Şarap festivalleri Hasat günleri	
<u>Rotalar</u> Şarap rotaları, Yemek rotaları, Gurme rotaları.	<u>Eğitim/Gözlem</u> Gastronomi okulları, Şarap tadım eğitimleri, Şarap malzemeleri ziyaretleri, Gastronomi malzemeleri yarışmaları, Gastronomik dergiler ve kitaplar		

Kaynak: (Smith ve Xiao, 2008: 290)

Çizelge 3.2.1’de gastronomi turizminin alanlarından bahsedilmektedir ve gastronomi biliminin turizmin birçok alanında yer bulduğu gösterilmiştir. Çizelge 3.2.1’de görüldüğü

üzere gastronomi turizmi ürünleri “Tesisler”, “Ativiteler”, “Etkinlikler” ve “Organizasyonlar”dır. Gastronomi destinasyonları yiyecek- içecek işletmeleri, çiftlikler, şarap, gurme ve yemek rotaları, meyve bahçeleri, üzüm bağları, gastronomi temal müzeler, restoranlar gastronomik destinasyonlarda yer alan ürünlerdir. Yemek, şarap festivalleri, hasat günleri, ürün lansmanları, yemek, şarap ve mutfak gösterimleri, gastronomi destinasyonlarında gastronomi faaliyetlerini destekleyen etkinliklerdir.

Gastronomi ve turizm ilişkisi ele alındığında şu niteliklerle karşılaşılmaktadır (Sarıışık, 2019: 189-190; Kivela ve Crotts, 2006: 360; Okumuş, Okumuş ve McKercher, 2007: 253)

- Yiyecek-i çecek birincil ya da ikincil seyahat motivasyonudur.
- Turistik deneyim sürecinde, yiyecek-içecek turistlerin en çok keyif aldığı ve en az kısıtlama yapabilecekleri gider kalemidir.
- Yerel mutfak soyut kültürel mirasın temel göstergesidir ve turistler bu yiyecek-i çecekleri tüketerek kültürel deneyimler elde edebilirler.
- Gastronomi göç eden toplulukların beraberinde götürebildiği kısıtlı soyut kültürel miraslarından birisidir.
- Yiyecek-içecek destinasyon açısından önemli bir farklılaşma aracıdır.
- Otantik mutfaklar seyahat etmek için temel motivasyon nedeni olabilmektedir.
- Destinasyon pazarlamasında gastronomi turizmi giderek artan bir çekim faktörü haline gelmiştir.
- Turistlerin neredeyse tamamı seyahat sürecinde en az bir kere dışarıda yemek tüketir, o yörenin yemeğini ve halkını tanıma fırsatı bulur.
- Turistlerin en keyif aldığı üç turistik faaliyet arasında yemek tüketimi yer almaktadır.
- Gastronomi sanatsal açıdan bakıldığında beş duyu organına hitap edebilen tek sanat biçimidir.
- Gastronomi turizmine katılan turistlerin müze, film festivalleri gibi kültürel öğeleri içeren faaliyetler arasında pozitif ilişki bulunmaktadır.
- Kültür turizmi bağlamında ele alınan gastronomi turizmine katılan turistlerin özellikleri; yaş, cinsiyet, etnik grup gibi demografik değişkenler açısından farklılıklar göstermektedir.
- Diğer turistik faaliyetlerin aksine gastronomi turizmi, yıl boyunca günün herhangi bir saatinde ve mevsiminde yapılabilir.

- Gastronomi turizmine katılan turistler daha çok yeni yiyecek-içecekleri keşfetme ve deneyimleme ile ilgilenmektedir.

4.LİTERATÜR TARAMASI

Araştırmanın bu kısmında gerek turizm alanında gerekse gastronomi alanında yapılmış çalışmalar incelenmiştir.

4.1. Turizm Literatüründe Yapılmış Bibliyometrik Çalışmalar

Hall (2011), çalışmasında turizmde araştırma kalitesinin değerlendirilmesi ve özellikle dergi sıralaması ile ilgili bazı bibliyometrik konuları incelemiştir. Dergi kalitesinin değerlendirilmesine ilişkin belirtilen tercih, alıntıya dayalı, türetilmiş, hibrit ve uzman paneller şeklinde beş yaklaşım tanımlanmıştır. Scopus ve SCImago'ya dayalı ölçümlerin, dergi kapsamı ve araştırma kalitesi değerlendirmelerinde kullanımı göz önüne alındığında turizm çalışmaları için giderek daha fazla önem kazanacağı sonucuna ulaşmıştır.

Zencir ve Kozak (2012), çalışmayı Türkiye'de Sosyal Bilimler Enstitüleri dergilerinde bulunan turizm ile ilgili makalelerin profilini belirtmek için gerçekleştirmişlerdir. Çalışma 2000 ile 2010 yılları arasında kapsamaktadır ve yayımlanan turizm konulu bütün makaleleri incelemiştir. Hem internet veri tabanlarından hem de kütüphanelerden elde edilen veriler incelendiğinde saptanan 206 makalenin Sosyal Bilimler Enstitüleri dergilerinde yayımlandığı bulgusuna ulaşmışlardır. Çalışma da yayın yılı, dili, makale konusu, araştırma türü, yazar, sayfa, kullanılan kaynak, yerli kaynak ve yabancı kaynak sayısı parametrelerine göre yapılan analiz de tekli ve çoklu değişkenlere göre bulgulara ulaşılmıştır. Makalelerde odaklanılan konular ise turizm pazarlaması ve turizm yönetimi konuları öne çıkarken yakın dönemdeki farklı disiplinlerdeki araştırmaların arttığını saptamıştır.

Hale Özel ve Kozak (2012), araştırmada turizm pazarlama koşunun genel durumunu ve özelliklerini bibliyometri yasaları kapsamında belirlenmesi için geniş ve aktüel çalışmaların bulunmadığı 2000 ile 2010 yılları arasında turizm pazarlaması konusunda yayımlanan Türkçe makalelerin bibliyometrik açıdan özelliklerinin tespit edilmesi ve bu çalışmalardaki atıfların analiz edilmesini amaçlamışlardır. İncelemeleri sonucunda atıf yapılan kaynak türlerinde dergilerin ilk sırada olduğu ve yerli kaynakların yabancı kaynaklara göre daha az tercih edildiğini tespit etmişlerdir. Çalışma kapsamına dâhil edilen araştırmalarda makalelere yapılan atıfların dergilere göre dağılımının Bradford Yasa'sına uygun olduğu,

yazar verimliliğinin ise Lotka Yasası'na uygun olmadığını tespit etmişlerdir. Turizm pazarlaması literatüründeki yarı yaşamı, 7 sene olarak hesaplamışlardır.

Çiçek ve Kozak (2012), *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*'ndeki hakem denetimli makalelerin üç dönem dikkate alınarak (1997-2001, 2002-2006, 2007-2011) çeşitli bibliyometrik analizler çerçevesinde incelenmesi ve karşılaştırılması amacıyla çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Bu doğrultuda 202 makaleyi değerlendirmişlerdir. En çok makalenin (72), I. Dönemde (1997-2001) yayımlandığını tespit etmişlerdir. I. Dönemde turizm ile alakalı konularda, II. Dönemde (2002-2006) turizm pazarlaması, III. Dönemde ise (2007-2011) turizm yönetimi konusunda yoğunlaştığını tespit etmişlerdir. Çok yazarlı çalışmaların II. Dönemde artış gösterdiği, en çok katkının I. Dönemde Doktor, II. Ve III. Dönemde yardımcı doçent Doktor unvanına sahip yazarlar tarafından yapıldığını belirtmişlerdir.

Metin (2013), çalışmasında boş zaman literatürü üzerinden alanın bilimsel temelleri ve diğer alanlar ile etkileşiminin ortaya çıkarılmasını amaçlamıştır. Bu kapsamda *Leisure Science* dergisinde 1917-2012 yılları arasında yayımlanan 349 makalenin künye ve kaynakça bilgilerini kullanmıştır. Verilerin derlenmesi ve analizi için bibliyometrik çalışmalarda yaygın olan atıf analizi ve sosyal ağ analizine başvurulmuştur. Elde edilen verilere göre alanı besleyen alanlar, kurumlar, yazarlar konular ve yayımlara ilişkin bibliyometrik analizler ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucunda boş zamanın teorik temelde birçok alan ile etkileşim içinde görünmesine rağmen bu etkileşimin yeterli yoğunlukta olmadığı ve turizm ve spor alanlarının boş zaman literatürünün oluşumunda önemli katkıları olduğu saptanmıştır. Ayrıca söz konusu derginin boş zaman alanında küresel bir öneme sahip olmasına rağmen makalelerin hazırlandığı kurumlar bakımından Kuzey Amerika kıtası ile sınırlı kaldığı ve farklı bölgelerdeki kurumlarda hazırlanan yayımların oldukça az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Alanın bilimsel temellerinin sosyoloji, psikoloji, işletme bilimleri, sağlık bilimleri gibi temel alanlar tarafından doğrudan etkilendiği saptanmıştır. Temel alanlar dışında yer alan turizm, spor ve çevre bilim gibi çok disiplinli alanların boş zaman literatürüne en çok katkı sağlayan alanlar olduğu tespit edilmiştir. Son olarak boş zaman literatürünün yarı yaşamı bulunmuş, buna bağlı olarak boş zamanın oldukça genç ve geliştirilmeye açık bir alan olduğu ortaya çıkmıştır.

Türktarhan (2013), çalışmasında 1990 yılı ile 2012 yılı arasında turizm pazarlaması alan yazınının geçirmiş olduğu değişimin belirlenmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda hakem denetimli dergilerde yayımlanan 627 makaleye bibliyometrik analiz yapmıştır. Alan yazının gelişiminde çok yazarlık oranının, akademik yükseltmelerin, yurt dışında eğitim görmeyen ve alan yazına katkı sağlayan yazarların lisansüstü tez danışmanlarının önemli ölçüde etkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Güçlü Nergis (2014), çalışmasında, Türkiye’de 1990 ve 2013 yıllarında turizm alanında oluşturulan yüksek lisans ve doktora tezlerinin genel bir değerlendirilmesini yapmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK)’ün internet veri tabanında yer alan lisans üstü tezlerin bibliyometrik özelliklerini incelemiştir. Tezleri YÖK veri tabanında “turizm”, “seyahat acentesi”, “otel”, “yiyecek-içecek işletmesi” ve “otel işletmesi” anahtar kelimeleriyle taramış, 1565 yüksek lisans ve 783 doktora teziyle birlikte toplam 2348 tane tez araştırmasını kapsama dâhil etmiştir. Ulaşılan bütün tezler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programına aktarılmış olup “tür”, “dil”, “yıl”, “üniversite”, “enstitü”, “anabilim dalı”, “konu” gibi bibliyometrik açıdan incelemiştir. Çalışma sonucunda 1990 ve 2013 yıllarında hazırlanan tez çalışmalarında en çok “yüksek lisans” tezinin Gazi Üniversitesi’nde doktora tezinin ise Dokuz Eylül üniversitesinde hazırlandığı tespit edilmiştir. Zaman yönünden incelendiğinde ise en fazla 2010-2013 yılları arasında hazırlandığını tespit etmiştir. Konu açısından yüksek lisans tezlerinde turizm, “mimarlık” ve “işletme” konulu tezler ilk sıralardayken; doktora tezlerinde “turizm”, “işletme” ve “coğrafya” konulu tezler şeklinde dağıldığını saptamışlardır.

Cevizkaya vd., (2014), çalışmada 2000 ve 2013 yıllarında turizm literatüründe engellilerle alakalı çalışmaları, çeşitli parametreler bazı alınarak bibliyometrik özelliklerinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda YÖK Başkanlığı’nın internet tabanında bulunan lisansüstü tezler ve yerli, yabancı kaynaklı turizm dergileri bibliyometrik açıdan incelenmiştir. YÖK’ün sitesinde lisansüstü tezler, “engelliler” şeklinde turizm dergilerinde ise ‘disable’ ve ‘disability’ anahtar kelimeleri kullanılarak taranmış olup, 515 yüksek lisans ve 88 doktora teziyle birlikte toplam 603 tez ile 49 makale araştırmaya dâhil edilmiştir. Söz konusu araştırmalar istatistiksel analize tabi tutulmuştur. Çalışmada tezleri “tez türü”, “yayımlandığı yıl”, “yayımlandığı üniversite” ve “tezin çalışma konusu” gibi bibliyometrik özellikler açısından, makaleleri ise yıllar dikkate alınarak incelemiştir. Araştırma sonucunda 2000 ile 2013 yıllarında en çok yüksek lisans ve doktora tezinin” Gazi

Üniversitesi”nde yazıldığı saptamışlardır. Yıl dikkate alındığında ise en çok tezin 2010 ve 2013 yılları arasında, konu yönünden ise en çok spor, eğitim ve öğretim, psikoloji alanları ilk sıralardayken turizm alanının 6. Sırada olduğunu tespit etmişlerdir.

Karagöz ve Kozak (2014), 1997 yılından bu yana hakemli olarak yayımlanan Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisinde turizm bilgi ağ yapısının ve kurumsal iş birliği yapısının durumunun belirlenmesi, kurumlar arası iş birliği ağ yapısının içindeki rollerini belirleme ve araştırma konularının bağlantıları incelemek amacıyla çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada verilerine Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi’nde 1997 yılı 2010 yılı arasında yayımlanan hakem denetimli makalelerden ulaşılmıştır. Ağ yapıyı tanımlama ve yapılar arasındaki ilişkiyi inceleme amacıyla sosyal ağ analizini kullanmışlardır. Bu amaç doğrultusunda UCINET ve Netdraw programlarını kullanmışlardır. Çalışmada turizm bilgi ağ yapısının genelinin disiplinler arası bir yaklaşımdansa daha merkezi olma eğiliminde olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Yönetim, eğitim, ekonomi, pazarlama, muhasebe-finansman, sağlık ve ulaştırma alanlarının diğer araştırma alanlarına kıyasla kendi aralarında birbirleriyle daha ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Kurumsal iş birliği yönünden ise üniversitelerin arasındaki iş birliği oranının düşük seviyede olduğunu; belirlenen bu ağ yapı içinde Dokuz Eylül, Gazi ve Mersin üniversitelerinin bilimsel bilgi üretme de merkezi bir rollerinin olduğunu ve bilginin diğer üniversitelere yayılmasıyla ilgili önemli rolleri olduğunu saptamışlardır.

Temizkan, Çiçek ve Özdemir (2015), ISI Web of Knowledge veri tabanındaki dergiler ile Türkiye’de akademik dergiler de 1991 yılı 2014 yılı arasında sağlık turizmiyle ilgili yayımlanan makaleleri bibliyometrik analiz yöntemine göre incelemişlerdir. Buradan hareketle, Türkçe akademik dergilerinde erişilebilen 91 makale ile ISI Web Of Knowledge veri tabanında ise erişilebilen 155 makaleyi bibliyometrik açıdan incelemişlerdir. Sağlık turizmi konusuyla ilgili bilimsel çalışmaların özellikle 2000 yıllarından sonra arttığı, en çok çalışmanın ise 2011 yılında (% 16,3) yayımlandığı sonucuna ulaşmışlardır. Makalelerin %57,7’sinde görgül yaklaşım seçilirken % 42,3’ünde kavramsal yaklaşımın tercih edildiği görülmüştür. En çok makalenin (53) turizm alanında çalışan akademisyenler tarafından kaleme alındığı bunu coğrafya (44) ve tıp (32) alanındaki yazarların izlediğini belirtmişlerdir. Türkçe makalelerin genellikle coğrafya alanında çalışan akademisyenler tarafından “termal” alt başlığı, İngilizce makalelerin ise tıp alanında çalışan akademisyenler

tarafından “tıbbi tedavi” alt başlığında yoğunlaştığını tespit etmişlerdir. Son olarak incelenen makalelerin (%61) çok yazarlık durumu sergilediği bulgusuna değinmişlerdir.

Şahin ve Acun (2015), çalışmalarında 1990 ve 2015 yılları arasında oluşturulan Ulusal Turizm Kongresi kitaplarında turist rehberliği konusunda yapılan çalışmaları çeşitli parametreler çerçevesinde değerlendirmişlerdir. Çalışmayı turist rehberliği literatürünün genel niteliklerini ortaya koymak için gerçekleştirmişlerdir. Ulaşılan bildirilere ait bilgiler istatistik analiz paket programına aktararak verilere frekans ve yüzde analizleri yapmışlardır. Analizler neticesinde turist rehberliği alanında 15. Ulusal Turizm kongresinde en çok bildirinin yayımlandığını saptamışlardır. Yazar sayısı bakımından iki yazarlı çalışmanın ağırlıkta olduğunu, bildirilerde kullanılan en çok anahtar kelimenin “turizm” ve “turist rehberi” olduğunu belirlemişlerdir. Çalışmalardaki birinci ve ikinci yazarların çalıştığı kurumun Balıkesir üniversitesi olduğunu ortaya koymuşlardır. Bildirilerde en çok çalışılan konunun ise eğitim olduğunu tespit etmişlerdir.

Arslan ve Emeksiz (2016), çalışmalarında turizmde çevre yönetimine odaklanılan ulusal ve uluslararası çalışmaları derlemişlerdir. Çalışmalarını bu çalışmalarla ilgili bilgilendirmeler yaparak, ileriki dönemlerdeki çalışmalara bir vizyon katarak çevre yönetimiyle alakalı çalışma yapılmasına özendirici bir bakış açısı kazandırılması amacıyla oluşturmuşlardır. Çalışma kapsamına dâhil edilen makalelerin; araştırmacıların çalışma alanları, araştırma desenleri, süreli yayınlar, çalışma konusu, araştırmacının yılı ve yazarları incelenerek uluslararası ve ulusal alanda bibliyometrik analizleri gerçekleştirmişlerdir. Çalışma sonucunda konu itibari ile çevre varlıklarının korunması ve yenilenebilir kaynakların kullanımı üzerinde durulduğu ve incelenen makalelerin genelinde turizmde yayın yapan süreli yayınlardan oluştuğu dolayısıyla turizm için çevre yönetiminin ön planda olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır.

Aydın Arslan vd.,(2016), çalışmada yaygın kapsamı olan Science Direct veri tabanında sosyal bilimler alanında yayımlanan dergilerde ‘turizm talebi (tourism demand)’ konusunda hazırlanmış tüm eserleri inceleyerek, konunun uluslararası alanda gelişimini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Veri tabanında taranan dergileri incelediklerinde ‘tourism demand (turizm talebi)’ kelimelerinin birlikte kullanıldığı 204 makale tespit etmişlerdir. Bibliyometrik incelemeye tabi tutulan çalışmalar ülke, yayımını yapan dergi, araştırma yaklaşımı, yayım

türü ve yılı, yazar, sayfa, kaynak ve atıf sayısı ile beraber 9 tane parametre açısından incelenmiştir.

Tayfun vd., (2016), çalışmalarında turizm genel başlığı altındaki lisansüstü tezlerin, dahil oldukları alt başlıklara göre sınıflamayı amaçlamışlardır. Bu doğrultuda, Gazi üniversitesi bünyesinde 1985 yılı 2016 yılı arasında yazılan turizm konulu 367 tezi, bibliyografik analizler doğrultusunda belirli ölçütlere göre sınıflandırmışlardır. Tezlerin sınıflandırılmasında özet kurgusunda; çoğunlukla amaç, yöntem ve sonuca değinilirken tartışma ve önerilere büyük oranda yer verilmediğini tespit etmişlerdir. Yararlanılan disiplinler bakımından, ilk dönem araştırmalarında pazarlama disiplinin ilk sırada yer aldığı görülmüştür. İkinci dönem araştırmalarında ise yönetim ve organizasyon disiplinine yönelik araştırmaların ilk sırada yer aldığını tespit etmişlerdir. Yüksek lisans düzeyi araştırmalarının doktora düzeyindeki araştırmalara kıyasla ağırlıkta olduğu; turizm araştırmalarının en çok eğitim bilimleri enstitüsü çatısı altında gerçekleştiği; tezlerin daha çok “yardımcı doçent doktor”, “doçent doktor” unvanına sahip öğretim üyelerince yürütüldüğü ve en fazla tezin, 2012 senesinde tamamlandığını ortaya koymuşlardır.

Güdü Demirpolat ve Tetik Dinç (2017), çalışmalarında 1987-2015 yıllarında turizm literatüründe sürdürülebilir turizm ile alakalı tezleri çeşitli parametreler açısından bibliyometrik özelliklerin belirlenmesini amaçlamışlardır. Araştırmacılar çalışmalarında bu alanda yapılacak araştırmalara kolaylık sağlamayı ve sürdürülebilir turizm konusunda literatürün genel özelliklerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, YÖK veri tabanında 1987 ve 2015 yıllarında sürdürülebilir turizm alanında hazırlanan 41 yüksek lisans ve 21 doktora tezini “tez türü”, “yıl”, “üniversite”, “enstitü”, “anabilim dalı” ve “tezin konusu” gibi bibliyometrik özellikler yönünden incelemişlerdir. Veri tabanındaki çalışmalar ile ilgili bilgiler SPSS’e yüklenmiş olup verilerin sıklık (frekans) ve yüzde analizlerini yapmışlardır. Yapılan analizler neticesinde üniversiteler içerisinde en çok lisansüstü tezin İstanbul Üniversitesinde hazırlandığını tespit etmişlerdir.

Yılmaz vd., (2017), çalışmalarında Türkiye’de turizm alanıyla ilgili yapılan literatürün taranması sonucu ulaştıkları 48 bibliyometrik çalışmayı çeşitli parametreler yönünden analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda çok yayının 2014 yılında gerçekleştirildiğini tespit etmişlerdir. Tek yazarlı araştırmaların çoğunlukta olduğunu saptamışlardır. Lisansüstü tezlerin beraberinde, ulusal sempozyum gibi etkinliklerde sunulan bildirilerin ve bilimsel

makalelerin analizine yönelik bibliyometrik çalışmalar yapmışlardır. Söz konusu çalışmalarını turizm pazarlaması ve coğrafyası, seyahat işletmeciliği, yiyecek-içecek işletmeciliği, turist rehberliği, gastronomi ve mutfak sanatları gibi alanlarda yapıldığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte sürdürülebilir turizm yaklaşımı yanında sağlık turizmi, engelli turizmi, deniz turizmi ve kırsal turizm gibi turizm türlerine ilişkin yapılan çalışmaları da saptamışlardır.

Gökkaya, Acar ve Yıldırım (2017), çalışmalarında ekoturizm alanında 2000 ve 2017 yıllarında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini incelemeyi amaçlamışlardır. Tezleri; tür, yayınlandığı yıl, üniversite, ana bilim dalı, konu ve veri toplama yöntemi parametreleri incelenmiştir. Çalışmada istatiki analizlerden faydalanmış olup, içerik analizi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında YÖK Tez Merkezi'nin internet adresindeki lisansüstü tezleri bibliyometrik parametreler açısından incelemişlerdir. Tezler, “ekoturizm ve “eko turizm” anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Tarama sonucunda “ekoturizm ve “eko turizm” anahtar kelimeleriyle hazırlanmış toplam 73 adet lisansüstü teze erişilmiş olup, bu tezlerden 58'i yüksek lisans, 15'i ise doktora tezinden oluşmuştur. Çalışma neticesinde tezlerin genelinin (%90) 2006 yılı ve sonrasında, %7'sinin İngilizce %93'ünün de Türkçe olarak yazıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte tezlerin 24 farklı üniversite bünyesinde Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Enstitülerinde oluşturulduğu belirtilmiştir. Eko turizm ile alakalı hazırlanan tezlerin en yüksek oran olan % 22' ile peyzaj mimarlığı ana bilim alanında hazırlanmış olmasının en çarpıcı sonuçlar olduğunu belirtmişlerdir. Bu alanı % 15 oranla Turizm İşletmeciliği Anabilim dalının takip ettiği saptanmıştır. Tezlerin yalnızca % 4'ünün Ekoturizm Anabilim dalında hazırlanmış olduğu belirlenmiştir.

Bayram, Bayram ve Karaçar (2017), YÖK akademik veri tabanında yayınlanan sürdürülebilir turizm ile ilgili makalelerin durumunu ortaya koymak için çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Çalışma kapsamında, YÖK akademik veri tabanında yer alan 87 makale incelenmiş ve 40 adet makale çeşitli kriterler ışığında bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Çalışma sonuçlarında yapılan makalelerin sayfa sayıları, anahtar kelime sayıları, anahtar kelimeler içerisinde sürdürülebilir turizm kelimesinin varlığı, alt konuları, yazar sayıları, yazarların bağlı oldukları kurum ve bölümler, özetlerin içeriğini değerlendirmişlerdir.

İnce, Gül ve Bozyiğit (2017), turizm pazarlaması alanında Türkiye’de hazırlanan lisans üst ü tezleri irdeleyerek tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri ile özelliklerini ortaya koyma amacıyla çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Araştırma kapsamına YÖK Tez’de turizm pazarlaması konusunda 1990 ve 2016 yılları arasında yazılmış olan 177 lisans üst ü tez dâhil edilmiştir. Tezlerden ulaşılan veriler içerik analiziyle sayısal hale dönüştürülmüştür. Araştırma da en çok tezin 2015 yılında yazılmış olduğu, çoğunluğunun yüksek lisans tezi ve Türkçe yazıldığı ve ana bilim dalı olarak Turizm İşletmeciliği Anabilim dalının öne çıktığı belirlenmiştir. En fazla tez hazırlanan üniversitelerin Gazi ve Balıkesir Üniversitelerinin olduğu belirtilmiştir. Tezlerde en çok nicel araştırma yönteminin tercih edilmiş olduğu, verilere anket aracılığıyla ulaşılmış olup verilere frekans analizi, ANOVA, T testi ve betimsel analizlerin uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bozok, Kılıç ve Özdemir (2017), ulusal ve uluslararası literatürde kırsal turizm alanıyla ilgili bilimsel çalışmaların özelliklerini ortaya koyma amacıyla çalışmayı oluşturmuşlardır. Çalışma da nitel yöntem kullanılmış olup 400’den fazla bilimsel çalışmaya erişilmiştir. Çalışma kapsamına 2016 yılında ilk dört ayda veri tabanlarında taranan, yurt içi ve yurt dışında yayınlanan bilimsel kaynaklar dâhil edilmiştir. Sonuç olarak kırsal turizm ile alakalı çalışmaların, geçmişinin yaklaşık olarak 20 yıl önceden geldiği görülmüştür. İlk dönemlerde sayısı az olan çalışmalar, kırsal turizmin popülerleşmesiyle artmaya başlamıştır. Kırsal bildirilerde çoğunlukla konuların kavramsal olarak işlendiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte son yıllarda daha özel konulara da yönelme olduğu belirtilmiştir.

Civelek Oruç ve Türkay (2017), çalışmada son 5 yıl içerisinde yapılan lisansüstü tezleri sınıflandırarak analiz etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada lisansüstü tezlerin yoğunlaştığı alanlar, yıllar dikkate alındığında hangi konuların çoğunlukla işlendiği, kullanılan yöntemler, lisansüstü çalışmaların seviyesinin ne olduğu, tezlerde kısıtlamanın olup olmadığı sorularına cevap aranmıştır. 2017 ve 2013 yıllarında 432 tane lisansüstü çalışmaya erişilmiştir. Çalışmada tam sayım örneklem yöntemi kullanılmıştır. Oluşturmuş olan kategorilerden tümevarıma gidilmiştir.

Sanchez, Rama ve Garcia (2017), WoS (Web of Science) ve Scopus bilimsel bilgi platformlarını karşılaştırarak ve nicel yöntemler uygulayarak şarap turizmi ile ilgili bilimsel araştırmaların mevcut durumunu göstermek amacıyla çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Bu amaçla WoS ve Scopus’ta endeksli yayınların belgelerin artışları, kapsamı, örtüşmesi,

dağılımı ve konsantrasyonu arasındaki korelasyonun analiz edilmesi, bibliyometrik çalışması yapılmıştır. Arama sürecinde 238 makale ve 122 farklı dergi seti elde edilmiştir. Karşılaştırmalı çalışmanın sonuçlarına dayanarak, WoS ve Scopus veri tabanlarının kapsamı, veri hacmi ve kapsama politikaları bakımından yüksek derecede benzersiz kaynak ve makalelerle farklı olduğu ve her ikisini de tamamlayıcı ve birbirini dışlamayan sonuçlara ulaşılmıştır.

Güney ve Somuncu (2017), disiplinlerarası bir alan olan turizm alanına coğrafya alanında çalışan akademisyenlerin akademik katkılarını ortaya koymak için çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Bu sebeple çalışmada turizm alanının gelişiminde coğrafyacıların akademik önemini ve rolünü nicel bir şekilde tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaca yönelik iki ana soruya cevap aranmıştır. “Söz konusu alanlar arasında epistemolojik olarak nasıl bir ilişki vardır?” ve “Coğrafyacı akademisyenlerin turizm alanına olan akademik katkısı nedir?” Buradan hareketle “Turizm alanını etkileyen en yüksek dergiler ve disipline eğilimleri nedir?”, “Söz konusu dergiler içerisinde en çok yayın yapan bilim insanları kimlerdir ve bu bireylerin disiplinleri nedir?”, “Söz konusu dergiler içerisinde en çok atf almış bilim insanları kimlerdir ve bu bireylerin disiplinleri nedir?” şeklindeki yardımcı sorulara da cevap aranmıştır. Araştırma sorularının cevaplanması amacıyla turizm dergilerinin etki faktörü ve disiplinler eğilimleriyle alakalı bilgilere Elsevier’e ait Scimago’dan erişilmiştir. “Annals of Tourism Research” dergisine ait bilgiler yayın ve atf sıralaması için örneklem olarak belirlenmiş olup bu bilgilere Elsevier’e ait olan Scopus dan ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre ise bibliyometrik veriler, coğrafya alanı ve coğrafyacı akademisyenleri turizm disiplini içerisinde kimi zaman ilk kimi zaman ikinci sırada olduğunu tespit etmiştir. Bu arada coğrafya alanı ve akademisyenlerinin turizm alanındaki konumunun önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Çapar, Toksöz ve Dönmez, (2018), çalışmada turizm rehberliği alanının gelişim seyrini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu doğrultuda 2005 ve 2017 yılları arasında; YÖK Tez Merkezinde ve proquest Veri tabanında erişim sağlanan tezler, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) ve Google Akademik veri tabanlarındaki ulaşılabilen ulusal makaleler ve Scimago Journal Country Rank’de (SJR) üst sıralarda bulunan 34 turizm dergisinde yayımlanan uluslararası makaleler, lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongre’lerinde sunulan bildiriler taranmıştır. Ayrıca 2018 yılında Balıkesir Turizm Rehberliği Kongresi’nde sunulan bildiriler ve ilk sayısını Haziran 2018’ de çıkaran Turist

Rehberliği Dergisi'nde yayınlanan makaleler incelemişlerdir. Taramalar sonucunda 40 ulusal tez, 51 uluslararası tez, 32 ulusal makale ve 71 uluslararası makale ve 41 bildiri; sıklık analizi, kelime bulutu analizi ve grafikler aracılığıyla çeşitli değişkenler yönünden incelenmiştir. 2005 ve 2017 yılları arasında en çok makalenin Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (SBE) dergisinde yayımlandığı ancak 2018 yılında ilk sayısını çıkaran Turist Rehberliği Dergisi'nde ise yayınlanan 5 makale olduğu tespit edilmiştir. Uluslararası makalelerin en çok 2013 yılında ve Asis Pacific Journal of Tourism dergisinde yayımlandığı saptanmıştır. En fazla bildirinin 2018 Nisan ayında gerçekleşen Ulusal Turizm Kongresi'nde sunulduğu tespit edilmiştir. En fazla çalışılan konuların ise rol, eğitim, hizmet, meslek olduğu belirtilmiştir.

ıkırık (2018), çalışmasında turizmine etkilerine yerel halkın bakış açısını incelemiş olan lisansüstü tezleri çeşitli parametrelere göre bibliyometrik yönden incelemiştir. Çalışmada YÖK Tez de 2000 ve 2017 yıllarında turizm etkileri konusunda yerel halkın tutum ve algılamalarını belirtmek için yazılan 85 tane lisansüstü tezi incelemiştir. Analizde tezlere ait "yıl", "üniversite", "enstitü", "ana bilim dalı", "danışman adı ve unvanı", "sayfa ve kaynakça sayısı" araştırma alanı", "tür", "temel bulguları" şeklindeki parametreler incelenmiştir. Yerel halk ve turizm etkileri alanında en çok 2014 ve 2015 yıllarında tez yazıldığı, yaygın olarak hazırlanmış lisansüstü tez türünün yüksek lisans tezi olduğu, gerek doktora gerekse yüksek lisans alanında en çok tez hazırlamış üniversitenin Gazi Üniversitesi olduğu, tezlerin yoğunlukla, Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırlandığı, tezlerin ağırlıklıla Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı'nda yayınlandığı, en çok tez takip eden danışman unvanının yardımcı doçent doktor olduğu araştırma alanı olarak genellikle Antalya, Muğla İzmir illerinin tercih edildiğini saptanmıştır. Yerel halkın tutumlarının ve ağlarının genellikle olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Boğan vd., (2018), çalışmada, Türkiye'de yapılmış turizm ile alakalı (Kurumsal Sosyal Sorumluluk) KSS çalışmalarının incelenmesini amaçlamışlardır. alışmalar makale, bildiri ve tez türünde incelenmiştir. Çalışmada bibliyometrik analiz kullanılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde, 23 makale, 31 bildiri ve 15 tez saptanmıştır. Bu alışmaları yapıldığı yıl, yazar sayısı, yazarların üniversitelere dağılımı, çalışma türü ve analiz birimleri unsurlarına göre detaylı olarak incelemişlerdir. Sonuç olarak konuyla ilgili makale türünde çalışma sayısı azken ampirik çalışmaların çoğunlukta olduğunu belirtmişlerdir.

Arıkan Saltık ve Alımanoğlu, (2018), çalışmada bibliyometrik analizle turizmde örgütsel davranış ile ilgili yazılmış lisansüstü tezleri incelemişlerdir. Çalışmanın evrenini ADİM Üniversiteleri'nde turizmde örgütsel davranış konularında hazırlanmış lisansüstü tezler kapsamaktadır. Çalışmaya 1995 ve 2014 yılında hazırlanmış lisansüstü tezler dâhil edilmiştir. Çalışmanın amacına yönelik, YÖK Tez de bulunan lisansüstü tezler incelenerek araştırma verilerine ulaşılmıştır. 137 yüksek lisans tezi, 29 doktora teziyle beraber toplam 166 lisansüstü tez değerlendirilmek için ele alınmıştır. Lisansüstü tezler, “yıl”, “üniversite”, “araştırma yöntemi”, “sayfa sayısı” ve “tez danışmanının unvanı” şeklinde her bir ölçüt için yüksek lisans ve doktora seviyelerinde incelemiştir. Çalışma sonucunda, 2016 yılında en çok tezin yazıldığı, en fazla Adnan Menderes, Balıkesir ve Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin tez hazırladığını tespit etmişlerdir. Tezlerin genelini nicel araştırma yöntemiyle yapıldığını, ortalama sayfa sayılarının yüksek lisans için 141, doktora için 244 olarak tespit edilmiştir. Yüksek lisans tezlerinde en çok yardımcı doçent, doktora ise profesör unvanına sahip öğretim üyelerinin tezleri yürüttüğü belirlenmiştir.

Boyras (2018), turizmde coğrafi işaretli ürünler alanında yazılmış bildirilerin bibliyometrik olarak incelenmesi amacıyla çalışmayı yapmıştır. Çalışma evrenini, Türkiye'de 2013-2017 yılları arasında düzenlenmiş turizm kongrelerinde sözlü olarak sunulan tam metin bildiriler oluşturmuştur. Çalışma nitel araştırma yöntemi ile yapılmış olup verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışma beş yıllık dönemde 26 farklı turizm kongresinin altısında coğrafi işaretler temalı yalnızca dokuz bildiri tespit etmiş olup bu bildirilerin hazırlanmasında farklı yazarın katkı sunduğunu saptamıştır. Kongrelerde en çok bildiri ve yazar ile katkı sağlayan üniversitenin Mersin Üniversitesi olduğu; bildirilerin %55,6'sının iki yazar tarafından ortak olarak gerçekleştirildiği, %22,2'sinin minimum iki farklı üniversitede çalışan akademisyenler tarafından üniversiteler arası akademik araştırma olarak tanımlandığını tespit etmiştir. Bildirilerin tamamının “sürdürülebilirlik” teması altında “Bölgesel Turizm Kalkınmasında Coğrafi ve Yerel İşletmenin Rolü” konusunda yazıldığı tespit edilmiştir. Çalışmalarda veri toplama yöntemi olarak (% 77,8) ile literatür tarama tekniğinin ağırlıklı olarak kullanıldığı; yaklaşım bakımından %44,4'lü eş oranda hem keşifsel hem de betimsel olarak hazırlandığı; alan araştırması olması açısından yarısından çoğunun (55,6) uygulamalı bir şekilde oluşturulduğu; veri analizinde ise %92,3 betimsel ve %7,7 ilişkiisel istatistiksel kullanıldığı saptanmıştır.

Gül ve Gül (2018), çalışmalarında 2007-2017 yılları arasında kırsal kalkınma ve kırsal turizm alanında hazırlanan tezleri çeşitli parametreler yönünden bibliyometrik özelliklerinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Çalışmada kırsal kalkınma ve kırsal turizm yazınının genel özelliklerini saptamak ve bu alanda çalışacak araştırmacılara fayda sağlamak amaçlanmıştır. Veriler, YÖK veri tabanında 2007-2017 yılları arasında kırsal kalkınma ve kırsal turizm konusunda yayınlanan 68 adedi devlet, ikisi de vakıf üniversitelerinde olmak üzere toplam 70 adet yüksek lisans ve tümü devlet üniversitelerinde olmak üzere 18 adet doktora tezi incelenmiştir. Ulaşılan veriler doğrultusunda tezler “tez türü”, “yıl”, “enstitü”, “ana bilim dalı”, “tez konusu”, “kullanılan anahtar kelimeler ve araştırma yaklaşımı” gibi bibliyometrik özellikler yönünden irdelenmiştir. Veri tabanında bulunan çalışmalara ait bilgilerin frekans (sıklık) ve yüzde analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde üniversiteler içerisinde en çok lisansüstü tezin Ankara Üniversitesinde hazırlandığını tespit edilmiştir. Bu üniversiteyi ise Gazi Üniversitesi’nin, Selçuk ve Namık Kemal Üniversitesi’nin izlediği tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu alanda hazırlanan tezlerin belirli üniversitelerde yoğunlaştığı saptanmıştır.

Altürk (2018), çalışmasında Türkiye turizm literatürünün bibliyometrik profilini belirlemeyi amaçlamıştır. Tez kapsamında Sciencedirect, Savunma Sanayi Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü (SAGE), Taylor&Francis, Emerald ve Wley veri tabanlarında Türkiye turizmi ile ilgili yayınlanan İngilizce tam metin makaleler çeşitli bibliyometrik parametreler ile incelemiştir. Çalışma bulgularında belirlenen örnekleme Türkiye turizm literatürüne en çok katkı yapan kurumlar, yazarlar, dergiler belirlenmiştir. İncelenen makalelere içerik analiz yapılmış olup, makalelerde kullanılan yöntemler, veri toplama teknikleri kullanılan istatistik teknikleri ve incelenen temalar belirtmiştir. En çok katkı sunan kurum Akdeniz Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi olduğu; en çok katkı sunan yazarın Profesör Doktor Metin Kozak, Profesör Doktor Atilla Yüksel ve Doçent Doktor Meltem Caber olduğunu tespit etmiştir ve en çok çalışılan araştırma konusunun turizm pazarlaması olduğu çok yazarlı çalışmalar ile kullanılan istatiki yöntemlerin yıllar itibarıyla arttığı belirlenmiştir.

Olçay, Karaçil ve Sürme (2018), çalışmalarını helal turizm konusunda ulusal ve uluslararası alanlarda hazırlanan araştırmaları incelemek ve genel eğilimlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapmışlardır. Bu amaca yönelik olarak helal turizm alanında hazırlanmış ulusal ve uluslararası 50 çalışma tespit etmişlerdir. Bu çalışmalarını dil, tür, yıl, yazar sayısı, yöntemi,

veri toplama araçları ve analiz teknikleri, örneklem özellikleri açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda araştırma nicel yöntemlerde genellikle likert tipi ölçeklerin kullanıldığı ve dokümanlardan ise alan yazın yönteminde yararlanıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca helal turizm kapsamında hazırlanan bu çalışmalarda toplam 6752 örneklem kullanıldığını tespit etmişlerdir.

Alp ve Çevik Ünlü (2019), çalışmalarında öncelikle literatür incelemesi yapmış olup işlenen suç ögesinin önemli bir konu olduğunu belirtmişlerdir. Bu doğrultuda 1974-2018 yılları arasında “turizm” ve “suç” birlikte irdeleyen uluslararası akademik çalışmaların bibliyometrik analizini ağ ve sütun grafikleri kullanılarak sunma amacıyla çalışmayı yapmışlardır. WOS veri tabanında “turizm” ve “suç” kavramları birlikte taranarak ulaşılan 214 dokümanı (makale, bildiri vb.) değerlendirmişlerdir. Turizm ve suç bağlamında “Annals of Tourism Research” ve “Tourism Management” dergilerinde en çok atfın yapıldığı ve ülkeler dikkate alındığında ise Amerika’nın gerek yayın sayısı gerekse aldığı atf bakımından ilk sırada bulunduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Genellikle dokümanlarda turizm, suç, şiddet, organ nakli turizmi ve kaçakçılığı, güvenlik, sosyal medya ve olimpiik oyunlar gibi anahtar kelimelerinin kullanıldığına dikkat çekmişlerdir. Lepp’in çalışmalarda en çok atf alan yazar olduğunu belirtmişlerdir.

Arıca ve Çorbacı (2019), çalışmayı Scopus, veri tabanında taranan dergilerde yer alan ve müşterilerin ortak üretici rolünü konu edinen makalelerin bibliyometrik özelliklerini belirlemek için yapmışlardır. Bu doğrultuda Scopus dergisinde en fazla atf alan dergiyi incelenmiştir. Bu kapsamda Journal of Travel Research, International Journal of Hospitality Management, Journal of Hospitality and Tourism Research, Annals of Tourism Research ve International Journal of Contemporary Hospitality Management dergilerinde 2000-2019 yılları arasında yayınlanan ve müşterilerin ortak üretici rolünü konu alan 339 makaleyi çeşitli parametreler açısından incelenmiştir. Değerlendirmeye konu olan parametreler, yıl, müşterilerin üretime katılım şekilleri, işlenen konular, yöntem ve kullanılan veri toplama araçlarıdır. Çalışma sonucunda müşterilerin ortak üretici rolünü konu alan araştırmalar yıllar itibariyle artış göstermiştir ve en sık işlenen konu müşterilerle üretimin sunulan ve algılanan hizmet çıktılarının etkisi olduğu belirtilmiştir. Ayrıca müşterilerin ortak üreticilik rolünü incelediği çalışmalarda nicel araştırma yöntemiyle veri toplama tekniği olarak anketin sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Akkaşoğlu vd., (2019) çalışmada ülkemizdeki tarım turizmi konulu lisansüstü araştırmaların geçmişi ve gelişiminin ortaya koyulması amacıyla Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanında yer alan tarım turizmi konulu tezleri araştırmışlardır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, 19 lisansüstü tez çeşitli parametreler kapsamında değerlendirilerek bibliyometrik analize tabii tutulmuştur. Elde edilen veriler içerik analiz tekniği ile yorumlanmıştır. Bu doğrultuda tezlerin dağılımları, türleri, yılları, üniversiteleri, anabilim dalları, danışman unvanları, sayfa sayıları, kaynakça sayıları ile türleri, anahtar kelimeleri ve yöntem içerikleri ile ilgili bulgular elde edilmiştir. Çalışma sonucunda tarım ve turizm konulu lisansüstü araştırmalar göstermektedir ki argo turizmi ve çiftlik turizmi temalı çalışmalarında tarım turizmi kapsamında değerlendirildiğini tespit etmişlerdir.

Canik ve Güneren Özdemir (2019), çalışmada 1988-2017 yılları arasında Türkiye’de hazırlanan sağlık turizmi konulu lisans üstü tezlerin bibliyometrik analizini yapmışlardır. Analizde süre 4 döneme (1990 öncesi, 1991-2000, 2001-2010, 2011-2017) ayrılmıştır. Çalışma dönemler arası karşılaştırma ve olası değişimleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda lisansüstü tezler, YÖKTEZ web sitesinde “sağlık turizmi”, “medikal turizm”, “termal turizm”, “engelli turizmi” ve “yaşlı turizmi” anahtar kelimeleriyle taranmıştır. Yapılan tarama neticesinde, 139 yüksek lisans ve 29 doktora tezini, “tez türü ve yılı, hazırlandığı anabilim dalı, hazırlandığı enstitü, tezlerin temel konu alanları, tezlerin araştırma yöntemi, tezlerin izin durumu” parametrelerine göre incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, lisansüstü tezler hazırlanan üniversiteye göre değerlendirildiğinde, en fazla lisans üstü tez, Dokuz Eylül Üniversitesi’nde (13) hazırlanmıştır. Lisansüstü tezlerde en fazla yoğunlaşılacak sağlık turizmi konusu 68 yüksek lisans tezi ve 13 doktora ile termal turizm konusu olduğunu belirtmişlerdir. En fazla sağlık turizm konulu tezin, sosyal bilimler enstitülerinde (137) hazırlandığını belirlemişlerdir. Anabilim dalları açısından bakıldığında ise işletme anabilim dalı (52) ilk sırada yer alırken, turizm işletmeciliği ana bilim dalının (50) onu izlediğini saptamışlardır.

Yeksan ve Akbaba (2019), 2010 ve 2017 yıllarında sürdürülebilir turizm konusuyla ilgili uluslararası alan yazınında hazırlanan makalelerin belirli parametreler kapsamında irdelenmesi amacıyla çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada, makalenin yayınlandığı dergi, yıl, sayfa sayıları gibi parametreler kullanılmıştır. Bu parametreler doğrultusunda Social Science Citation Index’den yararlanılmış; Journal of Sustainable Tourism, Sustainability gibi dergiler taranarak 288 adet makale değerlendirilmiştir.

Makalelere ait parametreleri SPSS 21 istatistik programında frekans ve yüzde değerleri analizleri ile açıklamışlardır. Analizler neticesinde en fazla makalenin Journal of Sustainable Tourism dergisinde, konu ile ilgili en çok makalenin 2017 yılında yazıldığı, yıllar itibari ile makale sayısının arttığı iki yazarlı makalelerin çoğunlukta olduğu ve çalışmaların altı ile on sayfa aralıklarında yazıldığı tespit edilmiştir.

Aydın ve Aksöz (2019) çalışmasında destinasyon alanının gelişimini incelemek ve alan yazına katkı sağlamak amacıyla lisansüstü tezlerin bibliyometrik özelliklerini ortaya koymak için çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada, YÖKTEZ veri tabanında 2003-2018 yılları arasında destinasyon ile ilişkili 236 lisansüstü tezin olduğu tespit edilmiştir. Tezleri yayınlandığı yıl ve türü (Yüksek lisans, doktora), enstitü, anabilim dalı, üniversite konusu, yöntemi, örneklem hacmi, sayfa sayısı ve danışman unvanları parametreleri noktasında bibliyometrik açıdan incelemiştir. Çalışma da; tez sayısında 2010 yılı ve sonrasında artış olduğu; tezlerin önemli kısmının sosyal bilimler enstitüsü ve Turizm Anabilim Dalı'nda hazırlandığı, tezlerin büyük oranda yüksek lisans düzeyinde hazırlandığı, yöntem olarak nicel yöntemin genellikle tercih edildiği, tezlerin genel olarak Akdeniz, Gazi ve Çanakkale On Sekiz Mart üniversiteleri bünyesinde hazırlandığı örnekleme hacimlerinin büyük oranda 0-50 (n=46) arasında olduğu; tezlerin 101-200 (n=140) sayfa arasında yoğunlaştığı ve tez danışmanlarının unvanlarının büyük ölçüde doçent doktor (n=91) olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır.

Düşmezkalender ve Metin (2019), Alternatif Turizme Yönelik Bibliyometrik Bir Araştırma başlıklı çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında alternatif turizm başlıklı makaleleri bazı bibliyometrik özellikler açısından incelenmeyi amaçlamışlardır. Makalelere erişim için Yükseköğretim Akademik (YÖK Akademik) Arama veri tabanı kullanılmış, alternatif turizm anahtar kelimeleriyle tarama yapılmış ve neticede ulaşılabilen 60 makaleyi değerlendirmeye almışlardır.

Forteza vd., (2019), çalışma en çok atıf yapılan bildiriler, en verimli ve etkili kurumlar ve ülkeler ile turizm, eğlence ve konaklama alanlarında en etkili yazarları sunmak için gerçekleştirilmiştir. Çalışmada bibliyometrik bir yaklaşımla bu alanlardaki temel katkıları incelenmiştir. Makalede aynı zamanda ana konuları ve anahtar kelimeleri grafiksel olarak haritalamak için benzerliklerin görselleştirilmesi kullanılmışlardır.

İpkoparan ve Akbaba (2019), çalışmayı uluslararası alan yazında 2000 yılından bu yana turizm disiplinde Kano Model ile hazırlanmış bilimsel çalışmaları yazar adı, yılı, dergi ve uygulama alanlarını dikkate alarak sınıflandırma amacıyla gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmalara ulaşmak için Google Akademik, Research Gate, Science Direct ve Web of Science veri tabanlarından yararlanılmış olup bu veri tabanında “kano mode tourism”, “kano model restaurant”, “customer satisfaction tourism” anahtar kelimelerini kullanarak arama yapmışlardır. Yapılan aramalar neticesinde turizm disiplinde Kano Modeliyle yapılmış 47 bilimsel çalışmaya erişilmiştir.

Çolakoğlu, Altun ve Kırkaç (2019), çalışmalarında 2008-2018 yılları arasında Türkiye’de yazılan medikal turizm tezleri bibliyometrik açıdan araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmanın verileri YÖKTEZ’ den elde edilmiştir. Amaç doğrultusunda “medikal turizm” anahtar kelimesi kullanılarak 38 tane teze ulaşılmış ve açık erişimli olan 31 tez bibliyometrik açıdan incelenmiştir. Çalışma sonucunda özet yapıları, lisansüstü seviyeleri, araştırma tasarımları, hazırladıkları enstitü türleri, denetçilerin unvanları, yıl ve bölge, sayfa sayısı, örneklem büyüklüğü ve medikal turizm ile ilgili konular hakkında bulgular elde edilmiştir.

Bayram (2019), çalışmasında, Türk turizm literatüründe “kadın” anahtar kelimesiyle hazırlanan çalışmaları bibliyometrik açıdan incelemiştir. YÖK veri tabanında Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Temel Alanı’nda “Turizm Bilim Alanı” kısıtlaması ile “kadın” anahtar kelimesini taramış ve 46 tane makaleye ulaşmıştır. Araştırma kapsamına elverişli 26 makale farklı ölçütlerle incelenmiştir. Araştırma sonucunda genel olarak kadın anahtar kelimesiyle hazırlanan çalışmaların girişimcilik ve iş yaşamı konularında yoğunlaştığını saptamışlardır.

Baytok vd., (2019), çalışmada “etik ve “sosyal sorumluluk” konularıyla ilgili Türkiye’deki Ulusal Turizm Kongrelerinde yayınlanmış olan bildirilerin bibliyometrik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini, 2009 ve 2017 yıllarında organize edilen 9 ayrı ulusal Turizm kongresinin bildiri kitaplarında bulunan “etik” ve “sosyal sorumluluk” kelimelerini içeren çalışmalar oluşturmuştur. Verilerin değerlendirilmesi için tanımlayıcı analiz yöntemi kullanılmıştır. Söz konusu bildirilere frekans (sıklık) ve yüzde analizleri yapılmıştır. Çalışma sonucunda etik ve sosyal sorumluluk konusunda kongrelerde hazırlanan bildirilerin 16 tane olduğu ve oranının %1.8 ile çok düşük olduğu saptanmıştır. Bildirilerin 38 farklı yazar tarafından kaleme alındığı ve bir bildiriye ortalama olarak 2,4 yazar düştüğünü belirtmişlerdir. Bildirilerin yaklaşık olarak % 9’ünün ise minimum iki yazarın birlikte

hazırladığını saptamıştır. Araştırmalara 53,6 oranında doçent doktor unvanına sahip akademisyenlerin çoğunlukta katkıda bulduklarını tespit etmişlerdir. Üniversitelerin ise 2’şer bildiri ile Akdeniz, Mersin ve Dokuz Eylül üniversitelerinin olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte % 31, 2’sinin minimum iki farklı üniversitede çalışan yazarlar tarafından üniversiteler arası akademik araştırma şeklinde tanımladığını belirlemişlerdir.

Boyraz (2019), çalışmayı Türkiye’de organize edilen “turizm” ana temalı bilimsel etkinliklerden kongre ve sempozyumları türlü bibliyometrik parametreler yönünden değerlendirmek için gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda, Türkiye de organize edilen kongrelerin nerede, ne zaman, nasıl, hangi üniversite ya da üniversitelerin ev sahipliği yaptığı, nasıl bir şekilde düzenlendiği, yayın imkânları, katılımcıların unvanı ve dağılımları, kongre kurulları ve hazırlanan akademik çalışmaların kongre ve yazar sayısına göre dağılımlarını dikkate alarak 2018 yılından bu yana mevcut durumunun genel olarak belirtmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın evrenini, Türkiye’de 2018 yılında organize edilen 25 farklı turizm ana temalı kongre ve sempozyumlar oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman-arşiv tarama, verilerin analizinde ise betimsel analizle kongre ve bildiriler, sıklık(frekans) ve yüzde analizleriyle irdelenmiştir. Çalışma neticesinde ise en fazla kongrenin 4’er adetle Şubat, Eylül ve Ekim aylarında arttığı, etkinliklerin ise en çok İzmir (n=3)’de olmak üzere 20 ayrı ilde düzenlendiği belirtilmiştir. Çalışma sonucunda, etkinliklerin %76’sının uluslararası, %24’ünün ise ulusal nitelikte olduğu; %56’sında tam metin %40’ında ise özet bildiriler kitabının yayımlandığı; bilim kurulu üyelerinin akademik unvanları ve uyrukları yönünden dağılımlarının çok farklı olduğu ve benzerlik oranlarının çok düşük olduğunu saptamıştır.

Boyraz (2019), çalışma da 1. ve 2. Uluslararası Helal Turizm Kongresi arasında geçen iki yıllık dönemde helal turizm ile ilgili yapılan bildirilerin incelenerek alandaki gelişmelerin seyrini ortaya koymak için çalışmayı gerçekleştirmiştir. Çalışma da nitel araştırma yöntemini tercih etmiştir. Bu kapsamda 2017-2018 yılları arasında Türkiye’de düzenlenen turizm ana temalı kongrelerin web sayfaları ile özet ya da tam metin bildiri kitaplarını incelemiştir. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemini kullanmıştır. Bildirileri sıklık(frekans) ve yüzde analizleriyle inceleyerek belirli bibliyometrik parametreler yönünden ele almıştır. Çalışma sonucunda 2017 yılında altı ayrı kongrede sekizi tam metin ve dördü özet olmak üzere 12 ve 2018 yılında dokuz farklı kongrede sekizi tam metin ve sekizi özet olarak 16 adet bildirinin, iki yılda ise toplam 28 adet çalışmanın helal turizm

alanında yapıldığını tespit etmiştir. Bu bildirilere 20 ayrı üniversite ile iki kamu kurumunda olmak üzere çeşitli unvanlarda 49 farklı yazarın katkı sunduğunu belirtmiştir. Bildiri çalışma konularının en çok %25 ile “Helal Turizm ve Sürdürülebilirlik” temasında yoğunlaştığı, “Helal Turizm Algısı” ve Dünya’da Helal Turizm” temalarının %21,4’erlik oran ile onu takip ettiğini tespit etmiştir. Turizm kongrelerindeki helal turizm konulu bildirilerin 1.Helal Turizm Kongresi’ndeki bildirilere oranının %24,6 ve çalışmalarda yer alan yazarların benzerlik oranının %30,6 olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çelik (2019), çalışmasında özellikle liderlik ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizinin yapılmasını amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz tekniğini tercih etmiştir. Tezlere Yükseköğretim Kurumu Tez (YÖKTEZ) merkezinden ulaşmıştır. Konu sekmesinde “lider” ve “liderlik” kavramını kullanmıştır. Arama sonucunda izinli 52 lisansüstü tez tespit etmiştir. Bu tezler lisansüstü program türü, anabilim dalı, yıl, üniversite adı, araştırma yöntemi, kullanılan örneklem türü, uygulandığı yer, uygulanan kişiler, kullanılan analizler kullanılan ölçekler ve ilişkili olduğu konular gibi bibliyometrik özellikleri açısından incelemiştir. Sonuç olarak en fazla tezin Gazi Üniversitesinde, daha çok dönüşümcü liderlik davranışları ve ölçekleri ele alınmış, örnekleme türü olarak en çok kolayda örnekleme yöntemi ve araştırma verileri daha çok ast çalışanlarından toplandığına ulaşmıştır. Çalışmaların çoğunluğunun turizm merkezlerinin yoğun olduğu yerlerde gerçekleştiğini tespit etmiştir.

Işık vd., (2019) girişimcilik alanının ulusal turizm literatüründe nasıl ele alındığını tespit etmek, çalışmaların mevcut durumunu belirlemek ve konuyla ilgili irdelenmesine gereksinim duyulan çalışma alanlarını belirtmek amacıyla çalışmayı yapmışlardır. Ayrıca turizm disiplini kapsamında girişimcilik konusunun dikkate alındığı ulusal ölçekteki çalışmaların derlenmesiyle literatüre katkı sağlamasını amaçlamışlardır. Bu doğrultuda 1988 yılı ile 2019 yılı arasında Google Akademik, ULAKBİM ve YÖKTEZ web sitesinde bulunan, “turizm”, “girişimcilik” anahtar kelimelerinin bir arada bulunduğu ulusal ölçekte hazırlanmış 96 adet çalışmaya ulaşmıştır. Söz konusu çalışmalar araştırma amacına yönelik bibliyometrik analiz yönünden incelenmiştir. Çalışma sonucunda girişimcilik çalışmalarının 2010 yılından bu yana nicelik olarak arttığı; girişimci özellikleri, iç girişimcilik ve kadın girişimciliği konularının daha fazla işlendiği diğer girişimcilik konularının ise ulusal literatürde yeterli sayıda yer bulmadığı tespit edilmiştir.

Kaygalak-Çelebi ve Kırklar-Can (2019), çalışmada “Turizm Rehberliği” alan yazınının yıllar içerisinde nasıl bir gelişim gösterdiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda çalışma, turizm disiplininde yayın yapan 2017 yılı itibariyle etkisi en yüksek olan 5 dergide, 1980-2019 yılları arasında bulunan araştırma makalelerinin bibliyometrik analizini kapsamıştır. Analizler, en fazla makale yayımlanan dergiler, makalelerin konu başlıkları, anahtar kelimeler, çok yazarlılık, kavramsal ve görgül olma durumu ve araştırma yöntemi, uygulama alanı ve veri toplama tekniği parametreleri dikkate alınarak yapılmıştır. Çeşitli veri tabanlarından erişilen makaleler “tour/tourist guide, tour leader, guide ve leader” anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Yapılan analizler neticesinde, ilk araştırma 1980 yılında gerçekleşmiştir ve 2019 yılının ilk çeyreğine kadar söz konusu dergilerde toplamda 75 makale tespit edilmiştir. Turizm rehberliği alanında Annals of Tourism research ve Tourism Management dergilerinde en fazla makale yayını bulunmaktadır. Turizm rehberliği alanında bilgi üretim sürecinin 2000 yılından itibaren artışı tespit edilmiştir.

Polat, Düzgün ve Yeşiltaş (2019), iklim değişikliğinin turizmin etkisini inceleyen lisansüstü tezleri çeşitli parametreler çerçevesinde incelemek için çalışmayı yapmışlardır. Bu amaç doğrultusunda YÖKTEZ merkezi ve Proquest veri tabanı üzerinden 14’ü yüksek lisans 24’ü doktora olmak üzere toplam 38 teze ulaşılmış ve ilgili çalışmalar bibliyometrik tekniklerle analiz edilmiştir. Tezlerin sınıflandırılmasında “tez türü”, “yayımlandığı yıl”, “yayımlandığı üniversite”, “yayımlandığı enstitü”, “yayımlandığı anabilim dalı”, “araştırmanın türü”, “uygulama alanı”, “yöntem” ve “tezin çalışma konusu” parametreleri esas alınmıştır. Çalışma kapsamına dâhil edilen tezler, ilgili parametrelere göre frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, turizm işletmelerinin iklim değişikliğine yönelik adaptasyon stratejileri, iklim değişikliğinin bir destinasyondaki turizm gelişimi, turizm talebi ve turistlerin destinasyon sadakatine etkisi gibi konularda çalışma yapılmasına ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir.

Tayara ve Özel (2019), çalışmada Annals of Tourism research dergisinde yayımlanmış olan post modern dönemde turizm konulu bibliyometrik özelliklerinin incelenmesini amaçlamıştır. Alanyazında turizm-postmodernizm ilişkisini ya da post modern dönemde turizm alanının özelliklerini konu alan bibliyometrik bir çalışmaya rastlanılamaması, çalışmanın temel çıkış noktası olmuştur. Çalışmanın verilerinin toplanması amacıyla çevrim içi ortamda taramanın gerçekleştirildiği dönem 31 Mayıs- 5 ağustos 2018 tarihleri arasındadır. Dergilerin 1995-2018 yılları arasındaki 24 yıllık döneminde yayımlanan ve postmodernizm-

turizm ilişkisini konu alan toplam 52 adet makale, araştırmancının kapsamını oluşturmuştur. Yapılan analiz sonucunda ilgili konuda yayımlanan makalelerin yoğunlaştığı yılların, 2010-2011 yılları olduğu ve genelinen bireysel olarak kaleme alınan makaleler olduğu saptanmıştır. Bradford Yasası'na göre makalelere yapılan atıfların dergilere dağılımının Lotka Yasası'na göre ise yazar verimliliğinin uymadığı tespit edilmiştir.

Çalhan ve Çakıcı (2019), çalışmalarında 1975 ve 2019 yıllarında Web of Science ve Scopus veri tabanında taranan dergilerde yayımlanmış olan kış ve kayak turizmi başlıklı makaleleri bibliyometrik olarak incelemeyi amaçlamışlardır. Söz konusu yıllar arasında başlığında “kış turizmi” ve “kayak turizmi” geçen tüm İngilizce makaleler taranmıştır. Tespit edilen makaleler, bibliyometrik incelemeye tabi tutulmuştur. Konu ile ilgili makalelerin 1990 yılında yayımlanmaya başladığı, en çok yayının 2011, 2018, 2019 yıllarında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. 29 çalışmanın doğrudan turizmi konu edinen dergilerde yayımlandığı görülmüştür. “Journal of Sustainable Tourism”, “Tourism Management”, “Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism” adlı dergilerde yayımlandığı belirlenmiştir.

Coşkun (2019), çalışmasında turizmde risk unsurları içinde yer alan İslam fobinin turizm üzerindeki etkisi, turizmin İslam fobi üzerindeki etkisi, iletişim ve etkileşimi, araştırmayı amaçlamıştır. Çalışma kapsamında 2010-2019 yılları arasında İslamfobi yazınında İslamfobik olaylar ile ilgili YÖK'te bulunan lisansüstü tezleri, Dergipark'da 2005 ve 2019 yılında turizm yazınında İslam fobiyle ilgili makale çalışmaları ve uluslararası alanda 2010-2018 yılları arasında turizm ve İslam fobi alanıyla ilişkili yazılan kitap, makale, bildiri çalışmaları, çeşitli parametreler açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda İslam fobinin turizme hiçbir getirisinin olmadığı aksine turizmden çok şey götürdüğü belirlenmiştir.

Altuntop (2019), çalışmasında Web of Science veri tabanında yer alan ve kültür turizmi çalışmalarını inceleyen yayınların bibliyometrik analizini yapmıştır. “Cultural Tourism” anahtar kelimesi kullanılarak yapılan arama da 1979-2018 yılları arasında toplam 8.948 adet yayın bulunduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda bibliyometrik eşleşme ile ülkeler, kurumlar, belgeler, kaynaklar ve yazarlar, atıf analizine göre ülkeler, kurumlar, belgeler, kaynaklar, yazarlar; eş yazarlık analizinde yazarlar, ülkeleri kurumlar, ortak atıf analizinde alıntı yapılan yazarlar, alıntı yapılan referanslar, alıntı yapılan kaynaklar; eş dizimlilik analizinde yazar anahtar kelimeleri; son olarak da yayınların özetinde kullanılan kelimelerin

analizi yapmıştır. Vosviewer Görsel Haritalama Yöntemi ile harita şeklinde analiz sonuçları ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda kültür turizminin son 40 yıldaki mevcut durum analizi, ortaya çıkan konuların, yazarların, ülkelerin, kurumların kavramsal ilişkileri saptanmıştır.

Eren (2020), çalışmasında inanç turizmi kapsamında hazırlanmış olan lisansüstü tez çalışmasını anlamlı bir görüntüsünün ortaya çıkarılmasını ve ibadetin gereğini yerine getirme, ruhi rahatlama ve kültürel amaçlarla şekillenebilen inanç turizmi konusunda farkındalık oluşturma amacıyla gerçekleştirmiştir. Bu amaç doğrultusunda YÖKTEZ Merkezi veri tabanında “inanç turizmi” alanında yayımlanan lisans üstü tezler bibliyometrik analiz” ve “içerik analizi” teknikleriyle çeşitli parametreler doğrultusunda analiz edilmiştir. Tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı bünyesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Tezlerin alternatif turizm geliştirme, imaj, pazarlama, hizmet kalitesi, etkinlik geliştirme, koruma ve farkındalık oluşturma amaçları ekseninde şekillendiğini saptamıştır.

Kömürçü ve Gölü Küçükaltan (2020), çalışmalarında turizm literatüründe Hac seyahatlerinin gruplandırılmasında bir paradoksun olup olmadığını belirtmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda Haccı bir turizm türü olarak değerlendiren 124 makaleyi incelemişlerdir. Hac seyahatleri alan yazında çoğunlukla inanç turizmi olarak değerlendirilse de konu ile ilgili tam bir fikir birliğine ulaşılamadığı ve sınıflandırmada bir karmaşanın olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Boyacıoğlu ve Elmas (2020), turizm alan yazınında kadın konusunda yapılmış çalışmalarını nitel araştırma yöntemlerinde bibliyometrik bir yaklaşım ile tespit etmek amacıyla çalışmayı gerçekleştirmişlerdir. Çalışma kapsamında Dergipark Akademik, Google Akademik ve YÖKTEZ veri tabanlarında “turizm ve kadın” kelimelerinin birlikte ele alındığı keşifsel nitelikte bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda 1994-2019 yılları arasında 85 esere ulaşılmıştır. Eserlerin 46 makale, 23 tez, 14 bildiri ve 2 kitaptan oluştuğu tespit edilmiştir. Bu konuda yapılan ilk çalışmanın 1994 yılında gerçekleşmiş olduğu, 2016 yılından itibaren çalışmaların hız kazandığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların yarısından fazlasının makale olduğu, makalelerde yazarların daha çok kadın olduğu tespit edilmiştir. Makalelerin çoğunluğunda yabancı kaynak kullanılarak atıf yapıldığı saptanmıştır. Yazar sayısı durumuna göre ise genelde birden fazla yazarlı çalışmalar yapıldığı belirlenmiştir.

4.2. Gastronomi Literatüründe Yapılmış Bibliyometrik Çalışmalar

Altaş (2017), çalışmayı 1998-2017 geçen aralıkta Türkçeye çevrilerek pazara sunulan gastronomi disipliniyle alakalı kitaplarla ilgili, türlü parametreleri dikkate alarak genel bir değerlendirme yapmak için hazırlamıştır. Buradan hareketle çalışmada, Türkiye’de kitap satışı yapan iki büyük internet sitesine içerik analizi yapılmış olup 1998 ve 2017 yılı arasında gastronomi disiplinde yayınlanan 902 adet kitabı “yayınlandığı yıl”, “yazar adı”, “çevirmen adı”, “sayfa sayısı” gibi bibliyometrik özellikler yönünden incelemiştir. Yapılan incelemeler neticesinde gastronomi konusunda Türkçeye çevrilen kitapların en çok İş Bankası Kültür Yayınları ve Çekmece Yayınları tarafından yayınlandığı ve Türkçeye tercüme edilen kitapların en çok Carla Bardi’ye ait olduğu ve söz konusu kitapların yemek tarifi üzerine olduğunu belirlemiştir.

Sünnetçioğlu vd., (2017), çalışmada turizm alanında hazırlanan gastronomi tezlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda YÖKTEZ Merkezi’nde turizm lisansüstü tezleri “gastronomi” anahtar kelimesi kullanılarak taranmış ve 33 adet teze ulaşılmıştır. Ulaşılan tezlerin 7 tanesinde erişim kısıtlılığının olduğu görülmüştür. Ulaşılan tezler; yıl, tez türü, örneklem grubu, üniversite, kullanılan diğer anahtar kelimeler, tez konusu, sayfa sayısı, danışman akademik unvan, araştırma yaklaşımı, örnekleme tekniği, veri toplama aracı gibi değişkenler bibliyografik olarak incelenmiştir. Çalışmaya kapsamındaki tezler, ilgili parametreler doğrultusunda istatistiki programa verilerin aktarılmasıyla verilere frekans analizi yapılmıştır. Çalışma sonucunda söz konusu tezlerin genel olarak yüksek lisans tezi olarak ve pazarlama konusunda yazıldığı saptanmıştır. Çalışma da örneklem grubu olarak genellikle yabancı turistlerin tercih edildiği, kolayda örneklem ve amaca göre örneklemenin ise genel olarak tercih edilen örneklem yöntemi olduğu ve veri toplama tekniği olarak çoğunlukla anketin tercih edildiği saptanmıştır.

Güzeller ve Çeliker (2017), çalışmada 1970-2017 yıllarında yayımlanan 703 çalışmayı bibliyometrik açıdan incelemek ve alanda son 48 yıldaki trend ve eğilimleri ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu kapsamda, “gastronomy” konu başlığında tarama WoS Core Collection veri tabanında gerçekleştirilmiş ve çalışmalara ait bibliyometrik verilere erişilmiştir. Çalışmalar; yayın sayıları, türleri, dilleri, atıf analizleri, ülke işbirlikleri, ortak atıf ağları ve kavram-konu yönelimleri yıllara göre incelenmiştir. Sosyal ağ analizi ortak atıf ağlarıyla kavram-konu yönelimlerinin belirlenmesi için kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, hem

yayın hem de atıf sayıları noktasında alana olan ilginin 2000 yılından sonra dikkat çekici bir biçimde artış gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışmaların ağırlıklı olarak makale, bildiri türünde ve İngilizce dilinde hazırlandığı saptanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin ülke iş birliklerinde kilit rol oynadığı, Journal of Culinary Science & Technology dergisinin en çok atıf patlamasına sahip dergi olduğu, yazarın ise Herve This olduğu tespit edilmiştir. Hayagreeva Rao ve arkadaşları tarafından 2003 ve 2005 yıllarında hazırlanan çalışmaların alanı yönlendiren en önemli referans kaynakları olduğunu saptamışlardır. Alanda model oluşturma ve uluslararası turizm en çok çalışılan konuların olduğu, en fazla kullanılan kavramın ise gastronomi ve Fransız gastronomisi olduğu saptanmıştır.

Yılmaz (2017), çalışmada, Ulusal Turizm Kongrelerinde 2009-2015 yıllarında gastronomi ve mutfak sanatları alanıyla alakalı kaleme alınmış bildirilerin belirli bibliyometrik analiz yöntemi açısından incelemeyi amaçlamıştır. Buradan hareketle 10. ve 16. Ulusal Turizm Kongresiyle beraber toplam 7 tane kongrenin elektronik bildiriler kitabını inceleyerek, gastronomi ve mutfak sanatı alanıyla alakalı yayınlanan 63 adet bildiriye erişilmiştir. Ulaşılan bildirilerin verilerini istatistiki programa aktarmış ve ilgili parametreleri frekans ve yüzde değerleriyle açıklamaya çalışmıştır. Çalışmada 16. Ulusal Turizm Kongresi'nde en fazla bildirinin yayınlandığını, ortalama kaynak sayısının ise 23,8 ve ortalama sayfa sayısının 14,1 olduğunu saptamıştır. Genel olarak yabancı kaynaklar ve kitaplar yerine makalelerin tercih edildiğini saptamıştır. Görgül araştırmanın çoğunlukla tercih edildiği, nicel araştırma yöntemini daha çok tercih edildiği ve veri toplama tekniği olarak anketin çoğunlukta olduğuna dikkat çekmiştir. Bir bildiriye ortalama olarak 2,4 yazarın düştüğü, totalde 157 yazarın katkıda bulunduğu ve çoğunlukla yardımcı doçent unvanına sahip olan yazarların olduğunu saptamıştır. Çalışmalara en çok katkı sağlayan yazarların Mersin Üniversitesinde görev aldığı ve birim olarak Turizm Fakültesinde görev yapanların çoğunlukta olduğunu tespit etmiştir.

Altaş ve Acar (2018), çalışmayı 1987-2018 (Şubat) yılları arasında hazırlanan gastronomi alanıyla ilgili lisansüstü tezleri, genel bir değerlendirme yapmak için çeşitli parametreler açısından incelemek amacıyla hazırlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda çalışma da YÖK'ün tez veri tabanında 1987-2018 (Şubat) yılları arasında gastronomi alanında yayımlanmış 42 yüksek lisans ve 9 doktora tezini “tez türü”, “yayınlandığı yıl”, “üniversite”, “enstitü”, “anabilim dalı”, “sayfa sayısı” ve “tez konusu” gibi bibliyometrik açıdan incelemiştir. Yapılan analizler neticesinde üniversiteler içerisinde en çok lisansüstü tezin Gazi

Üniversitesi bünyesinde hazırlandığı ve gastronomi alanında en çok 2016 yılında (15 adet) tez hazırlandığı saptanmıştır.

Okumuş, Köseoğlu ve Ma (2018), çalışmalarında 1976-2016 yılları arasında 40 yıl içinde otelcilik ve turizm (H&T) gıda ve gastronomi araştırmalarının evrimini inceleyerek ortaya çıkan araştırma temalarını vurgulamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 16 tane H&T dergisi bibliyometrik analiz kullanılarak analiz edilmiş olup yönetim, organizasyon ve finans dâhil olmak üzere toplam 5333 gıda ile ilgili yayımlanmış doküman taranmıştır. Daha sonra bu makalelerden 462 tanesi gıda ve gastronomi araştırması olarak belirlenmiştir. Çalışma sonuçları olarak gastronomi alanındaki popülerleşmenin 2000 yılından sonra arttığı ve genellikle nicel ve ampirik olduğu saptanmıştır.

Sökmen ve Özkanlı (2018), çalışmada bibliyometrik analiz yardımıyla gastronomi turizmi disiplinin gelişim sürecini aydınlatmayı amaçlamışlardır. Bu amaçla 2013-2018 yılları arası Journal of Tourism and Gastronomy Studies (JOTAGS) dergisindeki 281 makalenin künye ve kaynakça bilgilerini kullanılmıştır. Makalelerin yazarları, yazarların makaleler için atfı yaptığı kaynaklar ve ilgili kaynakların yazarları, araştırmada benimsenen yaklaşım, veri toplama aracı gibi parametreler esas alınmıştır. Yapılan analiz neticesinde gastronomi turizmi disiplininde çalışan yazarlar ve çalışan kaynak türlerine ilişkin bulgular sunulmuş böylece gastronomi turizmi alan yazının gelişim sürecini ortaya koymuştur.

Boyras ve Sandıkçı (2018), çalışmayı Türkiye’de turizm ana temalı kongrelerde gastronomi alanında yazılmış bildirileri bibliyometrik olarak incelemek amacıyla yapmışlardır. Çalışmanın evrenini, Türkiye’de 2013-2017 yılları arasında düzenlenmiş turizm kongrelerinde sözlü şekilde aktarılan tam metin bildiriler oluşturmuştur. Çalışma nitel şekilde tasarlanmış olup, verilerin analizinde betimsel analiz benimsemiştir. Bildirilere ait verilere istatistik paket programına aktararak frekans (sıklık) ve yüzde analizleri yapılmıştır. Daha sonra veriler belirli bibliyometrik parametreler açısından ele alınmıştır. Çalışmada 5 yıllık süreçte 26 farklı turizm kongresinde gastronomi konulu 285 bildiri saptanmış ve bu bildirilerin 682 farklı yazar aracılığıyla hazırlandığı saptanmıştır. Kongrelere “Aydan Bekar” en çok bildiri ile katkı sunan yazar olduğu ve bildirilere en çok katkı sunan üniversitenin yazar sayısı yönünden “Balıkesir Üniversitesi”, bildiri sayısı yönünden ise “Mersin Üniversitesi”nin olduğu; bildirileri yaklaşık olarak %87,4 oranında minimum iki yazarın birlikte hazırladığı; ve %35,1’inin minimum iki farklı üniversitede çalışan yazar tarafından

üniversiteler arası akademik çalışma olarak hazırlandığı tespit edilmiştir. Bildirilerin en çok “Gastronomi Turizmi Pazarlaması” alanında yazıldığı saptanmıştır.

Ceylan ve Sarıışık (2018), çalışmada moleküler gastronomi kavramının ortaya çıkış sürecini, yapılan tanım denemelerini ve gelişim sürecini inceleyerek ulusal ve uluslararası yazında hazırlanan moleküler gastronomi alanında genel bir tartışma alanı ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmada konu ile ilgili alan yazın taraması yapmış olup nitel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz tekniğini tercih etmişlerdir. Çalışma kapsamında 57’si makale, 12’si kitap, 8’i yüksek lisans/doktora tezi ve 7’si bildiri olmak üzere totalde 84 çalışma incelemişlerdir. Çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir; moleküler gastronomi ile ilgili çalışmalar içerikleri incelendiğinde, çalışmaların %36’sının moleküler gastronomi tanımı ve gelişimi, %19’unun moleküler gastronomi tekniklerini, %18’inin ürün reçeteleri ve tarifleri, %16’sının moleküler gastronomide eğitim durumu ve farklı konuları ele aldığı görülmektedir. Moleküler gastronomi ve bölge ilişkisini ele alan çalışmalarda toplam çalışma sayısının %11’ini oluşturduğu saptanmıştır.

Şahin vd., (2018), çalışmada, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dallarında yazılmış lisansüstü tezleri bibliyometrik açıdan irdelemeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyelerinde aktif olan Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalları ve daha önceden faaliyet göstermiş olan Gastronomi Turizmi Bilim Dalı’nda yayımlanmış YÖKTEZ Merkezinde bulunan toplamda 23 lisansüstü tez çalışmasını incelemiştir. Tezler; Turan (2014) ile Sünnetçioğlu ve diğerlerinin (2017) çalışmalarında kullandığı “tezlerin yıllara göre dağılımı”, “danışman unvanı”, “üniversite”, “enstitü”, “ilgili ana bilim dalı”, “tezlerin temel çalışma alanı”. “tezin uygulama bölgesi”, “sayfa sayısı”, “anahtar kelimeler”, “örneklem grubu ve yöntemi” ve “veri toplama yöntemi” kıstaslarına göre incelenmiştir. Sonuç olarak yazılan tezlerin sayısının yıllar geçtikçe hızla artış gösterdiği ve genellikle danışmanların yardımcı doçent doktor unvanına sahip akademisyenler olduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışmalarda çoğunlukla “turizm” ve “beslenme” konularıyla ilişkilendirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nebioğlu (2019), çalışma son yıllarda turizmde popüler bir konunun olan yiyecek tüketimi olgusunu betimsel analiz çerçevesinde doküman inceleme yöntemini kullanarak incelemeyi amaçlamıştır. WOS veri tabanında “Tourism” ve “Food Consumption” kelimeleri birlikte aratılarak ulaşılan 265 çalışma araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Verileri Citespace

II bibliyometrik analiz programı aracılığıyla yayın bilgileri, kelime analizleri, atıf bilgileri ve ülke iş birliktelikleri olmak üzere dört ana başlıkta analiz etmişlerdir. Çalışma yayınların yıllara göre dağılımını, bu konuda en fazla çalışmaya sahip yayınlar ve araştırma alanlarını, turizm ve yiyecek tüketimi konusunda öne çıkan anahtar kelimeleri, yıllara göre atıf dağılımlarını, atıf sayılarına göre çalışmaların sınıflandırılmasını, en fazla atıf alan ve en merkezi durumdaki çalışmalar ile yazarları ve söz konusu alana en fazla katkı sağlayan ülkeleri belirlemiştir.

Rodriguez-Lopez vd., (2019), çalışmalarında konaklama, eğlence, spor ve turizm alanlarındaki restoranlarla ilgili yayımlanmış akademik çalışmaların bibliyometrik analizinin sonuçlarını sunmuşlardır. Özellikle önceki ve güncel temalar arasındaki ilişkilerin yapısını tanımlamayı, ortaya çıkan eğilimleri, tahmin etmeyi amaçlamışlardır. Çalışma 2000-2018 yıllarını kapsamıştır. Çalışmada 700 den fazla makale incelenmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre müşteri memnuniyetinin en büyük etkiye sahip tema olduğunu ve duyguların incelenmesinin ise az gelişmiş tema olduğunu tespit etmişlerdir.

Özata vd., (2019), baharatlarla ilgili yayınlanan çalışmalar üzerinden baharatlar konusunda yönelik eğilimler ve baharatların gıda sektöründeki yeri, etkisi ve önemine ilişkin bir durum tespiti yapmak amacıyla çalışmayı yapmışlardır. Çalışmanın veri setini Food Chemistry dergisinde 2014-2018 geçen aralıkta, başlık ve içeriklerinde baharat alanına ait konuların bulunduğu yazılar oluşturmuştur. Belirlenen dönemde 457 çalışma yayınlandığı tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında ele alınan konuların yıllara göre eğilimini ve hangi konularda daha çok yoğunlaşma olduğunu belirlemek amacıyla bibliyometrik analiz yapmışlardır. Bu kapsamda yayınlar; yıllara göre yayın sayıları ve konu-kavram açısından incelenmiştir. Bibliyometrik analiz tekniği kapsamında bu çalışmada ele alınan iki temel kritere dikkat edilmiştir. Bu kriterler veri tabanında “spices” konu başlığıyla taranan yayınların sayıları ve konularındadır. Araştırma sonucunda Food Chemistry dergisinde antioksidan ve antimikrobiyal bileşikleri, gıda tarama (duyusal değerlendirme ve kimyasal analiz) kullanılan yöntem ve teknikler, biyoaktif bileşikler ve antioksidan özelliklerinin korunması ve nispeten daha uzun raf ömrü elde etmek amacıyla paketleme, depolama vb, gibi süreçlerin analizi gibi konulara artan bir biçimde yer verildiği tespit edilmiştir.

Sandıkçı ve Mutlu (2019), Türkiye’de gastronomiyle ilgili hazırlanmış makaleleri bibliyometrik açıdan incelemiştir. Çalışmanın evrenini, Türkiye’de 2013 ve 2017 yıllarında

gastronomi alanında hazırlanan makaleler oluşturmuştur. 2013 ve 2017 yıllarında 14 farklı dergide gastronomiyle alakalı 202 makale saptanmıştır ve makaleler toplam 443 yazar tarafından yazılmıştır. Çalışmada nitel araştırma benimsenmiş olup verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Makaleler yayınlanan dergi, yıl, dil, anahtar kelime, yazar sayısı, tema, araştırma metotları ve referans kaynakları gibi parametreler dikkate alınarak incelenmiştir. Çalışma da makalelerin en fazla Turizm ve Gastronomi Araştırmaları dergisinde yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Gastronomi temalı makalelerin en fazla 2017 yılında kaleme alındığı ve % 46,5 oranıyla en çok iki yazarın birlikte hazırladığını belirtmişlerdir. Gazi üniversitesinin en fazla makale yayınlayan üniversite olduğu ve “Gastronomi ve Yiyecek İçecek Endüstrisi” temasının çoğunlukta tercih edildiği saptanmıştır.

Aktaş Alan ve Şen (2020), çalışmada bibliyometrik analiz yardımıyla etkinlik turizmi çevresinde gastronomik etkinlik içerikli çalışmalara yönelik eğilim ve trendler belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla WOS Core Collection veri tabanında 6 farklı anahtar kelime ile 1975 yılından 2019 yılına kadar taramalar yapılmıştır. Taramalar sonucunda 420 makale tespit edilmiş ve bu makalelerin künye ve kaynakça bilgileri kullanılmıştır. Çalışmalar yıllara göre yayın atıf sayıları, kavram ve konu yönelimleri, ülke iş birliktelikleri ve ortak atıf ağları açısından incelenmiştir. Analiz sonucunda hem yayın hem de atıf sayıları açısından alana olan ilginin 2008 yılından sonra etkili bir biçimde artış gösterdiği saptanmıştır. ABD’nin ülke iş birlikteliklerinde kilit rol oynadığı, en fazla atıf alan derginin Journal of Business Research, çalışmanın ise Lee, Yong-Ki ve diğerlerine ait olan “Festivalscapes and Patrons’ Emotions Satisfaction, and Loyalty” olduğunu bulgulamışlardır. Ayrıca gastronomik etkinlik temasının davranışsal niyet, motivasyon, turizm, festival ve deneyim konuları ile güçlü bağları olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca etkinlik alan tasarımı konusunun araştırılması gereken bir konu olduğu belirtilmiştir.

Çuhadar ve Morçin (2020), çalışmalarında Türkiye’de gastronomi alanında gerçekleşen bilimsel çalışmaları bibliyometrik olarak incelemek, gelişim ve yönelimlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda YÖK akademik veri tabanında “gastronomi turizmi” konu başlığında 1990-2019 tarih aralığında yapılan çalışmalara ilişkin verilere ulaşılmıştır. Bu çalışmalar; araştırma alanları, yıllara göre yayın sayıları, türleri ve dilleri, veri tabanları, yayınlandığı dergi ve ülke gibi ölçütlere göre incelenmiştir. Çalışma sonucunda, Türkiye’de “Gastronomi Turizmi” başlığında 2019 yılı sonunda araştırmacılar

tarafından yazılmış 17 proje, 268 bildiri, 161 makale, 18 kitap, 47 tez ve 1 adet sanatsal faaliyet saptanmıştır. Bu alanda en fazla bilimsel yayının sosyal bilimler alanında yazıldığı, Türkiye’de Gastronomi Turizmi kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların ağırlıklı olarak makale ve bildiri türünde yazıldığı tespit edilmiştir.

Acar, Güldemir ve Aksöz (2020), çalışma da gastronomi alanının çok disiplinli bir yaklaşımla ele alınarak, alanı besleyen farklı disiplinler ve eğilimler ile daha geniş bir **g ör ün ü** ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırma kapsamını Türkiye’de tamamlanmış en az bir tam bölümünde gastronomi ile ilgili konulara yer verilen tüm anabilim dallarındaki tezler oluşturmuştur. Bu doğrultuda 189 lisansüstü tez bibliyometrik analiz ile değerlendirilmiştir. Gastronomi alanının genellikle turizm ve işletme bağlamında farklı ve daha geniş bir alan olduğu belirlenmiştir. 2006 yılından sonra tez sayısının arttığı, en çok tezin Gazi Üniversitesinde üretildiği, tezlerin 44 ayrı anabilim dalında hazırlandığı, genellikle mutfak kültür, beslenme konularıyla birlikte önemli oranda konu çeşitliliğinin var olduğu saptanmıştır.

5.YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın amacı, önemi, evren ve örnekleme, kapsamı, sınırlılıkları, yöntemi, bibliyometrik ve kelime bulutu analizi, araştırma soruları sunulmuştur.

5.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gastronomi alanında yapılmış olan akademik çalışmaların değerlendirilmesinin yapılması araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırma geçmişten günümüze gastronomi alanında yapılan çalışmaların nasıl bir seyir izlediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma gastronomi alanının mevcut durumunun ve çalışmalarda odaklanılan konunun tespitinin yapılmasını amaçlamaktadır. Gastronomi ve gastronomi turizmi alanının son yıllarda ulusal ve uluslararası alanda ilgi duyulan bir konu olması araştırmanın önemini artırmaktadır (Güzeller ve Çeliker, 2017:100; Sökmen ve Özkanlı, 2018:115). Araştırmanın gastronomi alanına yönelen diğer araştırmacılara alanının bilimsel detaylarını sunması açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini gastronomi alanıyla ilgili yayımlanan tüm bilimsel çalışmalar (tez, kitap, proje, makale, bildiri vb.) kapsamaktadır. Araştırmanın örneklemini ise sadece makaleler oluşturmuştur. Bu kapsamda Türkiye turizm dizininde yer alan dergilerde kapsamlarında gastronomi olan dergiler tercih edilmiştir. Bu doğrultuda Journal of Tourism and Gastronomy Studies, International Journal of Foodservice and Gastronomy, Gastoria: Journal of Gastronomy and Travel Research, Aydın Gastronomi, Journal of Gastronomy Hospitality and Travel Uluslararası Turizm, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Dergisi tercih edilmiştir. Ancak Uluslararası Turizm, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Dergisi ve International Journal of Foodservice and Gastronomy dergilerine erişim sağlanamadığı için araştırma kapsamına dâhil edilememiştir.

5.3.Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın amacı doğrultusunda, 01.02.2020- 21.02.2020 tarihleri arasında Türkiye Turizm dizininde yer alan Journal of Tourism and Gastronomy Studies, Gastoria: Journal of Gastronomy and Travel Research, Aydın Gastronomi, Journal of Gastronomy Hospitality and Travel dergilerinde yer alan gastronomi alanıyla ilgili makaleler ele alınmıştır. Çalışma 2013-2019 yılları ile sınırlandırılmıştır. Çünkü söz konusu dergilerden bir tanesi 2013 diğerleri ise 2017 yılından sonra yayın hayatına başlamıştır.

5.4.Araştırma Sınırlılıkları

Genel olarak her araştırmada olduğu gibi bu araştırmada da bazı sınırlılıkları mevcuttur. Bu araştırma da Araştırmanın Türkiye turizm dizininde yer alan gastronomi dergilerinin ele alınması ve araştırmanın 2013-2019 yıllarını kapsamaması araştırma için bir sınırlılık oluşturmaktadır. Bir literatürü araştırmayı hedefleyen çalışmalarda o alandaki bütün kaynakları incelemek yerine ayrı analiz edilmesi tercih edilmekte ve genellikle bu türdeki araştırmalar dergilerde yayımlanmış makaleleri dikkate almaktadır (Kozak, 2000: 19). Bu doğrultuda araştırmada dergilerde yer alan makaleler dikkate alınmıştır. Yapılacak diğer çalışmalarda Türkiye Turizm Dizininde yer alan diğer dergilerin ve/veya uluslararası alan yazının dikkate alınması önerilmektedir.

5.5. Araştırmanın Yöntemi ve Analizler

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2018)' göre nitel araştırma *“gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma”* şeklinde tanımlanmıştır. Sosyal olguların, fiziksel olguların incelendiği yöntemle değil, kendine has bir yöntemle incelenmesi gerektiği anlayışını ileri süren yorumlayıcı yaklaşıma dayanır. Bu araştırma yöntemi toplumsal olguları parçalarından ayırmadan bütüncül olarak kavramaya çalışan araştırmaları kapsamaktadır (Şavran, 2018: 69). Nitel yöntem ile hazırlanmış araştırmalarda incelenen konu ile ilgili derin bir kavrayışa erişme gayreti vardır. Bu açıdan araştırmacı bir kâşif gibi ek sorularla gerçekliğin izini sürer (Karataş, 2015: 63).

Araştırmada verilerin elde edilmesinde ikincil verilerden yararlanılmıştır. Daha önceden derlenmiş verilere ikincil veriler denilmektedir. Veriler ister ham olsun, ister belli bir sınıflanmaya tabi tutularak yayımlansın, araştırmacılar için zengin içerikli ve uzun dönemli bir çalışma yapmaya imkân sağlamaktadır (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2017: 80). Araştırmacılar çalışmalarında daha önce başkaları tarafından hazırlanmış, derlenmiş ve yayımlanmış “ikincil” verilerden (kitaplar, makaleler, anketler vb.) yararlanabilir (Gürak, 2004: 17).

Araştırma da 2013-2019 yılları arasında söz konusu dergilerde yayımlanan makaleler çeşitli parametreler açısından bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Araştırmada 01.02.2020-21.02.2020 tarihleri arasında Türkiye Turizm dizininde yer alan gastronomi dergileri taranmıştır. Taranan dergilerdeki makalelerde gerek makale başlığı gerekse anahtar kelimeler içerisinde “Gastronomi”, “Mutfak”, “Beslenme”, “Yemek”, “Yiyecek-içecek”, “Gıda”, “Hijyen”, “Lezzet”, “Aşçı” “Restoran”, “Coğrafi işaret”, “Pişirme”, “Sağlık”, “Tat”, “Yerel”, “Yöresel”, “Mönü” anahtar kelimeleri varsa makaleler araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Ayrıca dergilerde yayımlanmış makalelerde herhangi bir gıda ya da içeceğin (ekmek, peynir, lokum, şarap vs.) incelendiği makalelerde araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. İngilizce yazılan makalelerde ise İngilizce “Tourism”, “Food”, “Gastronomy”, “Culinary”, “Local”, “Hygiene”, “Meal”, “Management”, “Regional” ve “Nutrition” anahtar kelimeleri dikkate alınarak tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda gastronomi alanıyla ilgili yayımlanmış 444 makaleye ulaşılmıştır. Bu doğrultuda gastronomi alanıyla ilgili makaleler

“yıl”, “üniversite”, “bilim alanı”, “yazar”, “yazar sayısı”, “unvan”, “araştırma yöntemi”, “veri toplama tekniği”, “örneklem yöntemi”, “örneklem grubu”, “kaynakça sayısı”, “anahtar kelime ve konusu”, “anahtar kelime sayısı”, “dil” ve “dergi” parametrelerine göre sınıflandırılmış ve değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler için veriler SPSS.22 programına aktarılmış olup verilere yüzde ve sıklık analizi yapılmıştır. Bununla birlikte araştırmada elde edilen verilere kelime ve kelime gruplarının önemini veya sıklığını görselleştirmek için kelime bulutu analizi yapılmıştır. Kelime Bulutu analizi için Word Art sitesinden yararlanılmıştır.

5.5.1.Bibliyometrik Analizi

Pritchard (1969: 348) bibliyometri terimini tanımlayan ilk yazarlarından birisidir (Sanchez, Rama ve Garcia, 2017: 10). Literatürde bulunan istatistiksel bibliyografya kavramının; süreli yayınlar, kitaplar gibi istatistiklerin bir araya getirilmesi ve yorumlanmasıyla beraber tarihsel gelişiminin gösterilmesi, evrensel ve ulusal araştırmalarda dergi ve kitapların kullanımının tespit edilmesi olduğunu belirten Prichard bu terimin az kaldığını ve araştırma alanını tanımlamada eksik kaldığını istatistik ile karıştırıldığını düşünmüştür (Besimoğlu, 2015: 8).

Bibliyometri kavramı yazılı iletişim süreçlerini ve bu tür iletişimin analizi kullanarak bilimsel disiplinlerin doğasını ve gelişimini tanımlamak için belirlenen istatistiksel ve matematiksel yöntemlerin uygulanmasını ifade eder (Pritchard 1969:3 48). Bibliyometri, bilimsel etki ve elde edilen atıf sayısı ile alakalı performans analizini, bilimsel araştırma yapısının gösterimini ve entelektüel, teorik veya sosyal alanda evrimini ifade eden bilim haritalamasıdır (Lopez vd., 2019: 2). Merigo ve Yang (2017: 72) bibliyometrik analizin materyali nicel olarak incelediğini ve sınıflandırdığını belirtmektedir. Başka bir deyişle bibliyometrik analiz, yayınların türlü öğelerinin sayısal analizlerle birlikte istatistik aracılığıyla incelenmesiyle ilgilenmektedir. Bibliyometrik analiz, fiziksel olarak yayınlanan birimlerin veya bibliyografik birimlerin veya her ikisinin nicel çalışmasıdır (Hall, 2011: 16). Bibliyometrik analiz bir alanda, ya da konuda literatürü anlamak ve nicel analize yardımcı olmak için geniş bir popülerlik kazanmıştır (Zhang ve Zhang ve Managi, 2019: 426). Bibliyometrik analiz belirli bir alandaki yayınların özelliklerinin nicel analizlerle belirlenmesiyle beraber bu alanda yer alan yayınların bilimsel olarak geçmişi ve mevcut durumu hakkında çıkarımda bulunmayı amaçlayan bir analiz yöntemidir (Yolal, 2016: 89).

Bibliyometrik, bilimsel çalışmaların ve alıntılarının geçmişi ve mevcut durum işaretleri üzerine kurulmuş bir analizdir (Small, 1973: 268). Yazar, konu, atıf yapılan yazar ve kaynaklar gibi verilerin istatistiksel olarak incelenmesi ve ulaşılan istatistiksel sonuçlar vasıtasıyla belirli bir disipline ait genel durumun ortaya çıkarılması imkânlı bibliyometrik çalışmayla olabilmektedir. Bilimsel iletişimle alakalı araçlarının ne miktarda kullanıldığını belirlemek için tercih edilen bir yöntem olan bibliyometrik analiz araştırmalarıyla yayın veya belgeler belirli özellikler dikkate alınarak incelenmesi sonucu bilimsel iletişimle alakalı sonuçlara ulaşılmaktadır (Bozkurt ve Çetinkaya Bozkurt, 2016). Makalelerde yapılan atıfların analizinde, en fazla referans alınan kaynakları belirlemekte, belirli disiplinlerdeki literatürün yaşlanma hızlarını saptamakta ve çekirdek dergilerin belirlenmesini elde edilecek verilere ulaşılmasında bibliyometrik analiz kullanılmaktadır (Tatar ve Ece, 2012: 1)

Bibliyometrik analizde, çok çeşitli yasa ve metodolojileri yayın kalıplarını incelemek için istatistiksel analizler kullanılmaktadır. (McBurney ve Novak, 2002: 109). Bibliyometrik analiz bilimsel çalışmaların sonuçlarının ve etkinliğinin ölçülmesini sağlamaktadır (Beşel, 2017: 29). Son yıllarda bilimsel üretimin artması ve bibliyografik veri tabanlarında toplanması, “bibliyometrik” analizin bilimsel literatür tarafından sağlanan verilerin istatistiksel analizine dayanan bilimsel etkinliği ölçmek için yararlı bir araç olarak kullanılmasına olanak vermiştir (Sanchez, Rama ve Garcia, 2017: 10).

Mevcut yazarlar, bu araştırma parametrelerinin bir analiz, endüstri ve akademi araştırmacıları için hem elverişli hem de ilginç olacağına inanmaktadır. Bir bibliyometri analizi bu parametreleri güzel bir şekilde tanımlayabilir (Amin, Khan ve Zuo, 2019: 3). Bibliyometrik çalışmalar bilimsel yayınların ve ilgili bilim dallarının süreç içerisindeki gelişimini ve mevcut durumunun belirlenmesi açısından önemli çalışmalardır (Çapar, Toksöz ve Dönmez, 2018: 59). Bilimsel dergilerin özelliklerini saptamak için çok sayıda tekniğin olmasına rağmen genellikle tercih edilen teknik bibliyometrik analizdir. Yayın yapmayla beraber bilimsel yayınlar ve bilim insanlarına ait çok fazla ögenin dikkate alınmaya başlanmasıyla beraber bibliyometrik analizlerin önemi artmaya başlamıştır. (Hotamışlı ve Erem, 2014: 2).

Bibliyometrik analiz aracılığıyla anahtar kelime, yayın, yazar, dil gibi unsurlar incelenerek akademik alanda hazırlanan çalışmalarla alakalı bazı çıkarımlarda bulunmaktadır. Bu çıkarımlar sonucunda ilgili bilim dalının gelişimini göstermesi, mevcut sorunlarının

saptanması, bu sorunların çözülmesi için yapılması gereken araştırmaların tartışılmasına ortam hazırlaması sebebiyle bibliyometrik analizler tercih edilmektedir (Bozkurt etinkaya ve Gürbüz, 2016: 2). Bibliyometrik analizleri, değerlendirici nitelikte de (bir makalenin kendinden sonra yapılan araştırmaları ne şekilde etkilediğini belirtmek için atıf analizi yapılması), tanımlayıcı nitelikte de (belli bir yılda kaleme alınan makale sayısının saptanması) olabilirler (Mcburney ve Novak, 2002: 40).

5.5.2.Kelime Bulutu Analizi

Görsel veri analizi tekniklerinden biri olan kelime bulutlu analizinin, kalabalık ve karmaşık verinin, daha az, anlaşılır ve yorumlanabilir bir hale getirilmesine yardımcı olan bir tür içerik analizi tekniği olduğu söylenbilir (Buzlu, 2015: 46). Jin (2017: 788)'e göre kelime bulutu, dil ya da metin verilerini görselleştirmek için bir tür sıklık listesidir. Kelime bulutu, yazılı metinden türetilen kelime sıklığının görsel temsilidir. Kelime, analiz edilen programda ne kadar sık görülürse oluşturulan görüntüde o kadar büyük görünür. Bu, grntleyenlere metinde yer alan ana temaların özetini sunar. (Atenstaedt, 2017:231; Atenstaedt, 2012: 148). Kelime bulutlarının amacı, bilgiyi görüntüleyen kişiye çok daha büyük bir metin girişinden her cümlenin veya kelimenin göreli önemini hızlı bir şekilde göstermek için metin verilerini görsel olarak kodlanmış bir şekilde göstermektir. Bir metinde en belirgin olan kelimeler ya da terimler daha büyük yazı tipiyle temsil edilir ve bazen farklı bir yazı tipi rengiyle vurgulanır. Anahtar kelime meta veri alanındaki kelime bulutları, kelimelerin veya kelime öbeklerinin önemini veya sıklığını görsel olarak görüntülemektedir (Riggs ve Hu, 2013: 522). DePaulo ve Wilkonson (2014: 38-39)'nin "*Bir resim bin kelimeye bedeldir*" ifadesini okuyuculara hatırlatarak, kelime bulutunun bir metnin: görselleştirilerek gösteriminde popüler ve eğlenceli bir yol olmasının yanı sıra, büyük miktardaki veriyi frekanslara dayalı olarak özetlemekte, veriyi okumayı ve kavramayı kolaylaştıracak bütüncül, anlamlı bir resmini sunmakta olan bu tekniğin, değerlendirmede kullanışlı bir araç olduğunu belirtmektedir. Buradan hareketle kelime bulutunun, sözcüklerin ortak oluşumu hakkında bilgi görüntüleyerek basit bir kelime koleksiyonunu temel kelime bulutu kavramı haline getirdiğini söyleyebiliriz (Oesper vd., 2011: 1). Bir metin gövdesi için oluşturulan kelime bulutu daha derin bir analiz için başlangıç noktası olabilir. Örneğin, belirli bir metnin belirli bir bilgi ihtiyacıyla ilgili olup olmadığını yargılamaya yardımcı olur (Heimerl, 2017: 1833) .

Sonuç olarak kelime bulutu, araştırmalar üzerinden yapılan çalışmalarda, bu basit fakat etkili tekniğin, özellikle farklı yıllara ait kelime bulutları yan yana sunulduğunda bazı temel araştırma temalarının süreç içerisinde kayboluşu, değişimi ve gelişiminin hızlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayabileceğini yalnızca zaman içerinde ve dergiler arasındaki ne çıkan temalar ve kavramlardaki değişimin değil, aynı zamanda belirli bir yıl içerisinde aynı dergideki makalelerin başlık ve anahtar kelimeleri arasındaki uyumun da açık şekilde gözlenebilmesini sağlamaktadır (Hunt, Gao ve Xue, 2014:2).

5.6.Araştırma Soruları

Araştırmanın soruları, gelişmekte olan ve son yıllarda popüler olan Gastronomi alanının, literatürdeki konumunu bibliyometrik analiz aracılığıyla incelemek ve ana hatlarının belirlenmesini sağlamaktadır. Bu doğrultuda bibliyometrik analiz için hazırlanan araştırma soruları aşağıda sunulmuştur.

1. Makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Makalelerin niversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Makalelere katkıda bulunan bilim alanlarının dağılımı nasıldır?
4. Makalelerin yazarlarının dağılımı nasıldır?
5. Makalelerin yazarlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
6. Makalelerin yazar sayısına göre dağılımı nasıldır?
7. Makalelerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
8. Makalelerde kullanılan örnekleme yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
9. Makalelerin kullanılan örneklem grubunun dağılımı nasıldır?
10. Makalelerde kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?
11. Makalelerde kullanılan veri analizinin dağılımı nasıldır?
12. Makalelerde kullanılan kaynakların dağılımı nasıldır?
13. Makalelerin araştırma konularının ve anahtar kelimelerin dağılımı nasıldır?
14. Makalelerde kullanılan anahtar kelime sayısının dağılımı nasıldır?
15. Makalelerde kullanılan yayın dili nasıldır?
16. Makalelerin illere göre dağılımı nasıldır?
17. Makalelerde dergilere göre dağılımı nasıldır?

6. VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Taranan makalelerden elde edilen veriler SPSS programına aktarılmış olup verilere frekans ve yüzde analizi yapılarak bibliyometrik analiz uygulanmıştır. Elde edilen bibliyometrik analiz sonuçları tablolaştırılmıştır. Daha sonra sonuçları görselleştirmek amacıyla veriler kelime bulutu analizine tabi tutulmuştur.

6.1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Araştırma da 2013-2019 yılları arasında Tr Turizm dizininde yer alan gastronomi dergilerinde yayımlanan gastronomi alanı ile ilgili makaleler incelenmiştir. Araştırma kapsamında 444 makale incelenmiştir. Çizelge 6.1’de makalelerin yayımlandığı yıllar yer almaktadır.

Çizelge 6.1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı		
Yıl	F	%
2018	137	30,9
2019	122	27,5
2017	97	21,8
2016	40	9,0
2015	24	5,4
2014	15	3,4
2013	9	2,0
Toplam	444	100

Çizelge 6.1’de görüldüğü üzere makalelerin % 30,8’i (n=137) “2018” yılında yayımlanmıştır. % 27,4 (n=122) ile “2019” yılı ise “2018” yılını takip etmiştir. 2017 yılı % 21,8 (n=97), 2016 % 9,0 (n=40), 2015 % 5,4 (n=24) ve 2014 %3,3 (n=15) oranlarına sahiptir. En az makale yayımlanan yıl ise % 2,0 (n=9) ile 2013 yılıdır. Bu durumun sebebinin incelenen dört dergi içerisinde “2013” yılında yayım yapan tek bir derginin olması şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte ilerleyen yıllarda makale sayılarındaki artışın sebepleri arasında dergilerin ve gastronomi alanına olan ilginin artması olabilir.

Şekil 6.1. Makalelerin Yayımlandığı Yıllara İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.1’de makalelerin yayımlandığı yılların sıklıkları yer almaktadır. Şekil dikkate alındığında “2018” yılının öne çıktığı görülmektedir. 2018 yılı ile birlikte “2019” yılının da dikkat çektiği görülmektedir.

6.2. Makalelerin Üniversitelere Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Yayımlanan makaleler 129 farklı kurumdaki bireyler tarafından yazılmıştır. Bu kurumlardan 122 tanesi üniversitelerden oluşmaktadır. Yazarlar üniversitede çalışan veya ilgili kurumlarda lisansüstü öğrenci olan bireylerdir. Bununla birlikte makalelere katkıda bulunan 16 tane yazarın kurumunu belirtmediği saptanmıştır. İlgili bibliyometrik analiz bulguları Çizelge 6.2’de sunulmuştur.

Çizelge 6.2. Makalelerin Üniversitelere Göre Dağılımı		
Kurum Adı	F	%
Gazi Üniversitesi	77	17,34
Mersin Üniversitesi	61	13,73
Balıkesir Üniversitesi	54	12,16
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	48	10,81
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	39	8,78
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ve İstanbul Aydın Üniversitesi	37	8,33
Necmettin Erbakan Üniversitesi	33	7,43

Eskişehir Anadolu Üniversitesi	32	7,20
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	29	6,53
Akdeniz Üniversitesi	23	5,18

Makalelerin üniversitelere göre dağılımı ve bu dağılımda ilk 10 içerisinde yer alan üniversiteler çizelge 6.2’de yer almaktadır. Toplam 444 makaleden % 17,34 (n=77) oranı ile “Gazi Üniversitesi”nin birinci olduğu saptanmıştır. Gazi Üniversitesi’ni %13,73 (n=61) ile “Mersin Üniversitesi” takip etmiştir. % 12,16 (n=54) ile “Balıkesir Üniversitesi” ise üçüncü sırada yer almaktadır. Ayrıca Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi- İstanbul Aydın Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi de ilk 10’a giren üniversiteler arasında yer almaktadır. Son olarak % 5,18 (n=23) ile Akdeniz Üniversitesi’nin çizelgedeki makaleler arasında en düşük orana sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 6.2. Makalelere Katkıda Bulunan Üniversitelere İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.2’de makalelere en çok katkıda bulunan 10 üniversite yer almaktadır. Şekil dikkate alındığında “Gazi Üniversitesi”nin öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte “Mersin Üniversitesi” ve “Balıkesir Üniversitesi”nin görselde dikkat çektiği görülmektedir.

6.3. Makalelerin Katkıda Bulunan Bilim Alanlarının Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Katkıda bulunan bilim alanlarına söz konusu makaleler incelenerek makalelerde verilen yazar bilgilerinden ulaşılmıştır. Elde edilen bilgilere göre 444 makale toplamda 988 yazar tarafından yazılmış olup bunun 644'ü farklı yazarlardan oluşmaktadır. Çizelge 6.3'de makalelere katkıda bulunan bilim alanlarıyla ilgili bulgular sunulmuştur.

Çizelge 6.3. Makalelere Katkıda Bulunan Bilim Alanlarının Dağılımı		
Bilim Alanı	F	%
Belirtmemiş	339	34,31
Turizm	247	25
Gastronomi	196	19,83
Turizm ve Otelcilik	38	3,84
Turizm Rehberliği	22	2,22
Diğer	18	1,82
Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri	17	1,72
Yiyecek, İçecek Yönetimi Bölümü	14	1,41
Aşçılık	12	1,21
Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği	8	0,80
Sosyal Hizmetler	7	0,70
Turizm İşletmeciliği	6	0,60
Beslenme ve Diyetetik	5	0,50
Rekreasyon Yönetimi	5	0,50
Konaklama İşletmeciliği	5	0,50
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	5	0,50
Gıda İşleme	4	0,40
Mutfak	4	0,40
İşletme	4	0,40
Coğrafya	3	0,30
Gıda Mühendisliği	3	0,30
Üretim Mühendisliği	3	0,30
Enerji sistemleri Mühendisliği	3	0,30
Arkeoloji	2	0,20
Turist Rehberliği	2	0,20
Uluslararası İşletme	2	0,20

Bahçe Bitkileri	1	0,10
İletişim	1	0,10
Antropoloji	1	0,10
Tarım Ekonomisi	1	0,10
Yönetim ve organizasyon	1	0,10
Sanat Tarihi	1	0,10
Balıkçılık ve İşletme	1	0,10
Havacılık Yönetimi	1	0,10
Orman Mühendisliği	1	0,10
Sağlık Yönetimi	1	0,10
Tıp	1	0,10
Seramik	1	0,10
Turizm ve konaklama	1	0,10
Turizm ve Ağır lama	1	0,10
Toplam	988	100

Makaleye katkıda bulunan yazarların % 34,31 (n=339) oranında alan belirtmedikleri görülmektedir. En çok katkıda bulunan alanın ise % 25 (n=247) ile “Turizm”dir. Turizmden sonra % 19,83 (n=196) ile “Gastronomi” yer almaktadır. Bununla birlikte “Turizm ve Otelcilik”, “Turizm Rehberliği”, “Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri”, “Yiyecek, İçecek Yönetimi Bölümü”, “Aşçılık”, “Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği”, “Rekreasyon Yönetimi”, “Konaklama İşletmeciliği”, “Turizm ve Seyahat Hizmetleri”, “Mutfak”, “Turist Rehberliği”, “Turizm Konaklama”, “Turizm ve Ağır lama” gibi Turizm alanlarının çalışmalarına katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çizelge 6.3 de “Beslenme ve Diyetetik”, “Sosyal Hizmetler”, “Gıda İşleme”, “İşletme”, “Coğrafya”, “Gıda Mühendisliği”, “Üretim Mühendisliği”, Enerji Sistemleri Mühendisliği”, “Uluslararası İşletme”, “Arkeoloji”, “Bahçe Bitkileri”, “İletişim”, “Antropoloji”, “Tarım Ekonomisi”, “Yönetim ve Organizasyon”, “Sanat Tarihi”, “Balıkçılık ve İşletme”, “Havacılık Yönetimi”, “Orman Mühendisliği”, “Sağlık Yönetimi”, “Tıp” ve “Seramik” gibi bilim alanlarının da çalışmalarına katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle gastronomi alanının sadece turizm ile değil diğer alanlarla ilişkili olduğu ve disiplinler arası bir alan olduğu yorumu yapılabilir.

Ayla Ünver Alçay	İstanbul Aydın Üniversitesi	7	1,57
İrfan Yazıcıoğlu	Gazi Üniversitesi	6	1,35
Duran Cankül	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	6	1,35

Çizelge 6.4'e göre 444 makale içerisinde en verimli yazarın % 2,70 (n=12) ile "Mustafa Aksoy" olduğu görülmektedir. Mustafa Aksoy'u % 2,47 (n=11) ile "Fügen Durlu Özkaya" takip etmiştir. "Menekşe Cömert", "A. Celil Çakıcı" ve "Ümit Sormaz" % 2,02 (n=9) makale, "Murat Doğdubay", "Aybüke Ceyhun Sezgin" ve "Ayla Ünver Alçay" %1,57 (n=7) ve % 1,35 (n=6) oranı ile "İrfan Yazıcıoğlu" ve "Duran Cankül" en fazla katkıda bulunan yazarlar arasındadır. Bununla birlikte söz konusu yazarların beş tanesinin çalıştığı kurumun "Gazi Üniversitesi" olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda bu bulgunun makalelerde en verimli üniversitenin "Gazi Üniversitesi" olmasıyla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Şekil 6.4. Makalelere Katkıda Bulunan Yazarlara İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.4'de makalelere katkıda bulunan yazarlara yer verilmektedir. Şekil incelendiğinde "Mustafa Aksoy"un öne çıktığı görülmektedir. Her ne kadar söz konusu yazarların içinden "Mustafa Aksoy" ön plana çıksa da "Fügen Durlu Özkaya" ve "Menekşe Cömert" ve "A. Celil Çakıcı" ve "Ümit Sormaz"ın da görselde dikkat çekmektedir.

6.5. Makalelerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Araştırmada incelenen parametrelerden birisi de makalelerin kaç yazarlı olarak yayınlandığıdır. Bu doğrultud çizelge 6.5’de araştırmaya dâhil edilen makalelerin yazar sayılarının bibliyometrik analiz bulguları sunulmuştur.

Çizelge 6.5. Makalelerin Yazar Sayısına Göre Dağılımı		
Yazar Sayısı	F	%
İki Yazarlı	236	53,1
Üç Yazarlı	96	21,6
Tek Yazarlı	76	17,1
Dört Yazarlı	31	6,9
Altı Yazarlı	3	0,6
Beş Yazarlı	2	0,45
Toplam	444	100

444 makalenin % 53,1 (n=236) oranında “İki Yazarlı” olduğu görülmektedir. Makalelerin % 21,6 (n=96) oranında “Üç Yazarlı”, %17,1 (n=76) oranında ise “Tek Yazarlı” olduğu görülmektedir. Makalelerin en düşük % 0,45 (n=2) ile “Beş Yazarlı” olduğu görülmektedir. Buradan hareketle makalelerde genellikle çok yazarlılığın tercih edildiği söylenebilir.

Şekil.6.5. Makalelerin Yazar Sayılarına İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.5’de makalelerin yazar sayılarına yer verilmektedir. Şekil incelendiğinde “İki Yazarlı” makalenin öne çıktığı görülmektedir. Ayrıca “Üç Yazarlı” ve “Tek Yazarlı” makalelerinde dikkat çektiğini söyleyebiliriz.

6.6. Makalelerin Yazarlarının Unvanlarına Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Makalelere katkıda bulunan yazarların unvanlarının bibliyometrik analize göre dağılımı Çizelge 6.6’da yer almaktadır.

Çizelge 6.6. Makalelerin Yazarlarının Unvanlarına Göre Dağılımı		
Yazar Unvanı	F	%
Belirtmemiş	932	94,33
Diğer	18	1,82
Doktor Öğretim üyesi	13	1,31
Öğretim Görevlisi	8	0,80
Profesör Doktor	7	0,70
Doçent Doktor	4	0,40
Yüksek Lisans Öğrencisi	4	0,40
Araştırma Görevlisi	2	0,20
Toplam	988	100

Çizelge 6.7. Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı		
Araştırma Yöntemi	F	%
Nitel	262	59,0
Nicel	157	35,3
Karma	13	2,9
Deneysel	12	2,7
Toplam	444	100

Araştırmaya dâhil edilen makalelerin % 59,0 (n=262) oranında “Nitel” araştırma yöntemine göre yazıldığı görülmektedir. Makalelerin sırasıyla % 35,3 ile (n=157) “Nicel”, %2,9 (n=13) “Karma”, % 2,7 (n=12) oranında “Deneysel” yöntemle yazıldığı görülmektedir.

Şekil 6.7. Makalelerin Araştırma Yöntemlerine İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.7’de makalelerin araştırma yöntemlerine yer verilmektedir. Şekil dikkate alındığında araştırma yöntemlerinden “Nitel” araştırmanın öne çıktığı görülmektedir.

6.8. Makalelerin Veri Toplama Tekniğine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Araştırma kapsamına dâhil edilen makalelerde kullanılan veri toplama tekniklerinin bibliyometrik analiz bulguları Çizelge 6.8’de yer almaktadır.

Çizelge 6.8. Makalelerin Veri Toplama Tekniğine Göre Dağılımı		
Veri Toplama Tekniği	F	%
Anket	157	35,3
İkincil Veri	134	30,1
Görüşme	87	19,5
İnternet Tabanlı	17	3,8
Görüşme ve İkincil veri	13	2,9
Görüşme ve Gözlem	8	1,8
Görüşme ve Anket	5	1,1
Gözlem	4	0,9
Gözlem ve İkincil veri	3	0,6
Gözlem, Görüşme ve İkincil Veri	2	0,4
Gözlem ve Mikrobiyolojik Analiz	2	0,4
Mikrobiyolojik Analiz	2	0,4
Görüşme ve Örnek Olay	2	0,4
Kelime İlişkilendirme	2	0,4
Gözlem ve Duyusal Analiz	1	0,2
Örnek olay, Gözlem ve Görüşme	1	0,2
Örnek Olay ve İkincil Veri	1	0,2
Anket ve Gözlem	1	0,2
Kimyasal Analiz	1	0,2
Gözlem, Duyusal Analiz ve Mikrobiyolojik Analiz	1	0,2
Toplam	444	100

Makale verilerinin % 35,3 (n=157) 'nün "Anket" ile elde edildiği görülmektedir. % 30,1 (n=134) "İkincil Veri", %19,5 (n=87) "Görüşme", % 3,8 (n=17) "İnternet Tabanlı", % 2,9 (n=13) "Görüşme ve İkincil Veri" ile elde edildiği görülmektedir. Ayrıca makalelerde "Görüşme ve İkincil Veri", "Görüşme ve Gözlem", "Görüşme ve anket", "Gözlem", "Gözlem ve İkincil Veri", "Gözlem, Görüşme ve İkincil Veri", "Gözlem ve Mikrobiyolojik Analiz", "Mikrobiyolojik Analiz", "Görüşme ve Örnek Olay" ve "Kelime İlişkilendirme" teknikleri de kullanılmıştır. Makalelerde veri toplama tekniğinde en düşük orana % 0,2 (n=1) ile "Gözlem ve Duyusal Analiz", "Örnek Olay, Gözlem ve Görüşme", "Anket ve Gözlem", "Kimyasal Analiz", "Gözlem, Duyusal Analiz ve Mikrobiyolojik Analiz" tekniklerinin sahip olduğu görülmektedir.

Var	55	35,0	Var	31	19,7
Yok	102	64,9	Yok	126	80,2
Toplam	157	100	Toplam	157	100
Post Hoc Testi	F	%	Regresyon	F	%
Var	20	12,7	Var	30	19,1
Yok	137	87,2	Yok	127	80,8
Toplam	157	100	Toplam	157	100
Güvenirlilik	F	%	Yapısal Eşitlik Modeli	F	%
Var	86	54,0	Var	12	7,69
Yok	71	45,2	Yok	145	92,3
Toplam	157	100	Toplam	157	100
Geçerlik	F	%	Kolmogorov-Smirnov Testi	F	%
Var	21	13,3	Var	9	5,73
Yok	136	86,6	Yok	148	94,2
Toplam	157	100	Toplam	157	100
Madde Analizi	F	%	MANOVA	F	%
Var	1	0,63	Var	1	0,63
Yok	156	99,3	Yok	156	99,3
Toplam	157	100	Toplam	157	100
Ki- Kare Testi	F	%	Mann Whitney U Testi	F	%
Var	26	16,5	Var	10	6,3
Yok	131	83,4	Yok	147	93,6
Toplam	157	100	Toplam	156	100
Kruskall Wallis Testi	F	%	Shapiro Wilk	F	%
Var	8	5,0	Var	2	1,27
Yok	149	94,9	Yok	155	98,7
Toplam	157	100	Toplam	157	100
Spearman	F	%			
Var	3	1,92			
Yok	154	98,0			
Toplam	157	100			

Makalelerde en çok % 85,3 (n=134) “Frekans Analizi” kullanılmıştır. Ayrıca % 61,7 (n=97) oranında “Tanımlayıcı İstatistikler”, % 40,1 (n=63) “T testi” % 36,9 (n=58) oranında “Faktör Analizi”, % 35,0 (n=55) oranında “ANOVA” en çok kullanılan yöntemler arasındadır. Bununla birlikte “Korelasyon”, “Regresyon”, “Yapısal Eşitlik Modeli”, “Post Hoc Testleri”, “Kolmogorov-Smirnov Testi”, “Mann Whitney U Testi”, “Kruskall Wallis

Kelime Bulutu Analizi	1	0,38
Fenomonolojik	1	0,38
Toplam	262	100

Makalelerde en çok % 58,3 (n=153) “Betimsel” analiz tercih edilmiştir. Ayrıca % 24,0 (n=63) ile “İçerik”, %24,0 (n=7) ile “Bibliyometri”, % 1,9 (n=5) ile “İçerik ve Betimsel” % 0,38 (n=1) ile “Kelime Bulutu Analizi” ve “Fenomonolojik” analiz tercih edilmiştir. Söz konusu makalelerden %12, 2 (n=32) oranında kullanılan analizi belirtmedikleri tespit edilmiştir.

Şekil 6.9.2. Makalelerin Veri Analizine İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.9.1’de nitel yöntem benimsenerek yazılan makalelerde kullanılan analiz yöntemleri yer almaktadır. Şekil incelendiğinde “Betimsel” analizinin öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte içerik analizinin de dikkat çektiğini söyleyebiliriz.

6.10. Makalelerin Örneklem Yöntemine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin çoğunluğunda örneklem yöntemi belirtilmemiştir. Çizelge 6.10’da kullanılan örneklem yöntemlerinin bibliyometrik analiz bulguları yer almaktadır.

Çizelge 6.10. Makalelerin Örnekleme Yöntemine Göre Dağılımı		
Örnekleme Yöntemi	F	%
Belirtilmemiş	178	40,0
Amaçlı Örnekleme	114	25,6
Kolayda Örnekleme	88	19,8
Tesadüfi Örnekleme	23	5,1
Kartopu Örnekleme	12	2,7
Kolayda ve Rastgele Örnekleme	8	1,8
Amaçlı ve Kolayda Örnekleme	4	0,9
Ölçüt Örnekleme	4	0,9
Amaçlı ve Tesadüfi Örnekleme	2	0,5
Tam Sayım Örnekleme	2	0,5
Tesadüfi olmayan örnekleme	2	0,5
Çok Düzeyli Örnekleme	2	0,5
Benzeşik Örnekleme	1	0,2
Kolayda ve Kota Örnekleme	1	0,2
Kota Örnekleme	1	0,2
Maksimum Çeşitlilik Örnekleme	1	0,2
Oranlı Örnekleme	1	0,2
Toplam	444	100

444 makale içerisinde %40,0'nın (n=178) örnekleme yöntemini belirtmediği görülmüştür. Makalelerin % 25,6 (n=114) amaçlı örnekleme, % 19,8 (n=88) oranında ise kolayda örnekleme ile yazıldığı tespit edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen makaleler de tercih edilen örnekleme yöntemlerinden “Benzeşik Örnekleme”, “Kolayda ve Kota Örnekleme”, “Kota Örnekleme”, “Maksimum Çeşitlilik Örnekleme”, “Oranlı Örnekleme” % 2,0 (n=1) ile en düşük orana sahip olduğu belirlenmiştir.

Bölge halkı	13	2,90
Şefler	12	2,70
Tüketici	10	2,25
Online müşteri yorumu	9	2,02
Aşçı	7	1,57
Akademisyenler	7	1,57
Etkinlik katılımcıları	7	1,57
Ulusal ve uluslararası dokümanlar	6	1,35
Web site	5	1,12
Sosyal ağ gurme grubu	4	0,90
Turizm paydaşı	4	0,90
Gurme	3	0,67
Menü	3	0,67
Tezler	3	0,67
Turist rehberleri	3	0,67
Ev kadını	3	0,67
Üretici	3	0,67
Eğitim panelisti	2	0,45
Standart reçeteler	2	0,45
Yerel paydaşlar	2	0,45
İşletme sahibi ve müşteriler	2	0,45
Turlar	2	0,45
Uzman kişi	2	0,45
Veganlar	2	0,45
Satıcı	1	0,22
Ziyaretçi	1	0,22
Kurum ve kuruluşlar	1	0,22
Çalışan ve öğrenci	1	0,22
Akademik ve idari personel	1	0,22
İşletme sahibi ve yönetici	1	0,22
İşletme sahibi ve çalışan	1	0,22
Turist	1	0,22
Üretici, turist ve çalışanlar	1	0,22
Toplam	444	100

Çizelge 6.12. Makalelerin Kullanılan Kaynakların Dağılımı

Kaynakların Tamamı			
Toplam	16617	Makale başına düşen ortalama kaynak	37 (37,42)
Türkçe	8359	Bir makalede kullanılan kaynak sayısı en fazla	186
İngilizce	8258	Bir makalede kullanılan kaynak sayısı en az	6
Türkçe Makaleler İçin Kaynak Durumu		İngilizce Makaleler İçin Kaynak Durumu	
Toplam kaynak	14978	Toplam kaynak	1639
Türkçe	8052	İngilizce	1332
İngilizce	6926	Türkçe	307
Makale başına düşen ortalama kaynak	37 (36,98)	Makale başına düşen ortalama kaynak	42 (42,02)
Bir makalede kullanılan kaynak sayısı en fazla	186	Bir makalede kullanılan kaynak sayısı en fazla	75
Bir makalede kullanılan kaynak sayısı en az	7	Bir makalede kullanılan kaynak sayısı en az	6

Makale başına ortalama 37 kaynak düşmektedir. Araştırma kapsamına dâhil edilen makaleler içerisinde bir makalede en fazla 186, en az ise 6 kaynaktan yararlanılmıştır. Dili Türkçe olan makaleler kendi içerisinde değerlendirildiğinde ise toplam 14978 kaynak kullanılmış olup bunların, 8052 tanesi Türkçe, 6926 tanesi İngilizce kaynaktan oluşmaktadır. Makale başına düşen ortalama kaynak sayısı ise 37'dir. Dili İngilizce olan makaleler kendi içerisinde incelendiğinde ise toplam 1639 kaynaktan yararlanılmıştır. Bu makalelerin 1332 tanesi İngilizce 307 tanesi Türkçe kaynaktan oluşmaktadır. Makale başına düşen ortalama kaynak ise 42'dir.

6.13. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler, Konular ve Kelime Bulutu Analizi

Araştırmada söz konusu makalelerde kullanılan anahtar kelimeler ve konular dili Türkçe olanlar ayrı İngilizce olanlar ayrı incelenmiştir.

Çizelge 6.13.1.'de dili Türkçe olan makalelerde kullanılan anahtar kelimeler ve konularının bibliyometrik analiz verileri yer almaktadır.

Çizelge 6.13.1. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler ve Konular (Türkçe)			
Konu	Anahtar Kelime	Frekans	%
Gastronomi	Gastronomi, Moleküler Gastronomi, Gastronomi Turizmi, Gastronomi Turizmine Yönelik Tutumlar, Helal Gastronomi, Gastronomi Müzeleri, Gastronomi Turları, Sürdürülebilir gastronomi turizmi, Gastronomik kimlik, Gastronomik ürünler, Gastronomi eğitimi, Gastronomik miras, Gastronomik Deneyim, Gastronomi tarihi, Gastronomi aşinalığı, Gastronomi marka imajı, Gastronomi bölümü, Gastronomi şehri	141	8,02
Turizm	Turizm, Turizm Ürünü, Şarap turizmi, Gastronomi Turizmi, Gastronomi Turizmine Yönelik Tutumlar, Helal Turizm, kırsal turizm, kültür turizmi, İnanç Turizmi, Sürdürülebilir gastronomi turizmi, Özel ilgi turizmi, Alternatif turizm, Sürdürülebilir turizm, Turizm destinasyonu, Turizm rotası, Turizm sosyolojisi, Turizm çalışanları, Turizmde örgütsel psikoloji, Turizm anabilim dalları, Turizm Öğrencileri, Turizm İşletme Belgeli Restoranlar, Turizm sektöründe ayrımcılık, Turizm eğitimi, Festival turizmi, Agro-turizm, Turizm kongreleri, Turizm haftası etkinlikleri, Turizm ve otel işletmeciliği, Sağlık turizmi, Turizm sektörü	95	5,41
Mutfak	Mutfak Planlama, Türk mutfağı, Mutfak, Mutfak kültürü, Ev Mutfağı, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Örgütsel Mutfak Yapısı, yöresel mutfak eğitimi, Troya mutfağı, Yöresel mutfak uygulamaları, Mutfak Etkileşimi, Otel Mutfak Teknolojileri, Yöresel Mutfak, Türk mutfağı uygulamaları, Yerel mutfak, Türk Mutfak Kültürü, Mutfak personeli, Mutfak dizaynı, Amerikan mutfağı, Mevlevi Mutfağı, Yabancı mutfak şefleri, Akdeniz mutfak kültürü, Hatay mutfak kültürü, Osmanlı saray mutfağı, Mutfak akımları Yaşayan mutfak akımı, Bursa mutfak kültürü, Moleküler mutfak teknikleri, Giresun mutfağı, Dünya mutfakları, En iyi mutfaklar, Mutfak Şefleri, Mutfak yapıları, Mutfak Eğitimi, Mutfak Sanatları, Kırgız Mutfağı, Kıbrıs Türk Mutfağı, Muğla mutfağı, Afyonkarahisar mutfağı, Isparta mutfağı, Mutfak öğrencileri, Konya Mutfağı, Gaziantep mutfağı, Balıkesir mutfak kültürü, Kırıkkale mutfak kültürü, Mutfak günleri, Mutfak departmanı	84	4,78
Yemek	Yemek, Akdeniz yemekleri, Türk yemekleri, Yemek Yeme Deneyimi, Yemek Yeme Deneyimi Bileşenleri, Bireyselleştirilmiş Yemek Yeme Deneyimi, yemek kültürü, Yemek Dizaynı, Etli Yemekler, Ot yemekleri,	40	2,27

	Tez yemek, Geleneksel Hatay yemekleri, Yemek reçeteleri, Bursa yemekleri, Yeme Davranışı, Duygusal Yeme, Kontrolsüz Yeme, Yemek Hareketleri, Yemek kültür ilişkisi, Sokak yemekleri, Yavaş yemek, Zeytinyağlı yemekler, Ankara yöresel yemekleri, Yavaş yemek hareketi, Balıkesir yemekleri, Yöresel yemek tarifleri Kırıkkale yemekleri, Dışarıda yemek		
Yöresel	Yöresel Ürün, Yöresel yiyecek, yöresel mutfak eğitimi, Yöresel mutfak uygulamaları, Yöresel Mutfak, Yöresel tatlar, Yöresel lezzetler, Yöresel gıda ürünleri, Yöresel mantar, Ankara yöresel yemekleri, Yöresel yemek tarifleri	34	1,93
İşletme	Restoran işletmeleri, Yiyecek ve İçecek İşletmeleri, Otel İşletmeleri, Hızlı hazır yiyecek işletmeleri, İşletmecilik sorunları, Konaklama işletmeleri	34	1,93
Gıda	Gıda, , gıda mikrobiyolojisi, fonksiyonel gıda, gıda güvenliği, gıda bilimi, Geleneksel gıdalar, Gıda Ürünleri, İşlenmiş gıdalar, Yöresel gıda ürünleri, İthal gıda ürünleri, Gıda Korkusu, Gıda atık yönetimi, Organik gıdalar, Doğal gıda, Gıda hijyeni, Gıda muhafaza, Gıda neofobisi Yetişkinlerde gıda neofobisi	24	1,36
Yerel	Yerel Paydaşlar, Yerli turistler, Yerel Yiyecek, Yerel Beslenme Hareketi, Yerel mutfak, Yerel esnaf, Yerel yiyecek satın alma, Yerel yiyecek tüketme, Yerelleşme, yerel Halk,	17	0,96
Beslenme	Beslenme, Beslenme alışkanlıkları, Yerel Beslenme Hareketi, Sağlıklı beslenme Sağlıklı beslenme bilinci, Beslenme Kültürü, Uzayda beslenme, Vejeteryan beslenme, Beslenme alışkanlıkları Beslenme durumu, Restoranlarda sağlıklı beslenme	15	0,85
Hijyen	Hijyen, Kişisel Hijyen, Yiyecek İçecek Hijyeni, Gıda Hijyeni	5	0,28

Araştırma kapsamına dâhil edilen 444 makalede toplam 1756 anahtar kelime kullanılmıştır. Türkçe “gastronomi” kelimesinin kullanıldığı % 8,02 ile 141 farklı makale, “turizm” kelimesinin kullanıldığı % 5,41 oran ile 95, “mutfak” kelimesinin kullanıldığı % 4,78 ile 84, “yemek” kelimesinin kullanıldığı % 2,27 ile 40 makale, “yöresel” ve “işletme” kelimesinin

kullanıldığı % 1,93 ile 34'er “makale”, “gıda” kelimesinin kullanıldığı %1,36 ile 24 makale, “yerel” kelimesinin kullanıldığı %0,96 ile 17 makale, “beslenme” kelimesinin kullanıldığı % 0,85 ile 15 makale ve “hijyen” kelimesinin kullanıldığı % 0,28 ile 5 makale tespit edilmiştir.

Şekil 6.12.1. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler, Konular ve Kelime Bulutu Analizi (Türkçe)

Şekil 6.12.1’de makalelerde kullanılan anahtar kelimeler ve bunlara bağlı olarak kategorileştirilen konulara yer verilmiştir. Şekil incelendiğinde araştırma kapsamına dâhil edilen makalelerde “Gastronomi” ve “Turizm” kelimesinin öne çıktığı görülmektedir.

Çizelge 6.15’de dili İngilizce olan makalelerde kullanılan anahtar kelimeler ve konularının bibliyometrik analiz bulguları sunulmuştur.

Çizelge 6.13.2. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler ve Konular (İngilizce)			
Konu	Anahtar Kelime	Frekans	%
Tourism	Gastronomy Tourism, Food Tourism, Higher Education in Tourism, Rural Tourism, Agritourism, Food Tourism, Tourism industry, Cuisine tourism, Tourism promotion, Wine tourism, Cruise tourism, Cuisine Department, Culinary tourism, Tourism Gastronomy field Sustainable Tourism Environment	18	1,02
Food	Food Pathogen, Food Safety, Food Industry, Foods, Food and Beverage, Food Tourism, Food Tourist, Local Food And Beverages, Food and Beverage Service, Food Waste	18	1,02

	Attitudes, Food Waste, Foodie, Food culture, Food safety, Food and Beverage Sector, Food Additives, Food Labels		
Gastronomy	Gastronomy, Gastronomic Tourism Gastronomy Education, Instructors of Gastronomy, Gastronomy Metaphor, Tourism Gastronomy Field	14	0,79
Culinary	Culinary, Culinary Education, Culinary Heritage, Culinary Landscape, Local Cuisine, Eastern Mediterranean Cuisine, Kitchen, Turkish Cuisine, Fusion Cuisine, Culinary tourism, Green Kitchen, Green Kitchen Quality, Culinary Arts Education, Cuisine Culture	13	0,74
Local	Local Food and Beverages,	4	0,22
Hygiene	Hand, Hygiene	1	0,05

Çizelge 6.13.2. de İngilizce “tourism” ve “food” kelimesinin kullanıldığı % 1,02 ile 18’er makale, “gastronomy” kelimesinin kullanıldığı % 0,79 ile 14 makale, “culinary” kelimesinin kullanıldığı % 0,74 ile 13 makale, Local kelimesinin kullanıldığı % 0,22 ile 4 makale ve “hygiene” kelimesinin kullanıldığı % 0,05 ile 1 makale bulunmaktadır. Ancak “meal”, “management”, “regional” ve “nutrition” kelimesinin kullanıldığı makaleye rastlanmamıştır.

Şekil 6.12.2. Makalelerde Kullanılan Anahtar Kelimeler, Konular ve Kelime Bulutu Analizi (İngilizce)

Şekil 6.13.1’de makalelerde kullanılan anahtar kelimeler ve bunlara bağlı olarak kategorileştirilen konulara yer verilmiştir. Şekil incelendiğinde araştırma kapsamına dâhil edilen makalelerde “tourism” ve “food” kelimesinin öne çıktığı görülmektedir.

6.14. Makalelerin Anahtar Kelime Sayılarına Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Makaleler de tercih edilen anahtar kelime sayıları dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda çizelge 6.14’de bibliyometrik analiz verileri sunulmuştur.

Çizelge 6.14. Makalelerin Anahtar Kelime Sayılarına Göre Dağılımı		
Anahtar Kelime Sayısı	F	%
4	170	38,28
3	135	30,40
5	118	26,5
2	12	2,70
6	7	1,5
7	2	0,45

Toplam	444	100
---------------	------------	------------

Çizelge 6.14’de Makalelerin anahtar kelime sayılarına göre dağılımı yer almaktadır. Makalelerden “dört” tane anahtar kelimeye sahip makaleler en yüksek orana % 38,28 (n=170) sahiptir. Sırasıyla %30,40 (n=135) “üç”, % 26,5 (n=118) “beş”, % 2,70 (n=12) “iki”, %1,5 (n=7) “altı”, % 0,45 (n=2) “yedi” tane anahtar kelimeye sahip makaleler olarak saptanmıştır.

Şekil 6.13. Makalelerin Anahtar Kelime Sayılarına İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.14’de makalelerin anahtar kelime sayılarına yer verilmiştir. Şekil incelendiğinde anahtar kelime sayısı olarak “dört” öne çıkmıştır. Bu durum makalelerin çoğunluğunun dört tane anahtar kelimeye sahip olduğunu göstermektedir.

6.15. Makalelerin Dillerine Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Çizelge 6.15’ de makalelerin yayımlandığı dillerin bibliyometrik analiz verileri sunulmuştur.

Çizelge 6.15. Makalelerin Dillerine Göre Dağılımı		
Dil	F	%
Türkçe	405	91,21
İngilizce	39	8,78
Toplam	444	100

Araştırmaya dâhil edilen 444 makalelerin % 91,21 (n=405) oranında “Türkçe”, % 8,78 (n=39) oranında ise “İngilizce” olarak yazıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 6.14. Makalelerin Dillerine İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.14’de makalelerin dillerine yer verilmektedir. Şekil incelendiğinde “Türkçe” nin öne çıktığı görülmektedir.

6.16. Makalelerin İllere Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Araştırmada kapsamına dahil edilen makalelerde genel olarak tercih edilen iller incelenmiştir. Çizelge 6.16’da makaleler yazılırken incelenen, araştırılan ya da örneklem/evren olarak kullanılan illerin bibliyometrik analiz verileri yer almaktadır.

Çizelge 6.16. Makaleler de Araştırılan İllere Göre Dağılımı

İller	F	%
İstanbul	29	6,53
Ankara	25	5,63
Hatay	15	3,37
Antalya	14	3,15
Gaziantep- Muğla	12	2,70
İzmir	10	2,25

Mersin- Balıkesir-Eskişehir	9	2,02
Konya	8	1,80
Nevşehir	7	1,57
Çanakkale	6	1,35
Kayseri- Afyonkarahisar- Kastamonu	5	1,12
Aksaray-Bolu	4	0,90
Adana-Isparta-Bursa-Manisa-Erzurum	3	0,67
Sakarya-Mardin-Edirne -Karabük- Aydın-Van	2	0,45
Sinop- Rize- Şanlıurfa- Şırnak- Ordu- Giresun- Malatya-Çorum Kahramanmaraş- Tekirdağ- Tokat- Denizli- Kütahya-Erzincan- Uşak- Kırıkkale-Diyarbakır- Kırklareli-Çankırı	1	0,22

Çizelge 6.16’da görüldüğü üzere söz konusu makalelerde araştırma kapsamına dâhil edilen illerden % 6,53 (n=29) oranında “İstanbul” ve % 5,63 (n=25) oranında “Ankara” yer almaktadır. Bununla birlikte % 3,37 (n=15) “Hatay”, %3,1 (n=14) “Antalya”, % 2,70 (n=12) “Gaziantep- Muğla” ve %2,25 (n=10) “İzmir”in de genellikle araştırılan iller arasında olduğu saptanmıştır.

Şekil 6.15. Makalelerde Araştırılan İllere İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.15’de makalelerde baz alınan illere yer verilmektedir. Şekil incelendiğinde “İstanbul” un öne çıktığı görülmektedir.

6.17. Makalelerin Dergilere Göre Dağılımı ve Kelime Bulutu Analizi

Araştırma kapsamına dâhil edilen dört dergi kendi arasında incelenmiştir. Çizelge 6.17’de makalelerin yayımlandığı dergilerin bibliyometrik analiz verileri yer almaktadır.

Çizelge 6.17. Makalelerin Dergilere Göre Dağılımı		
Dergi	F	%
Journal of Tourism and Gastronomy Studies	375	84,4
Aydın Gastronomy	35	7,8
Gastoria: Journal of Gastronomy and Travel Research	24	5,4
Journal of Gastronomy Hospitality and Travel	10	2,2
Toplam	444	100

Çizelge 6.16’da makalelerin dergilere göre dağılımı yer almaktadır. Araştırma kapsamına dâhil edilen dergilerden %84,4 (n=375) oranı ile en fazla makalenin “Journal of Tourism and Gastronomy Studies” dergisinde yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu durumun sebebinin öz konusu derginin diğer dergilere kıyasla yayın hayatına daha önce başlamış olması olduğu düşünülmektedir. Makalelerin % 7,8 (n=35) ile “Aydın Gastronomy”, %5,4 (n=24) “Gastoria: Journal of Gastronomy and Travel Research”, %2,2 (n=10) “Journal of Gastronomy Hospitality and Travel” dergilerinde yayımlandığı tespit edilmiştir.

Şekil 6.16. Makalelerin Dergilere İlişkin Kelime Bulutu Analizi

Şekil 6.16’da makalelerin yayınlandığı dergilere yer verilmiştir. Şekil dikkate alındığında “Journal of Tourism and Gastronomy Studies” dergisinin ön plana çıktığı görülmektedir.

SONUÇ

Yapılan araştırma ikincil verilerden yararlanılarak elde edilen veriler ve bibliyometrik analiz sonucunda gastronomi alanının bilimsel seyrini ortaya koymak için gerçekleştirilmiştir.

Bibliyometrik analizler, bir çalışma alanında ya da bilimsel alanda gerçekleşen çalışmaların durum tespitinin yapıldığı, söz konusu alanın hangi alanlar ile ilişkili olduğunu ve gelişim seyrinin ortaya koyulduğu çalışmalardır. Bibliyometrik analiz herhangi bir konunun mevcut durumunun iyileştirilmesine, yeni araştırma konularının başlatılmasına, yayımlanmış kaynakların içeriğinin tespit edilmesine, çalışmaların konularının odak noktalarının belirlenmesi ve alandaki eksikliklerin saptanmasına katkı sağlamaktadır. Araştırmacılar açısından çalışacakları konuların belirlenmesinde uluslararası alan yazında herhangi bir konu ile bağlantılı konuların neler olduğunu tespit edilmesi önemlidir. Bibliyometrik çalışmaların bu konuda alan ile ilgili çalışma gerçekleştirecek olan diğer araştırmacılara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmada incelenen kaynaklardan hareketle son dönemlerde sosyal bilimler alanındaki bibliyometrik çalışmaların sayısında artış yaşandığı disiplinlerin genellikle bibliyometrik analiz tabii tutulduğu görülmektedir.

Gastronomi alanına olan ilginin artması, gastronominin son yıllarda popüler bir konu haline gelmesi, gastronomi eğitiminin lisans ve lisansüstü düzeyde verilmeye başlanması alanın gelişim seyrini belirlemeyi gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda alanın mevcut durumunu ortaya koyma, ilişkili olduğu alanları saptama, hangi kaynakların kullanıldığını belirleme ve hangi konuların araştırıldığının tespit etme amacıyla araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada gastronomi alanında 2013-2019 yılları arasında 444 makale incelenmiştir. Bu yıllar arasında en çok makale yayımlanan yılın 2018 olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber 2017 ve 2019 yıllarında da yayımlanan makale sayısının fazla olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu yıllarda hep bir artış yaşandığı ancak 2018 yılında bir ivme kazandığı belirlenmiştir. En az makale yayımlanan yılın 2013 yılı olmasının sebebinin araştırma kapsamına dâhil edilen dergilerin sadece bir tanesinin yayın başlangıç yılının 2013 yılı, diğerlerinin 2017 ve sonrasında yayına başlamaları olduğu düşünülmektedir. Ayrıca 2013

yılında yayına başlayan derginin son yıllarda bilinirliğinin arttığını ve gastronomi alanına olan ilginin artması, üniversitelerde gastronomi eğitiminin lisans ve lisansüstü düzeyde verilmesinin yaygınlaşması da son yıllarda makale sayısındaki artışın sebepleri arasında sayılabilir.

Yayımlanan makaleler 129 farklı kurumdaki yazarlar tarafından yazılmıştır. Makalelerin 122 tanesi üniversitelerde çalışan akademisyenler ya da öğrenciler tarafından yazılırken diğerleri farklı kurumlardaki bireyler tarafından yazılmıştır. Araştırmada katkıda bulunan üniversitelerden kendi içerisinde ilk 10'a girenler dikkate alınmıştır. Söz konusu üniversiteler arasında Gazi üniversitesinin en fazla katkıda bulunan üniversite olduğu belirlenmiştir. Şahin vd., (2018) çalışmasında Gastronomi ve Mutfak sanatları anabilim dallarında yayınlanan tezler bibliyometrik açıdan incelenmiş olup Gaziantep Üniversitesi en çok tez yayımlayan üniversite olarak saptanmıştır. Bu doğrultuda yayın türüne göre verimliliğin değişebileceği yorumu yapılabilir. Katkıda bulunan yazarlar dikkate alındığında ise 644 farklı yazardan en verimli yazarlar içinde ilk 3'e giren Mustafa Aksoy, Fügen Durlu Özkaya, Menekşe Cömert'in Gazi üniversitesinde görev yapmakta oldukları belirlenmiştir. Bu durumun 2013 yılında yayın hayatına başlayan derginin yayıncısının Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. İlk 10 içerisinde değerlendirilen yazarlardan Mersin Üniversite'sinde görev yapan Celil Çakıcı'nın da Menekşe Cömert ile aynı sayıda makale yayımladığı belirlenmiştir. Bu sonuç en çok katkı sağlayan kurum bakımından Boyraz ve Sandıkçı (2018) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Gazi Üniversitesinin yanı sıra Mersin Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi- İstanbul Aydın Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi de 122 üniversite içerisinde ilk 10'a giren üniversiteler arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Makalelerde en verimli bilim alanları incelendiğinde alan belirtenler içerisinde Turizm ve Gastronomi alanının en verimli alan olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte turizm bilim alanının alt dalları olduğu düşünülen Turizm ve Otelcilik, Turizm Rehberliği, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri, Yiyecek, İçecek Yönetimi Bölümü, Aşçılık, Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği, Rekreasyon Yönetimi, Konaklama İşletmeciliği, Turizm ve Seyahat Hizmetleri, Mutfak, Turist Rehberliği, Turizm Konaklama, Turizm ve Ağırhama gibi alanların da katkıda bulunan alanlar içerisinde yer aldığı görülmektedir. Buradan gastronomi

alanının turizmin diğer alanlarıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Makalelere katkıda bulunan diğer bilim alanları ise şu şekildedir; Beslenme ve Diyetetik, Sosyal Hizmetler, Gıda İşleme, İşletme, Coğrafya, Gıda Mühendisliği, Üretim Mühendisliği, Enerji Sistemleri Mühendisliği, Uluslararası İşletme, Arkeoloji, Bahçe Bitkileri, İletişim, Antropoloji, Tarım Ekonomisi, Yönetim ve Organizasyon, Sanat Tarihi, Balıkçılık ve İşletme, Havacılık Yönetimi, Orman Mühendisliği, Sağlık Yönetimi, Tıp ve Seramik alanlarıdır. Buradan hareketle gastronomi alanının sadece turizm ile değil diğer alanlarla ilişkili olduğu ve disiplinler arası bir alan olduğu yorumu yapılabilir. Çünkü gastronomi kavramı araştırmacılara disiplinler arası bir bakış açısı yaratan bir alandır (Samancı, 2020: 94).

Makaleleri katkıda bulunan yazarların çoğunluğunun unvan belirtmediği, belirtenler içerisinde ise çoğunluğun Doktor öğretim üyesi unvanına sahip olduğu belirlenmiştir. Makalelerin 644 farklı yazar tarafından yazıldığı ve bu makalelerin % 80'nden fazlasının iki veya daha fazla araştırmacının birlikte yazdığı belirlenmiştir. İncelenen makalelerin yarısından fazlasının iki yazarlı olarak yazıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç yazar sayısı bakımından incelendiğinde Sandıkçı ve Mutlu (2017) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Gastronomi alanının disiplinlerarası bir alan olması ve araştırmanın çoğunluğunun birden fazla yazar tarafından yazılması bu durumu destekler niteliktedir. Yalçın (2010) çalışmasında çok yazarlılık durumunun disiplinler arası bir alanda beklenen bir durum olduğunu, Al (2005) ise çok yazarlı bir çalışmanın yayının niteliğini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Çok yazarlı çalışmalarda farklı disiplinlerdeki kişilerin birlikte çalışarak disiplinlerin ortak özelliklerinin ortaya koyulacağı ve yazarların bilgi ve tecrübeleri ile farklı bakış açılarının birbirlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Makalelerde veri toplama yöntemi olarak en fazla nitel araştırma yöntemi kullanıldığı belirlenmiştir. Bu durum Boyraz ve Sandıkçı (2018) ile Sökmen ve Özkanlı(2018), Sandıkçı ve Mutlu'nun (2019) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Bu durumun sebebi gastronomi alanının gelişim sürecinde olması ve durum tespitinin yapılmak istenmesi olabilir. Ancak Yılmaz (2017) çalışmasında ise bildirilerde en fazla veri toplama yöntemi olarak nicel çalışmanın tercih edildiğini belirtmiştir. Buradan hareketle çalışmaların kapsamının farklı olmasından kaynaklı olarak araştırma sonuçlarının değişebileceği söylenebilir.

Makalelerde veri toplama tekniği olarak en fazla anketin bununla birlikte ikincil verilerden yararlanma, görüşme ve gözlem tekniklerinin de tercih edildiği belirtilmiştir. Makalelerin yarısından fazlasının ikincil veri, gözlem ve görüşme tekniklerinin tercih edildiği saptanmıştır. Araştırma kapsamına dâhil edilen makalelerin bütününe bakıldığında anket tekniği ne çıkarken, ayrı ayrı incelendiğinde ikincil veri, gözlem ve görüşme tekniklerinin anket tekniğinden daha fazla tercih edildiği belirlenmiştir. Bu durumun yöntem olarak en çok nitel yöntemin tercih edilmesiyle ilişkili olduğu söylenebilir. şahin vd., (2019) ve Sünnetçioğlu vd., (2017) alışmalarında gastronomi alanıyla ilgili tezleri incelemiş olup veri toplama tekniği olarak en çok anketin kullanıldığını belirtmişlerdir. Bu doğrultuda gastronomi alanıyla ilgili yazılan tezlerde anket tercih edilirken makalelerde bu durumun değiştiği söylenebilir.

Araştırma veri analizine göre nicel yöntem benimsenerek yazılan makaleleri ayrı, nitel yöntem benimsenerek yazılan makaleleri ayrı incelemiştir. Nicel yöntem benimsenerek yazılan makalelerin % 54 oranında güvenilirlikten bahsedilmiş olup diğerlerinde bahsedilmemiştir. Ayrıca makalelerin % 13'lk kısmında geçerlilikten bahsedilmiştir. Nitel yöntemle yazılan makalelerde ise genel olarak güvenilirlikten bahsedilmemiştir. Makalelerde güvenilirlik ve geçerlilikten bahsedilmemesinin araştırmalar için bir eksiklik olduğu söylenebilir. Makalelerin çoğunluğunda frekans analizi kullanıldığı belirlenmiştir. Tanımlayıcı istatistikler, T testi, ANOVA, Korelasyon ve Regresyonda makalelerde genel olarak tercih edilen testler ve analizler arasındadır. Bununla birlikte makalelerde Kolmogorov-Smirnov Testi, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi Ki-Kare Testi, Madde Analizi, MANOVA, Spearman, ve Shapiro Wilk testlerinin de kullanıldığı ancak diğer testler kadar çok tercih edilmediği belirlenmiştir.

Nitel yöntem benimsenerek yazılan makalelerin çoğunluğunun ise analizinde betimsel analizin tercih edildiği saptanmıştır. Bununla birlikte içerik analizinin de nitel yöntemde çoğunlukla tercih edilen bir yöntem olduğu belirlenmiştir. Nitel yöntem tasarımını tercih eden makalelerin genelinde analiz tekniğinin belirtilmediği saptanmıştır. alışmalar ve diğer araştırmacılar için bu durumun dezavantajlı bir durum olduğu söylenebilir. Ayrıca söz konusu çalışmalar için bir eksiklik olduğu yorumu da yapılabilir.

Araştırma sonuçlarına göre makalelerin çoğunluğunun örnekleme yöntemi belirtmediği saptanmıştır. Bu durum Yılmaz'ın (2017) gastronomi bildirilerini incelediği çalışmasıyla

örtüşmektedir. Makalelerde örnekleme yönteminin belirtilmemesi gastronomi alanı için bir eksiklik olarak görülmektedir. Belirtilen örnekleme yöntemi içerisinde en fazla tercih edilen yöntemin amaçlı örnekleme olduğu belirlenmiştir. Bu durum makalelerde en çok benimsenen yöntemin nitel yöntem olmasının sonucu olabilir. Çünkü nitel yöntemler söz konusu olduğunda bu örnekleme yöntemine sıkça başvurulur (Altunışık vd.,2017: 149). Amaçlı örnekleme de araştırma problemine cevap bulacağına inanılan kişiler örnekleme dâhil edilmektedir (Altunışık vd., 2017: 149). Makalelerde çoğunlukla tercih edilen bir diğer örnekleme yönteminin ise kolayda örnekleme olduğu belirlenmiştir. Kolayda örnekleme, ankete cevap veren herkesin örnekleme dahil edilmesidir (Altunışık vd.,2017: 148). Bu durumun örnekleme yöntemi tercihiinde ulaşılabilirlik yönünden bir dezavantaj olarak görüldüğü söylenebilir.

Makalelerin çoğunluğunda örnekleme grubunun belirtilmediği belirlenmiştir. Bu durumun sebebinin makalelerin çoğunluğunun ikincil verilerden yararlanılarak yazılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Örnekleme grubu belirtenler içerisinde çoğunluğunun öğrenci ve işletme gruplarından oluştuğu saptanmıştır. Makalelerde örnekleme grubu olarak çok çeşitli gruplar tercih edilmiştir. Bunlar; çalışan, turist, müşteri, yönetici, yerel halk, bölge halkı, şefler, tüketiciler, online müşteri yorumu, aşçı, akademiyseler, etkinlik katılımcıları, ulusal ve uluslararası dokümanlar, web site, sosyal ağ gurme grubu, turizm paydaşı, gurme, menü, tezler, turist rehberleri, ev kadını, üretici, eğitim panelisti, standart reçeteler, yerel paydaşlar, işletme sahibi ve müşteriler, turlar, uzman kişi, veganlar, satıcı, ziyaretçi, kurum ve kuruluşlar, çalışan ve öğrenci, akademik ve idari personel, işletme sahibi ve yönetici, işletme sahibi ve çalışan, turist ve üretici, turist ve çalışanlardır. Örnekleme grubundaki bu çeşitlilikten yola çıkılarak söz konusu araştırmaların çeşitli evrenleri kapsadığı söylenebilir.

Makalelerde ortalama 37 kaynak referans olarak kullanılmıştır. Bu kaynakların yayın dili açısından çoğunluğunun Türkçe olduğu tespit edilmiştir. Makalelerin yayın dili incelendiğinde ise çoğunluğun Türkçe kaleme alındığı saptanmıştır. Ayrıca makalelerde kullanılan referans kaynaklarında çoğunluğunun da Türkçe olduğu saptanmıştır. Makalelerde yabancı kaynakların referans olarak az kullanılması uluslararası alan yazının anlaşılması açısından bir eksiklik olarak görülebilir.

Araştırma kapsamındaki makalelerde toplam 1756 anahtar kelime kullanılmıştır. Makaleler içerisinde en fazla dört anahtar kelimeye sahip makaleler yazılmıştır. Bu makaleler

i çerisinde Türkçe gastronomi kelimesinin kullanıldığı 141 farklı makale turizm kelimesinin kullanıldığı ise 95 makale saptanmıştır. Bu noktada makalelerin yarısından fazlasında gastronomi ve/veya turizm kelimesinin kullanıldığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte makalelerde mutfak, yemek, yerel, yöresel, beslenme, hijyen kelimelerinin de sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. İngilizce makaleler içinde genellikle tourism, food ve gastronomy kelimeleri kullanılmıştır. Dolayısıyla söz konusu makalelerin çoğunluğunda gastronomi, turizm kelimesinin kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu makalelerde odak noktası olan konuların gastronomi, turizm, mutfak, yöresel ve yerel yiyecek olduğu ve bu konuların popüler araştırma konuları olduğu söylenebilir. Araştırmacıların gastronominin diğer konuları olan hijyen, gıda güvenliği, neofobi, şarap turizmi, gastro turist, beslenme, beslenme şekilleri, gastronomi eğitimi, mutfak planlama, menü gibi konulara yönelmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırmada elde edilen sonu çara göre makaleler de genel olarak bölgeler, iller, ilçe veya yöreler örneklem olarak tercih edilmiştir. Söz konusu makalelerde gerek örneklem gerekse araştırma bölgesi olarak en çok tercih edilen bölgenin İç Anadolu Bölgesi, ilin ise İstanbul olduğu belirlenmiştir. Ayrıca UNESCO tarafından Gastronomi şehri seçilen Gaziantep ve Hatay illerinde gastronomi şehri seçildikten sonra makale sayısında artış yaşandığı belirlenmiştir. İllerin araştırıldığı makalelerde genel olarak gastronomi destinasyon ilişkisi, kent markalaşması, destinasyon pazarlama, yiyecek içecek işletmeleri, yöresel mutfak, gastronomi turizmi, coğrafi işaret gibi konulara odaklanıldığı tespit edilmiştir. Her ne kadar belirli bölgelerde gastronomi ile ilgili çalışmalar mevcut olsa da bölgelerin spesifik gastronomi ürünlerini tanıtmaları, gastronomi turizmi potansiyelini değerlendirmesi yönünden bölgesel çalışmaların artırılması gerektiği söylenebilir.

Araştırma kapsamına dâhil edilen dergiler içerisinde en fazla makaleyi Journal of Tourism and Gastronomy Studies dergisi yayımlanmıştır. Bu durumun derginin yayın hayatına diğer dergilerden önce başlamış olması, tanınırlığının yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca diğer dergilerin yayın hayatına son dönemlerde başlamış olmaları makale sayısının az olmasının sebebi olarak düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ışığında birtakım öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler şu şekildedir:

- Araştırmalarda kullanılan referans kaynakların ulusal literatür ağırlıklı olmasından dolayı ileriki çalışmalarda yabancı referans kaynakları artırılmalı,
- Araştırmalarda belirtilmeyen araştırma, örneklem, analiz yöntemi, veri toplama tekniği eksiklikleri gastronomi alanında kullanılan yöntem ve tekniklerin bilinmesi açısından ilerdeki çalışmalarda belirtilmeli,
- Gelecekte benzer çalışmalar tekrarlanarak karşılaştırılmaya gidilmeli,
- Makaleler dışında bildiri, tez, kitap, kitap bölümü, proje gibi gastronomiye yönelik çalışmaların bibliyometrik analizi yapılarak gastronomi alanının bilimsel çerçevesi sağlanmalıdır,
- Gastronomi alanıyla ilgili deneysel çalışmalar artırılmalı,
- Gastronomi alanıyla ilgili çalışmalar nitelik ve nicelik olarak artırılmalı,
- Gastronomi alanıyla ilgili konular detaylandırılarak yeni çalışma konuları (Gastronomik deneyim, gıdalarla ilgili deneysel çalışmalar, gastronomi ve medya, baharatlar, ürün ve gıda kalitesi, gıda güvenliği gibi) oluşturulmalı,
- Ulusal ve uluslararası literatür karşılaştırılmalı,
- Gelecek alışmalarda Türkiye Turizm Dizininde yer alan kapsamı gastronomi olmayan diğer dergiler araştırmaya dâhil edilmeli,
- Gelecekteki araştırmalarda Elsevier, Science Direct, Web of Science Collection, SCOPUS gibi veri tabanları kullanılmalı,
- Araştırmalar atıf bilgileri, ülke iş birlikleri dikkate alınarak daha geniş ele alınmalı,
- Gastronomi kongreleri kapsamında yeni çalışmalar yapılarak mevcut çalışmalar ile karşılaştırmalar yapılmalı,
- Disiplinler arası çalışmalar gerçekleştirilerek söz konusu çalışmalarla karşılaştırmalar yapılmalı,
- İlerdeki çalışmalarda makalelere atıf ve sosyal ağ analizi yapılmalı,
- Araştırma alanları, kaynak türleri sonraki çalışmalarda ele alınarak Gastronomi turizmi alanına yeni perspektifler kazandırılmalı,
- Makalelerde yapılan atıfların ve kullanılan kaynakların çeşitliliği artırılmalı,
- Bilimsel bilgilerin çeşitli kurumlara yayılması açısından dergiler ortak çalışmalara gitmeli,
- Dergilerde belirtilmeyen yazar unvanları, bilim alanları katkıda bulunan yazarların ve bilim alanlarının saptanması açısından ileriki çalışmalarda belirtilmelidir.

KAYNAKLAR

- Ab Karim, S. (2006). Culinary Tourism as a Destination Attraction: an Empirical Examination of the Destination's Food İmage and İnformation Sources. *Doctoral Dissertation*, Oklahoma State University.
- Acar, D., Güldemir, O., ve Aksöz, E. O. (2020). Gastronomiye Çok Disiplinli Bakış: Lisansüstü Tezlerine Yönelik Bir Değerlendirme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 535-558.
- Ak, D., Bıçkı D ve Özgökçeler, S. (2013). Avrupa'da ve Türkiye'de Sosyal Turizm. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 49-73.
- Akimov, Z., ve Yüzbaşıoğlu, N. (2019). Kazakistan'da Kırsal Turizm Potansiyeli ve Etnik Unsurlar. *International Rural Tourism and Development Journal (IRTAD) E-ISSN: 2602-4462*, 3(2), 48-51.
- Akkaşoğlu, S., AkyoL, C., Ulama, Ş., ve Zengin, B. Tarım Turizmine Yönelik Hazırlanan Lisans üst ü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. The. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 1193-1218.
- Akpur, A., ve Zengin, B. (2019). İznik Gölü ile Çevresinin Kamp ve Karavan Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 8(2), 4-20.
- Aksu, A., Uçar, Ö., ve Kılıçarslan, D. (2016). Golf Tourism: A Research Profile and Security Perceptions in Belek, Antalya, Turkey. *International Journal of Business and Social Research*, 6(12), 01-12.
- Aktaş, A. A., ve Şen, Ö. (2020). Gastronomi Temalı Festivaller Üzerine Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 132-144.
- Aktuna, H. C., ve Ünlüönen, K. (2017). Yeni Bir Turizm Çeşidi Olarak Elektronik Spor Turizmi. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, (2), 1-15.

- Akyol, C. (2018). Destinasyonların Sahip Olduğu Gastronomi Kimliğine Bir Bakış; Manisa Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(3), 240-249.
- Al, U. (2005). Çok Yazarlılığın Bilimsel İletişimdeki Yeri. 1-12.
- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Detay Yayıncılık. Ankara
- Alp G., ve Çevik, Ü. B. (2019) Turizm ve Suç İlişkisinin Bibliyometrik Haritalama İle İncelenmesi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 213-228.
- Altaş, A. (2017). Türkçe'ye Tercüme Edilen Gastronomi Kitaplarının Bibliyometrik Analizi. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 103-117.
- Altaş, A., ve Acar, Y. (2018). Bibliometric Profile Of The Postgraduate Dissertations Written in the Field of Gastronomy. *Journal of Aksaray University Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 10(3), 1-10.
- Altun, E., ve Çınar, K. İnanç Turizmi Kapsamında Mevlana Müzesini Ziyaret Eden Turistlerin Seyahat Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 14-39.
- Altuntop, V. (2019). Kültür Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analiz Tekniği ile İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Altürk, A. (2018). Türkiye Turizm Literatürünün Durumu: Uluslararası Dergi Makalelerinin Bibliyometrik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Amin, M. T., Khan, F., ve Zuo, M. J. (2019). A Bibliometric Analysis of Process System Failure and Reliability Literature. *Engineering Failure Analysis*, 106, 1-24.
- Argan, M. (2007). *Eğlence pazarlaması*. Detay Yayıncılık.

- Arıca, R., ve Çorbacı, A. Müşterilerin Ortak Üreticilik Rolünü Konu Edinen Araştırmaların İncelenmesi: Scopus Veri Tabanında Taranan Turizm ve Otelcilik Dergilerinin Bibliyometrik Açısından Değerlendirilmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 6(1), 263-276.
- Arlı, E. (2013). Deniz Turizm Sektöründe Algılanan Cinsiyet Ayrımcılığı ve Cinsiyet Önyargısı: Karamürsel Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Calisma ve Toplum*, 38(3), 283-302.
- Arpacı, Ö., Zengin, B., ve Batman, O. (2012). Karamanın Mağara Turizmi Potansiyeli ve Turizm Açısından Kullanılabilirliği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(2), 59-64.
- Arslan, E., ve Emeksiz, M. (2016). Konaklama İşletmelerinde Çevre Yönetimi Konusunun Bibliyometrik Profili ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler. *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Atenstaedt, R. (2012). Word Cloud Analysis of the BJGP. *Br J Gen Pract*, 62(596), 148-148.
- Atenstaedt, R. (2017). Word Cloud Analysis of the BJGP: 5 years on. *Br J Gen Pract*, 67(658), 231-232.
- Atsan, M., ve Çetinsöz, B. C. (2019). Mağara Turizmini Tercih Eden Turistleri Motive Eden Faktörler: Aynalıgöl (Gilindire) Mağarasına Yönelik Bir İçerik Analizi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 5(2), 260-272
- Aydın Arslan, S., Arslan, E., ve Coşkun, İ. O. (2016). Science Direct Veri Tabanında Taranan Dergilerin Bibliyometrik Analizi: Turizm Talebi Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi, 17. *Ulusal Turizm Kongresi*, Çanakkale.
- Aydın, B., ve Aksöz, O. E. (2019). Destinasyon Alanında Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(1), 615-636.

- Aylar, F., Zeybek, H. İ., ve Dinçer, H. (2018). Kılıçlı Mağarası ve Kastamonu İli Mağara Turizmi Açısından Önemi. *International Journal of Geography and Geography Education*, (40), 363-381.
- Bayram, E. G., Bayram, A. T., ve Kaçar, E.(2017). Sürdürülebilir Turizm: Bibliyometrik Analiz 1. *International Sustainable Tourism Congress / November 23-25, 2017 / Kastamonu-Turkey*
- Bayram, T. A. (2019). Türk Turizm Alan Yazınında Kadınlar Üzerine Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi Bibliometric Analysis of Women Studies on Turkish Tourism Literature. *Turur Turizm ve Araştırma Dergisi*, 8(2), 55-77.
- Baysal, A., ve Küçükaslan, N. (2009). Beslenme ilkeleri ve Menü Planlama. Ekin Yayıncılık. Bursa.
- Baytok, A., Boyraz, M., Çetin, A., Mutlu, H., & Katırcıoğlu, E. Etik ve Sosyal Sorumluluk Konulu Bildirilerin Bibliyometrisi: Ulusal Turizm Kongreleri Örneği (2009-2017). *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 65-81.
- Besimoğlu, C. (2017). Türkiye'deki Ziraat Fakültelerinin Tarımsal Araştırma Eğilimleri: 1996-2011 Yıllarının Bibliyometrik Analizi. *Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Beşel, F., & Yardımcıoğlu, F. (2017). Türkiye’de Maliye Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (2003-2017). *International Journal of Public Finance*, 2(1), 27-62.
- Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü UNWTO <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> Erişim Tarihi [30.04.2020]
- Björk, P., ve Kauppinen-Räsänen, H. (2016). Exploring the Multi-Dimensionality of Travellers' Culinary-Gastronomic Experiences. *Current Issues in Tourism*, 19(12), 1260-1280.

- Boğan, E., Çalışkan, C., ve Dedeoğlu, B. B. Turizm Yazınında Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(2), 47-62.
- Boniface, P. (2003). *Tasting tourism: Travelling for food and drink*. Routledge.
- Boyacıoğlu, E. Z., ve Elmas, Ç. (2020). “Turizm ve Kadın” Olgusunun Bibliyometrik Yaklaşım ile İncelenmesi. *Journal of Travel and Hospitality Management*, 17(1), 32-52.
- Boyraz, M. (2018). Turizm Kongrelerinde Yer Alan Coğrafi İşaretle İlgili Bildirilerin Değerlendirilmesi. *Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 2(6), 36-49.
- Boyraz, M. (2019). Türkiye’de 2018 Yılında Düzenlenen Turizm Temalı Bilimsel Etkinliklerin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 122-135.
- Boyraz, M. (2019). Türkiye’deki turizm kongrelerinde yer alan helal turizm alanındaki bildirilerin incelenmesi: 2017-2018. 2. *International Halal Tourism Congress*, 709-716.
- Boyraz, M., ve Sandıkcı, M. (2018). Gastronomi Bildirilerinin Değerlendirilmesi: Turizm Kongreleri Örneği (2013-2017). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 873-889.
- Bozkurt, Ö. Ç., ve Gürbüz, C. (2018). Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi’nin Bibliyometrik Analizi. *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 1-23.
- Bozok, D., Kılıç, S. N., ve Özdemir, S. S. (2017). Turizm literatüründe kırsal turizmin bibliyometrik analizi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 187-202.
- Brooks, B., Park, S. H., Guilamo-Ramos, V., Schneider, J. A., Harry-Hernandez, S., Mgbako, O., ve Duncan, D. T. (2019). Sex Tourism and Pre-exposure Prophylaxis Modality

Preferences Among Men Who Have Sex With Men. *The Journal of Sex Research*, 56(4-5), 632-640.

Bucak, T., ve Aracı, Ü. E. (2013). Türkiye’de Gastronomi Turizmi Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(30), 203-216.

Canik, S., ve Özdemir, E. G. (2019). Sağlık Turizmini Konu Alan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Değerlendirmesi (1988-2017). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(2), 125-134.

Cengiz, F., ve Kantarcı, K. (2013). Üçüncü Yaş Turistlere Yönelik Turistik Ürün Önem-Performans Analizi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(2), 29-35.

Cevizkaya, G., İlsay, S., ve Avcıkurt, C. (2014). Turizm Alan Yazınında Engelliler İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili (2000-2013). *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 2, 101-108.

Ceylan, V., ve Sarıışık, M. (2018). Moleküler Gastronomi Alanında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi Üzerine Bir Araştırma. *1.Uluslararası Turizmde Yeni Jenerasyonlar ve Yeni Trendler Konferansı (01-03 Kasım 2018)*, 193-206.

Cihangir, İ. S., ve Karakaya, K. (2016). Ahilik Kültürü ve Alış-Veriş Turizmi: Konya Bedesten Çarşısını Ziyaret Eden Turistlerin Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(2), 110-122.

Civelek Oruç M., ve Türkay, O. (2017). Turizmi Konu Alan Lisansüstü Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. *International West Asia Congress of Tourism*, 251.

Clarke, J., Denman, R., Hickman, G., ve Slovak, J. (2001). Rural Tourism in Roznava Okres: a Slovak Case Study. *Tourism Management*, 22(2), 193-202.

Coşkun R., Altunışık R., ve Yıldırım E. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı*. Sakarya yayıncılık (9.baskı) Sakarya

- Coşkun, K. Ş, (2019). Turizm ve İslamofobi Alanında Bibliyometrik Analiz. *Yüksek Lisans Tezi*, Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çakıcı, A. C., ve Harman, S. (2006). Kuş Gözlemciliğinin Önemi: Türkiye'de Kuş Gözlemciliğinin Profili. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(2), 161-168.
- Çakıcı, C. (2019). *Genel Turizm*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Çakmak, T. F., ve Dinçer, İ. F. (2016). *Deniz Turizmi*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Çalhan, H., ve Çakıcı, C. Uluslararası İndekslerce Taranan Kış Turizmi Başlıklı Makalelerin Bibliyometrik Analizi 1.Uluslararası Kış Turizmi Kongresi (IWTC 2019), 2-11.
- Çalık, Ö. (2010). *Özel İlgi Turizmi*. Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, Ankara
- Çalışkan, O. (2013). Destinasyon Rekabetçiliği ve Seyahat Motivasyonu Bakımından Gastronomik Kimlik. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1(2), 39-51.
- Çapar, G., Toksoz, D., ve Dönmez, B. (2018). Turizm Rehberliği Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların İncelenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 1(2), 57-73.
- Çeken, H. (2016). *Turizm Ekonomisi*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Çelik, S. (2019). Turizm Alanında Liderlik Konusu İle İlgili Hazırlanmış Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz. *International Journal of Academic Value Studies*, 5(4), 516-527.
- Çetin, A., ve Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2016). Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi. 231-263.
- Çetin, G. (2008). Dünya'da Golf Turizmi ve Türkiye'de Golf Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.

- Çetinkaya, G. (2014). Bir Macera Turizmi Etkinliği Olarak Kaya Tırmanış Sporunu ve Antalya-Geyikbayırı'nın Potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 83-100.
- Çetinkaya, G., Kaplan, M., ve Ömürüş, E. (2019). Golf Turizm Motivasyonlarının İncelenmesi Antalya-Belek Destinasyonu Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Journal of Yaşar University*, 14(53), 42-55.
- Çıkrık, R. (2018). Türkiye'de Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Bakış Açısını Ortaya Koyan Lisans üstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Çiçek, D., ve Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 734-756.
- Çolak, O. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çolakoğlu, Ü., Altun, H. E., ve Kıykaç, B. (2019). Türkiye'deki Medikal Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (2008-2018). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(2), 135-143.
- Çuhadar, M., Morçin, İ. (2020). Türkiye'de Gastronomi Turizmi İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7 (1), 92-106.
- Değişgel, S., ve Bingöl, Z. (2018). Şanlıurfa İlinin Gençlik Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(8), 375-390.
- Demirbulat, Ö. G., ve Dinç N. T. (2017). Sürdürülebilir Turizm Konulu Lisans üstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 20-30.
- Denk, E. (2018). Genel Turizm (Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı). Erzurum Meslek Yüksekokulu.

- DePaolo, C. A., & Wilkinson, K. (2014). Get Your Head Into The Clouds: Using Word Clouds For Analyzing Qualitative Assessment Data. *Techtrends*, 58(3), 38-44.
- Diker, O. (2019). Somut Olmayan Kültürel Miras ile İlişkisi Bağlamında Etnik Turizm. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 671-684.
- Doğanay, S. (2011). Doğu Karadeniz'de Yayla Turizmi Merkezlerine Yeni Bir Örnek: Taşköprü Yaylası. *Eastern Geographical Review*, 16(26), 223-240.
- Doğantan, E. (2014). Frigya Bölgesine Alternatif Konaklama Tesisi Önerisi: Karavancılık. *Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Du Rand, G. E., ve Heath, E. (2006). Towards a Framework for Food Tourism as an Element of Destination Marketing. *Current issues in tourism*, 9(3), 206-234.
- Durukan Z. (2016). Spil Dağı Milli Parkı'nın Turizm Coğrafyası. *Yüksek Lisans Tezi*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.
- Düşmezkalender, E., ve Metin, M. (2019). Alternatif Turizme Yönelik Bibliyometrik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 813-824.
- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Ajansı (OECD) <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6b47b985en.pdf?expires=1588253232&id=id&accname=guest&checksum=027389B96041734B620FF7A1AF86E57F> Erişim Tarihi [30.04.2020]
- Eren, M. (2020). Türkiye'de İnanç Turizmi ve Geliştirilmesi Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Eriş, H. (2019). Şanlıurfa Sağlık Turizmi Swot Analizi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 18(71), 1278-1298.
- Ersun, N. ve Arslan K. (2009). Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Kapadokya Bölgesi'nde Kongre Turizmini Geliştirme Olanakları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34, 139-164.

- Eryılmaz, B. (2011). Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Samsun'da Kongre Turizmi Olanaklarının Değerlendirilmesi. *Samsun Sempozyumu*, 1-13.
- Eser, S., Dalgın, T., ve Çeken, H. (2010). Sürdürülebilir Kültür Turizmi: Efes örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19(2), 27-34.
- Freeland, S. (2005). Up, Up and... Back: The Emergence of Space Tourism and Its Impact on the International Law of Outer Space. *Chicago Journal of International Law*, 6(1), 1-22.
- Garda, B. (2011). Macera Turizmi Pazarına Genel Bir Bakış. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 201-224.
- Gibson, H. J. (1998). Sport Tourism: a Critical Analysis of Research. *Sport management Review*, 1(1), 45-76.
- Goturkeytourism <https://www.goturkeytourism.com/things-to-do/great-golf-courses-of-turkey.html> Erişim Tarihi [08.07.2020]
- Gökkaya, S., Acar, A., ve Yıldırım, M. (2017). Ekoturizm Konusunun Lisans üst ü Tezlerdeki Bibliyometrik Profili. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 122-130.
- Gül, K., ve Gül, M. (2019). Etnik Kültürel Mirasın Turizmde Değerlendirilmesi: Küçükköy Boşnak Göçmenleri. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 1236-1251.
- Gül, M., & Gül, K. (2018). Kırsal kalkınma ve Kırsal Turizm Konulu Lisans üst ü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 8(2), 56-62.
- Gündüz, F. F., Gündüz, S., ve Yavuz, H. B. (2019). Türkiye'nin Sağlık Turizmi Talebini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Çekim Modeli Yaklaşımı. *Iğdir University Journal of Social Sciences*, (17).

- Güney, İ., ve Somuncu, M. (2017). Coğrafyacıların Turizm Disiplinine Akademik Katkıları:“Annals of Tourism Research” Dergisi Üzerinden Betimsel Bir Analiz. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 54(10), 453-462.
- Gürak, H. (2004). *Araştırmacılara Öneriler*. Sakarya Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Güzel, Ö. (2011). Türkiye'de İç Turizm Pazarı Analizi Ve Pazarı Canlandırmaya Yönelik Alternatif Turizm Olanakları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 127-144.
- Güzeller, C. O., ve Çeliker, N. (2017). Geçmişten Günümüze Gastronomi Bilimi: Bibliyometrik Bir Analiz. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2), 88-102.
- Haberal, H. (2015). *Turizmde Alternatif Ekolojik Turizm-Doğa Turizmi, Kırsal Turizm-Yayla Turizm*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Hall, C. M. (2011). Publish and Perish? Bibliometric Analysis, Journal Ranking and the Assessment of Research Quality in Tourism. *Tourism Management*, 32(1), 16-27.
- Hall, C. M. ve Mitchell, R. (2001). Wine and Food Tourism. Norman Douglas, Ngaire Douglas ve Ros Derrett (Ed.), *Special Interest Tourism: Context and Cases içinde*, 307-329, John Wiley & Sons, Brisbane.
- Harrington, R. J., & Ottenbacher, M. C. (2010). Culinary tourism—A Case Study of the Gastronomic Capital. *Journal of Culinary Science & Technology*, 8(1), 14-32.
- Hayta, A. B. (2008). Turizm Pazarlamasında Tüketici Satın Alma Süreci ve Karşılaşılan Sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 31-48.
- Heimerl, F., Lohmann, S., Lange, S., ve Ertl, T. (2014, January). Word cloud explorer: Text analytics based on word clouds. In *2014 47th Hawaii International Conference on System Sciences* (pp. 1833-1842). IEEE.

- Henderson, J. C., Chee, L., Mun, C. N., ve Lee, C. (2011). Shopping, Tourism and Retailing In Singapore. *Managing Leisure*, 16(1), 36-48.
- Hobe, S. (2007). Legal Aspects of Space Tourism. *Nebraska Law Review*, 86, 439-458.
- Hotamışlı, M., ve Erem, I. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Accounting & Finance*, 63, 1-20.
- Hunt, C. A., Gao, J., & Xue, L. (2014). A Visual Analysis of Trends in the Titles and Keywords of Top-Ranked Tourism Journals. *Current Issues in Tourism*, 17(10), 849-855.
- Hussein, A.T. ve Saç F. (2008). *Genel turizm: Gelişimi-Geleceği*. Siyasal Kitapevi, Ankara
- Ignatov, E. (2003). The Canadian Culinary Tourists: How Well Do We Know Them? *Master's Thesis*, University of Waterloo.
- Işık, C., Küçükaltan, E. G., Çelebi, S. K., Çalkın, Ö., Enser, İ., ve Çelik, A. (2019). Turizm ve Girişimcilik Alanında Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 119-149.
- İnce, M., Gül, H., ve Bozyiğit, S. (2017). Türkiye'de Turizm Pazarlaması Konusunda Yazılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi: 1990-2016. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 113-130.
- İstanbulu Dinçer, F., ve Kanay, D. (2017). Kapalıçarşı'da Gerçekleştirilen Alışveriş Turizminin Ekonomik ve Sosyal Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Social Sciences*, 1(2), 2-18.
- Jamontaite, K., ve Akova, O. (2016). Litvanya Karay Türklerinin Etnik Turizm Potansiyelinin İncelenmesi. *Turar Turizm & Araştırma Dergisi*, 5(1), 30-52.
- Jin, Y. (2017). Development of Word Cloud Generator Software Based on Python. *Procedia engineering*, 174, 788-792.

- Kadıoğlu, A. T. (2019). Kruvaziyer Turizm Pazarlamasında Yeni Motivasyon: Instagrammable Olmak!. *Proceeding Book*. Fotourism.
- Karagöz, D., ve Kozak, N. (2014). Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin bibliyometrik analizi: Araştırma Konuları ve Kurumlar Arası İş Birliğinin Sosyal Ağ Analizi İle İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 28(1), 47-61
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kargıoğlu, ř., ve Kabacık, M. (2017). Gastronomi Turizmi Kapsamında Urla Enginar Festivaline Gelen Turistlerin Festival. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(3), 409-421.
- Karim, A. S. ve Chi, C.G.Q. (2010). Culinary Tourism as a Destination Attraction: an Empirical Examination of Destinations Food İmage. *Journal Of Hospitality Marketing & Management*, 19(6), 531-555.
- Kaya, F., Küçükali, S., ve Kızılırmak, İ. (2019). Turist Rehberlerinin Yaşadıkları Deneyimlere Göre Doğu Karadeniz Bölgesi Yayla Turizminin Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10, 307-316.
- Kaya, M. (2015). Ayancık ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli. *Doktora Tezi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler. Enstitüsü, Samsun.
- Kaygalak Ç. S., ve Kırklar , C. B. (2019). Turizm Rehberliği Alanında Yapılan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 213-223.
- Kervankıran, İ. (2013). Afyonkarahisar İlinin Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi. *Kocatepe Akademi Yayınları*, Afyonkarahisar.

- Kılıç, B., ve Akyurt, H. (2011). Destinasyon İmajı Oluşturmada Hüzün Turizmi: Afyonkarahisar ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(1), 209-232.
- Kısa Ovalı, P. (2007). Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari Ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması. *MEGARON/Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 2(2), 64-79.
- Kızılaslan, N., ve Ünal, T. (2013). Manisa Spil Dağı Milli Parkı Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, (7), 10-29.
- Kızılırmak, I., ve Ertuğral, S. M. (2012). Sosyal Turizmin Gelişiminde Yerel Yönetimlerin Rolü ve Yapılan Uygulamalar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 33-53.
- Kızılırmak, İ., Ofloğlu, M., ve Şişik, L. (2016). Türkiye’de Uygulanan Gastronomi Turları Rotalarının Web Tabanlı Analizi ve Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 4(1), 258-269.
- Kiper, V. O., ve Batman, O. (2018). Uzay Turizminin Bibliyometrik Analizi. *International Congress of New Generations and Trends in Tourism*, 76-85.
- Kivela, J., ve Crofts, J. C. (2006). Tourism and Gastronomy: Gastronomy's Influence on How Tourists Experience a Destination. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 30(3), 354-377.
- Kozak, A. M., ve Bahçe, S. (2012). *Özel İlgi Turizmi*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Kozak, M. A., Evren, S., ve Çakır, O. (2013). Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 7-22.
- Kozak, N., 2000, Türkiye'de Akademik Turizm Literatürünün Gelişim Süreci Üzerine Bir İnceleme, *AÜ: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 15-55.
- Kozak, N., ve Kozak, M., Kozak, M. (2015). *Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar*. Detay Yayıncılık. Ankara.

- Kozan, G. Y., Özdemir, S. S., ve Günlü, E. (2014). Turizm Yazınında "Deniz Turizmi"nin Olgusal Gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 6(2), 115-129.
- Kömürçü, S., ve Küçükaltan, E. G. (2020). Etkinlik Turizmi ve İnanç Turizmi Paradoksu: Hac Seyahatlerinin Turizm Yazınındaki Yerini Belirlemeye Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(24), 1-1.
- Kurgun, H., ve Özşeker, B. D. (2016). *Gastronomi (Kavramlar-Uygulamalar-Uluslararası mutfaklar-Reçeteler) ve Turizm*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kyriakaki, A., Zagkotsi, S., ve Trihas, N. (2013). "Creating Authentic Gastronomic Experiences For Tourist Through Local Agricultural Products: The Greek Breakfast Project". 5th International Scientific Conference, Rhodes: University of The Aegean.
- Küçükaslan, N. (2007). *Özel İlgi Turizmi*. Ekin Basın Yayın Dağıtım. Bursa.
- Long, L. (1998). A Folkloric Perspective on Eating And Otherness, Culinary Tourism, Southern Folklore. *Lexington*, 55, 181-204.
- Long, L. (2003). Culinary tourism. *Lexington*. ABD: The University Press Of Kentucky.
- Lu, K., Wei, L., ve Zhan, L. (2019). Study on Poverty Alleviation Through Agricultural Tourism Environment in China From the Perspective of Supply Chain Management. *Ekoloji Dergisi*, 28(107), 4835-4842.
- McBurney, M. K., ve Novak, P. L. (2002). What is Bibliometrics and Why Should You Care?. In *Proceedings. Ieee International Professional Communication Conference*. 108-114.
- Merigó, J. M., ve Yang, J. B. (2017). Accounting Research: a Bibliometric Analysis. *Australian Accounting Review*, 27(1), 71-100.

- Metin, T. C. (2013). Boş Zaman Literatürünün Dünya'daki Gelişimi: Leisure Science Dergisinde Yayınlanan Makaleler Üzerine İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir
- Mulet-Forteza, C., Genovart-Balaguer, J., Mauleon-Mendez, E., ve Merigó, J. M. (2019). A Bibliometric Research in the Tourism, Leisure And Hospitality Fields. *Journal of Business Research*, 101, 819-827.
- Nayim, Y. S., ve Yaman, S. Ö. Eskipazar (Karabük) Peyzajının Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 21(2), 336-349.
- Nazik, L., Derici, Ş., Kutlay, H., Törk, K., Özel, E., Mengi, H., ... ve Acar, C. (2000). Deniz Kenarında Bulunan Polijenik Bir Mağara: Gilindire Mağarası (Aydıncık, İçel), 54. *Türkiye Jeoloji Kurultayı, Bildiri*, (54-31), 7-10.
- Nebioğlu, O. (2016). Yerel Gastronomik Ürünlerin Turizmde Kullanılmasını Etkileyen Faktörler. *Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Nebioğlu, O. (2019). Turizm ve Yiyecek Tüketimi: Uluslararası Alanyazın Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz. *Journal of Travel and Hospitality Management*, 16(1), 71-88.
- Nergiz, H. G. (2014). Türkiye’de Lisansüstü Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (1990-2013). *VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın*, (04-05 Nisan), 212-221.
- Nicula, V., ve Elena, P. R. (2014). Business Tourism Market Developments. *Procedia Economics and Finance*, 16, 703-712.
- Oesper, L., Merico, D., Isserlin, R., ve Bader, G. D. (2011). WordCloud: a Cytoscape plugin to Create a Visual Semantic Summary of Networks. *Source Code for Biology and Medicine*, 6(1), 1-4.

- Oğuz, S., ve Unur, K. (2018). Gastronomi Turizminde Gelişmişlik Göstergeleri Ölçeği: Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(1), 409-429.
- Okumus, B., Koseoglu, M. A., ve Ma, F. (2018). Food and gastronomy research in tourism and hospitality: A bibliometric analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 73, 64-74.
- Okumuş, B.; Okumuş, F. ve McKercher, B. (2007). Incorporating Local and International Cuisines in the Marketing of Tourism Destinations: The cases of Hong-Kong and Turkey. *Tourism Management*, 28, 253-261.
- Olalı, H., ve Timur, A. (1988). Turizm Ekonomisi, Ofis Ticaret Matbaacılık San. Ltd. Şti., İzmir.
- Olçay, A., Karaçil, G., & Sürme, M. (2018). Helal Turizm Alanının Bibliyometrik Profili. *Iğdır University Journal of Social Sciences*, 15, 389-408.
- Ova, P. Ö., Biçer, E. B., ve Yurcu, G. (2019). Yaşlılarda Termal Sağlık Turizmi Hizmet Algısı: Sivas İli Örneği. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10(1).
- Öcal, T., ve Özcan, F. (2013). Çamlık Mağaraları ve Turizm Potansiyeli. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (28), 423-443.
- Öner, S., ve Cansu, E. (2018). Ankara'nın İnanç Turizmi Potansiyeli ve Yerel Halkın İnanç Turizmi Bakış Açısına Yönelik Çıkarımsal Analizi. *Turizm ve Arastırma Dergisi*, 8(1), 84-105.
- Özata, E., Onur, M., Onurlar, B., ve Sarper, F. (2019). Science Direct Veri Tabanında Yer Alan Food Chemistry Dergisinde Baharatlar ile İlgili Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3014-3028.

- Özcan, K. Z., ve Aydın, V. (2015). *Sağlık Turizmi (Teori ve Politika)*. Umuttepe Yayınları, Kocaeli
- Özdemir, P. (1999). Türkiye’de İç Turizm. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 159-168.
- Özel, Ç. H., ve Kozak, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000-2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 715-733.
- Özgezmez, Ö. (2018). Turizm İşletmelerinin Kriz Dönemlerinde Tutundurma Faaliyetleri: Kruvaziyer Turizmi ve Kuşadası Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir
- Özkan B. M. (2015). Rekreasyon Araştırmaları ve Rekreasyon Bölümleri İçin Araştırma Ve Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma. *Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mersin.
- Özkan, F. G. (2008). *Az Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Turizmin Ekonomik Etkileri*. Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Özmenli, C. (2020). Ankara İli Gastronomi Turizmi Gelişmişlik Düzeyinin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi* Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara
- Özşahin, E., ve Kaymaz, Ç. K. (2014). Gilindire (Aynalıgöl) Mağarası’nın Turizm Potansiyeli (Aydıncık, Mersin). *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 145-166.
- Öztürk, Y., ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 1-14.
- Polat E., Düzgün E. ve Yeşiltaş M. (2019). İklim Değişikliğinin Turizme Etkisini Belirlemeye Yönelik Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10(EkSayı), 240-249

- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.
- Ray, U. C., Demirtaş, N., ve Pirçek, M. Bir Hatay Endemiği: Kırmızı Guddeme (*Helichrysum Sanguneum*)'Un Botanik Turizmi Açısından İncelenmesi. *III. Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 464-470.
- Richards, G. (2001). Gastronomy: an Essential Ingredient in Tourism Production and Consumption?. In *Tourism and gastronomy* Routledge ,3-21.
- Riggs, R. J., & Hu, S. J. (2013). Disassembly Liaison Graphs Inspired By Word Clouds. *Procedia CIRP*, 7, 521-526.
- Rodríguez-López, M. E., Alcántara-Pilar, J. M., Del Barrio-García, S., ve Muñoz-Leiva, F. (2019). A Review of Restaurant Research in the Last Two Decades: A Bibliometric Analysis. *International Journal of Hospitality Management*, 1-10.
- Ryan, C., Hall, C. M., ve Hall, M. (2001). *Sex Tourism: Marginal People and Liminalities*. Psychology Press, London and New York.
- Saltık, I. A., ve Alımanoğlu, Ç. (2018). Turizmde Örgütsel Davranış Çalışmaları: Adım Üniversiteleri'nde Tamamlanan Lisansüstü Tezler Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma. *ICOAEF'18 IV. International Conference on Applied Economics and Finance*.
- Samancı, Ö. (2020). Gastronomi: Disiplinler Arası Bir Buluşma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 31(1), 92-95.
- Samuelsson, E., ve Stage, J. (2007). The Size and Distribution of the Economic Impacts of Namibian Hunting Tourism. *African Journal of Wildlife Research*, 37(1), 41-53.
- Sánchez, A. D., Rama, M. C. D. R ve García, J. Á. (2017). Bibliometric Analysis of Publications on Wine Tourism in the Databases Scopus and WoS. *European Research on Management and Business Economics*, 23(1), 8-15.

- Sandıkçı, M., ve Mutlu, H. (2019). Gastronomi Alanında Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili (2013-2017). *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science*, 6/33, 32-42.
- Sandıkçı, M., Çelik, S., ve Yayla, Ö. (2014). Sandıklının Kongre Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Marka Kent Sandıklı Sempozyumu 15-18 Ekim*, 422-440.
- Santich, B. (2004). The Study of Gastronomy and Its Relevance to Hospitality Education and training. *International journal of hospitality management*, 23(1), 15-24.
- Sarışık, M. (2019). *Tüm Yönleriyle Gastronomi Bilimi*. Detay Yayıncılık, Ankara
- Sarmah, B., ve Sharma, N. (2019). Village Eco-Tourism and Tourist Engagement: A Case Study. *Available at SSRN 3355113*, 745-748.
- Sayılan, H. (2008). Endemik Bir Bitki Türü Olan Muş Lalesi'nin (Tulipa sintenisii Baker) Botanik Turizmi (Bitki Gözlemciliği) Amaçlı Değerlendirilmesi. *Ulusal coğrafya sempozyumu (16-17 Ekim, 2008)*, 473-482.
- Scarpato, R. (2001). Gastronomy as a Tourist Product: The Perspective of Gastronomy Studies. Hjalager, M. A. ve Richards, G. (Editörler), *Tourism and Gastronomy*, 51-70.
- Scarpato, R. (2002). Gastronomy Studies in Search of Hospitality, *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 9(2), 1-12.
- Swarbrooke, J., ve Horner, S. (2001). *Business Travel and Tourism*. Routledge.
- Seçim, Y ve Esen, M. F. (2020). Konya Mutfağında Yer Alan Yöresel Yemeklerin İşletme Menülerinde Yer Alma Düzeylerinin Tespit Edilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 279-294.
- Serçeoğlu, N., Boztoprak, F., ve Tırak, L. (2016). Gastronomi Turizmi ile Şehir Markalaşması İlişkisi: Atatürk Üniversitesi Öğrencileri. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 4(2),94-114.

- Sert, A. N., ve Arslan, M. (2019). Türkiye'deki Kuş Gözlemcilerinin Motivasyon ve Destinasyon Tercihlerinin Belirlenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 2104-2124.
- Sevindi, C. (2013). Ekoturizm ve Kuş Gözlemciliği Açısından Kuyucuk Gölü Kuş Cenneti (Arpa çay-Kars). *Türk Coğrafya Dergisi*, 61, 63-76.
- Small, H. (1973). Cocitation in the Scientific Literature: A New Measure of the Relationship Between Two Documents. *Journal of the American Society for Information Science*, July–August, 265–269.
- Smith, S. L., & Xiao, H. (2008). Culinary Tourism Supply Chains: A Preliminary Examination. *Journal of Travel Research*, 46(3), 289-299.
- Solmaz, S. A., Erdoğan, Ç., ve Sönmez, Ö. A. (2014). Sosyal Dışlanma ve Turizm İlişkisi: Türkiye'de Pasif Dış Turizm Bağlamında Bir İnceleme. *Akademik Turizm ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 95-107.
- Sormaz, U., Akmese, H., Gunes, E., & Aras, S. (2016). Gastronomy in Tourism. *Procedia Economics and Finance*, 39, 725-730.
- Soydaş, M. E., ve Gürler, M. (2019). Şarap Turizmi'ne Yerel Halkın Bakış Açısı: Hatay Örneği. Local Tourists Perspectives to. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(3), 2274-2293.
- Sökmen, C. (2018). Gastronomi Turizmi Alanyazının Gelişimi: Journal of Tourism and Gastronomy Studies Dergisinde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep
- Sökmen, C., ve Özkanlı, O. (2018). Gastronomi Turizmi Alanyazının Gelişimi: Journal of Tourism and Gastronomy Studies Dergisinde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2), 99-127.

- Su, M. M., Wall, G., Wang, Y., ve Jin, M. (2019). Livelihood Sustainability in a Rural Tourism Destination-Hetu Town, Anhui Province, China. *Tourism Management*, 71, 272-281.
- Sünnetçioğlu, A., Yalçınkaya, P., Olcay, M., ve Mercan, Ş. O. (2017). Turizm Alanında Yazılmış Olan Gastronomiye İlişkin Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2), 345-354.
- Swarbrooke, J., ve Horner, S. (2001). *Business Travel and Tourism*. Routledge.
- Syzdykova, A., ve Abubakirova, A. (2019). Kazakistan'da Sağlık Sektörü ve Sağlık Turizminin Gelişimi İçin Öneriler. *International Journal of Tourism, Economics and Business Sciences (IJTEBS) E-ISSN: 2602-4411*, 3(2), 88-96.
- Şahin, E., Akdağ, G., Çakıcı, C., ve Onur, N. (2018). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dallarında Yayınlanan Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 30-41.
- Şahin, S., ve Acun A.. (2015). Turist Rehberliği Alanının Bibliyometrik Profili Ulusal Turizm Kongreleri Bildirileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34), 213-234.
- Şavran, G. T (2018). *Sosyolojide Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir.
- Şengül, S., ve Türkay, O. (2016). Akdeniz Mutfak Kültürünün Gastronomi Turizmi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 4(1), 86-99.
- Tanç, A. (2020). Uzundere İlçesinin Ekoturizm Potansiyelinin SWOT Analizi Yöntemi ile Belirlenmesi. *Anadolu Strateji Dergisi*, 2(1), 1-18.
- Tatar, C. C. ve Ece, A.S. (2012). Bilimsel Dergilerdeki Müzik Makalelerinin Bibliyometrik Profili. *Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 30, 1-16.

Tayara, M., ve Özel, Ç. H. (2019). Annals of Tourism Research Dergisinde Yayımlanan Postmodern Dönemde Turizm Konulu Makaleler: Bibliyometrik İnceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(2), 100-111.

Temizkan, P., Çiçek, D., ve Özdemir, C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili. *Journal of Human Sciences*, 12(2), 394-415.

Tengilimoğlu, D. (2013). *Sağlık Turizmi*. Siyasal Yayın ve Dağıtım. Ankara

Türk Dil Kurumu Gastronomi <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi [08.01.2020]

Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=k%C3%BClt%C3%BCr> Erişim Tarihi [22.12.2019]

Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=yayla> Erişim Tarihi [29.12.2019]

Türktarhan, G. (2013). Türkiye'de Turizm Pazarlaması Alanyazınının Gelişim Süreci (1990-2012) *Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Uçuk, C. (2017). Gastronomide Tabak Tasarım Teknikleri ve Yenilikçi Sunum Anlayışları. *Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep

UNWTO <https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism> [Erişim Tarihi 30.04.2020]

UNWTO <https://www.unwto.org/global-and-regional-tourism-performance> Erişim Tarihi [30.04.2020]

Usta, Ö. (2016). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*. (5. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
Uygun, M. S., ve Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi Ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 30-49.

- Varolgüneş, K., F. (2018). Hüzün Turizminde (Dark Tourism) Mabetleşme Süreci ile Mekânsal Belleğin İlişkilendirilmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(30), 4443-4451.
- Veeck, G., Che, D., ve Veeck, A. (2006). America's Changing Farmscape: A Study of Agricultural Tourism in Michigan. *The professional geographer*, 58(3), 235-248.
- Willebrand, T. (2009). Promoting Hunting Tourism in North Sweden: Opinions of Local Hunters. *European Journal of Wildlife Research*, 55(3), 209-216.
- Wolf, E. (2006). *Culinary Tourism the Hidden Harvest*. *Abd- Iowa: Kendall/Hunt Publishing Company*.
- Wolf, E., 2002. Culinary Tourism: A Tasty Economic Proposition. Available from [/http://www.culinarytourism.org/resources.htmS](http://www.culinarytourism.org/resources.htmS)
- Yalçın, H. (2010). Millî Folklor Dergisinin Bibliyometrik Profili (2007-2009). *Millî Folklor*, 22(85), 205-211.
- Yanaşık, E. (2018). İkincil Konutların Erciyes Kış Turizmi Bağlamında İncelenmesi: Hisarcık Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Yavuz, A., ve Erdoğan, Ü. (2019). Organik Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Türkiye’de Üretim Miktarı ve Değerlendirilmesi. *Bayburt Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2(1), 124-130.
- Yeşan, Ö., ve Akbaba, A. Sürdürülebilir Turizm Makalelerinin Bibliyometrik Analizi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 220-231.
- Yeoman, I., ve Mars, M. (2012). Robots, Men and Sex Tourism. *Futures*, 44(4), 365-371.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.

- Yıldız, Z. (2011). Turizmin Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54-71.
- Yılmaz, G. (2017). Ulusal Turizm Kongrelerinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları Alanı İle İlgili Yayınlanan Bildiriler Üzerine Bir Araştırma. *Turak Turizm & Araştırma Dergisi*, 6(1), 24-39.
- Yılmaz, İ., Karakuş, Y., Çamlıca, K., ve Toprak, L. S. (2017). Turizm Alanındaki Bibliyometrik Çalışmalar: Türkiye Örneği. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 83-88.
- Yolal, M. (2016). *Turizm Araştırmalarında Örneklem Bibliyometrik Bir Analiz*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Zahari, M. S. M., Jalis, M. H., Zulfily, M. I., Radzi, S. M., & Othman, Z. (2009). Gastronomy: An Opportunity for Malaysian Culinary Educators. *International Education Studies*, 2(2), 66-7.
- Zencir, E., ve Kozak, N. (2012). Sosyal Bilimler Enstitü Dergilerinde Yayımlanan Turizm Makalelerinin Bibliyometrik Profili (2000-2010). *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, 673-682.
- Zhang, D., Zhang, Z., ve Managi, S. (2019). A Bibliometric Analysis on Green Finance: Current Status, Development, and Future Directions. *Finance Research Letters*, 29, 425-430.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı :DEMİR, Elif
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 27. 05.1994, Mersin
 Medeni hali : Bekâr
 Telefon : 0 (537) 870 15 93
 E-mail : edemir.sbe17@iste.edu.tr

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	İskenderun Teknik Üniversitesi / Turizm ve Otel İşletmeciliği	Devam ediyor
Lisans	Mustafa Kemal Üniversitesi / Turizm ve Otel İşletmeciliği	2016
Lise	Silifke Lisesi	2012

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2016-2017	Silifke Huzur Evi	Personel
2016	Silifke Halk Eğitim Merkezi	Usta Öğretici

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

Süslü C., Eryılmaz G. ve Demir, E. (2019). Festival Turizminin Ekonomik Kalkınmaya Etkisi: Silifke Uluslararası Müzik ve Folklor Festivali. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1074-1090.

Eryılmaz G., Demir E. ve Pektaş K. (2019). Silifke Yöresel Mutfak Kültürü Unsuru Olan “Silifke Yoğurdu”Nun Gastronomi Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. *IV. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi*, 218-229.

Süslü, C., Eryılmaz G. ve Demir, E. (2020). Coğrafi İşaretili Ürünlerin Gastronomi Kapsamında Değerlendirilmesi: Mersin İli Örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7 (2), 135-149.

DİZİN

A

Alışveriş turizmi · 17

Alışveriş Turizmi · 17

analiz · 2, 3, 37, 38, 41, 42, 44, 46, 47, 48, 49, 52, 53,
54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69,
81, 84, 85, 98, 102, 103

Av Turizmi · 16, 122

B

Beslenme · 73, 74, 92, 100, 108

Bibliyometri · 66, 85

bibliyometrik · 2, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47,
48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61,
62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 98, 99, 104, 110, 117

Bibliyometrik analiz · 62, 67

Bireysel turizm · 10

Botanik turizm · 17

D

dağ turizmi · 13

deniz turizmi · 14, 18, 42

Dış turizm · 11

doğa turizmi · 13

döviz · 1, 4, 11

E

Eğitim turizmi · 17

Eğlence Turizmi · 18

Eko turizm · 18, 43

Etnik turizm · 19

G

gastronomi · 2, 3, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 42, 57, 58,
59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 70, 74, 90, 91, 92, 98, 99,
100, 101, 102, 103, 104

gastronomi turizmi · 3, 33, 34, 36, 60, 63, 64, 90, 91

gelir · 1, 2, 4, 10, 12, 24

Gençlik turizmi · 11

gıda · 28, 29, 32, 33, 59, 62, 92

Golf turizmi · 21

Grup (Kollektif) Turizmi · 10

H

Hijyen · 92

Hızlı turizm · 16

İ

İnanç Turizmi · 19, 91, 106, 114, 119, 122, 127

istihdam · 1, 24

İş Turizmi · 20

İşletme · 73, 74, 87, 88, 89, 91, 92, 100, 110, 123, 125

K

Kamp ve Karavan Turizmi · 23

Karavan turizmi · 23

kelime bulutu · 3, 45, 66, 68, 69

kırsal turizm · 24, 42, 47, 91

kış turizmi · 13, 56

Kitle Turizmi · 10, 114, 119

konaklama · 13, 14, 15, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 51, 62,
74

kongre turizmi · 13

Kruvaziyer · 14

Kuş gözlemciliği · 23

Kültür · 20, 23, 58, 106, 114, 129

kültür turizmi · 15, 20, 56, 91

M

Macera turizmi · 22

Mağara turizmi · 25

mutfak · 29, 31, 32, 33, 34, 36, 42, 64, 91, 92, 99, 103

R

rekreasyon · 18, 22, 24

S

sağlık turizmi · 15, 25, 40, 42, 50

seks turizmi · 21

sektör · 2

seyahat · 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18,
20, 21, 22, 23, 25, 27, 33, 34, 36, 39, 42

Sosyal turizm, · 12

spor turizmi · 13, 26

Ş

Şarap turizmi · 91

T

Tarım turizmi · 26

Turist · 1, 6, 45, 73, 74, 87, 88, 89, 100, 108, 112, 118,
122, 123, 127

Turizm · 3, xi, xiv, 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,
15, 17, 18, 19, 23, 24, 34, 37, 38, 40, 43, 45, 46, 47,
49, 51, 52, 53, 54, 57, 59, 62, 64, 65, 66, 70, 73, 74,
75, 88, 91, 93, 99, 100, 104, 105, 106, 107, 108, 109,
110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119,
120, 121, 122, 123, 126, 127, 128, 129, 130, 131,
130

U

UNWTO · 1, 2, 5, 109, 129

uzay turizmi · 22

Ü

üçüncü yaş turizmi · 11, 12

Y

Yat turizmi · 14

yayla turizm · 27

yaz turizmi · 13

yemek · 2, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 58, 91, 92, 103

yerel · 16, 18, 19, 21, 24, 33, 34, 46, 92, 102, 103

yiyecek · 6, 26, 29, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 42, 61, 92,
103

TEKNOVERSİTE

teknoversite

İSTE

